

«Σχολή Κοινωνικών Επιστημών»

«Τραπεζική (Msc)»

Πτυχιακή Εργασία

«Τα κυριότερα γεγονότα που επηρέασαν το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα και ειδικότερα την Τράπεζα Πειραιώς κατά το διάστημα 2009-2019. Διερεύνηση της επίδρασης τους στα οικονομικά μεγέθη της Τράπεζας και εκτίμηση της συσχέτισής τους με βασικά μακροοικονομικά μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας».

Αντωνακάκης Μιχαήλ

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Λοΐζος Κων/νος

Καλφάογλου Φαίδων

Πάτρα, Ιούνιος 2021

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων

Dissertation

«The main events that affected the Greek Banking System and in particular Piraeus Bank during the period 2009-2019. Analysis of their effect using indicators on the financial figures of the Bank and their correlation with basic macroeconomic figures of the Greek Economy».

Antonakakis Michail

Patra, June/2021

Ευχαριστώ θερμά την οικογένεια μου, την σύζυγό μου Κατερίνα και τον υιό μου Μάνο, για την υποστήριξη αλλά και την κατανόηση που έδειξαν κατά το διάστημα εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Λοΐζο Κωνσταντίνο, για την καθοδήγησή του και τις χρήσιμες υποδείξεις του καθώς και για την έγκαιρη και άμεση ανταπόκρισή του σε όσα ζητήματα τέθηκαν κατά την διάρκεια της συγγραφής.

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	1
Abstract	2
Εισαγωγή:	3
Κεφάλαιο 1ο: Η Οικονομική Κρίση & το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	5
1.1 Γενικά:	5
1.2 Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα πριν την οικονομική κρίση	7
1.3 Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα Κατά τη Διάρκεια της Κρίσης.....	9
1.4 Η Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	13
1.5 Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα Σήμερα-Εξελίξεις στον Τραπεζικό Τομέα:	15
Κεφάλαιο 2ο: Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς	20
2.1 Ιστορική Διαδρομή & Πορεία Ομίλου Πειραιώς:	20
2.2 Εταιρική Ταυτότητα του Ομίλου Πειραιώς:	25
Κεφάλαιο 3ο: Συγχωνεύσεις & εξαγορές της Τράπεζας Πειραιώς.....	28
3.1 Εισαγωγή:.....	28
3.2 Η εξαγορά της Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος (ΑΤΕ): (2012)	30
3.3 Η εξαγορά της Γενικής Τράπεζας: (2012)	32
3.4 Η εξαγορά των Κυπριακών Τραπεζών (2013).....	33
3.5 Η εξαγορά της Millennium Bank(2013) και της Πανελλήνιας Τράπεζας (2015)	35
Κεφάλαιο 4ο: P.S.I & επιπτώσεις στην οικονομία και το τραπεζικό σύστημα.....	38
4.1 Η συμφωνία του 2012 και το πλαίσιο του PSI(plus)	38

4.2 Οι επιπτώσεις της υλοποίησης του PSI(plus) στον Τραπεζικό Κλάδο και στην Τράπεζα Πειραιώς	40
Κεφάλαιο 5ο: Η Ανακεφαλαιοποίηση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	44
5.1 Χρονικό και προγράμματα Ανακεφαλαιοποιήσεων των Ελληνικών Τραπεζών:	44
5.2 Σύνοψη Ανακεφαλαιοποιήσεων της Τράπεζας Πειραιώς.....	50
Κεφάλαιο 6 ^ο : Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών καταστάσεων	54
6.1 Έννοια χρηματοοικονομική ανάλυσης	54
6.2 Είδη χρηματοοικονομικής ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων :	54
6.3 Μέθοδοι Ανάλυσης:	55
6.4 Μεθοδολογία έρευνας:	57
6.5 Πηγές άντλησης και επεξεργασίας δεδομένων :	57
6.6 Ανάλυση με Αριθμοδείκτες :	58
Κεφάλαιο 7 ^ο : Χρηματοοικονομική Ανάλυση με Χρήση Αριθμοδεικτών.....	61
7.1 Παρουσίαση Αριθμοδεικτών:.....	61
Κεφάλαιο 8 ^ο :Αριθμητικά Δεδομένα & Ανάλυση Αριθμοδεικτών:	69
8.1 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας:.....	70
8.2 Αριθμοδείκτες Διάρθρωσης Κεφαλαίων	76
8.3 Αριθμοδείκτες Μέτρησης Αποδοτικότητας.....	82
8.4 Αριθμοδείκτης Αποτελεσματικότητας.....	91
8.5 Αριθμοδείκτης Ποιότητας Ενεργητικού :	94
Κεφάλαιο 9 ^ο Εξέλιξη Μακροοικονομικών Δεικτών της Ελληνικής Οικονομίας – Συσχέτιση με τις διακυμάνσεις των Τραπεζικών Αριθμοδεικτών της Τράπεζας Πειραιώς	98

9.1 Εισαγωγή.....	98
9.2 Διαγράμματα τραπεζικών αριθμοδεικτών Τράπεζας Πειραιώς (2009-2019).....	99
9.3 Διαγράμματα Βασικών Μακροοικονομικών Δεικτών (2009-2019):	100
9.4 Εκτίμηση Συσχέτισης Τραπεζικών / Μακροοικονομικών δεικτών :	101
Κεφάλαιο 10 ^ο Σύνοψη-Συμπεράσματα:.....	109
10.1 Σύνοψη :	109
10.2 Συμπεράσματα Ανάλυσης Αριθμοδεικτών(Τράπεζα Πειραιώς) :	110
10.3 Συμπεράσματα συσχέτισης Αριθμοδεικτών με τα Μακροοικονομικά Μεγέθη:.....	111
α) Συμπεράσματα μέσω της μεθόδου ανάλυσης της Τάσης των διαγραμμάτων :	111
β) Συμπεράσματα μέσω χρήσης της συνάρτησης Correl:.....	112
10.4 Περιορισμοί & Αδυναμίες Ανάλυσης:	112
10.5 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα:	114
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	115

Περίληψη:

Η διπλωματική εργασία αφορά στην επισκόπηση και στην ανάλυση των σημαντικότερων γεγονότων για το διάστημα 2009-2019 που επίδρασαν καθοριστικά στα οικονομικά μεγέθη και τους δείκτες των Ελληνικών Τραπεζών, εστιάζοντας κυρίως στο Ψ των Ελληνικών Ομολόγων, τις Συγχωνεύσεις & τις Ανακεφαλαιοποιήσεις. Επιπλέον στην μελέτη επιχειρείται να αξιολογηθεί για το ίδιο διάστημα, ο βαθμός συσχέτισης των διακυμάνσεων(μεταβολών) των τραπεζικών δεικτών σε σχέση με τις μεταβολές των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών της Ελληνικής Οικονομίας. Η εξειδίκευση της ανάλυσης στην Τράπεζα Πειραιώς απορρέει από το γεγονός ότι πρόκειται για την μεγαλύτερη ελληνική συστημική τράπεζα και επιπλέον είναι αυτή που συγκεντρώνει τις μεγαλύτερες μεταβολές της περιόδου σε σχέση με τις υπόλοιπες συστημικές Τράπεζες.

Η ερευνητική προσέγγιση του θέματος έγινε με γνώμονα την σπουδαιότητα του τραπεζικού συστήματος στην οικονομική ανάπτυξη της κάθε χώρας, ενώ η μελέτη αποσκοπεί κυρίως στο να διερευνήσει στο μέτρο του εφικτού εάν η διαμόρφωση των τραπεζικών δεικτών και μεγεθών της περιόδου είναι κυρίως απόρροια των γεγονότων αυτών ή η διαμόρφωσή τους επηρεάστηκε εξίσου από τις επικρατούσες συνθήκες της οικονομίας (μακροοικονομικοί παράγοντες).

Σαν αποτέλεσμα της μελέτης προκύπτει ότι: οι τραπεζικοί αριθμοδείκτες κατά γενική ομολογία επηρεάζονται από τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες, όμως η ακραία διακύμανση των δεικτών σε συγκεκριμένες περιόδους, οφείλεται κυρίως στην επίδραση των γεγονότων που αναφέραμε.

Λέξεις – Κλειδιά:

Τράπεζα Πειραιώς

Συγχωνεύσεις/Εξαγορές

P.S.I (Απομείωση Κρατικών Ομολόγων)

Ανακεφαλαιοποιήσεις (re-capitalization)

Χρηματοοικονομική Ανάλυση

Αριθμοδείκτες

Μακροοικονομικά μεγέθη

Abstract

The dissertation concerns the review and analysis of the most important events for the period 2009-2019 that had a decisive effect on the financial figures and ratios of Greek Banks, focusing mainly on the Psi of Greek Bonds, Mergers & Recapitalizations. In addition, the study attempts to evaluate for the same period, the degree of correlation of fluctuations (changes) in banking ratios in relation to changes in the basic macroeconomic variables of the Greek Economy. The specialization of the analysis in Piraeus Bank derives from the fact that it is the largest Greek systemic bank and in addition it is the one that brings together the largest changes of the period in relation to the other systemic Banks.

The research approach of the subject was guided by the importance of the banking system in the economic development of each country, while the study aims mainly to investigate as far as possible whether the formation of banking indicators and sizes of the period is mainly due to these events or their formation was equally affected by the prevailing economic conditions (macroeconomic factors).

As a result of the study, it appears that: bank ratios are generally influenced by the prevailing economic conditions, but the extreme fluctuation of the indices in specific periods, is mainly due to the effect of the events mentioned.

Keywords:

- Piraeus Bank
- Mergers/Acquisitions
- P.S.I (Government Bond Impairment)
- Re-capitalization
- Financial analysis
- Indicators
- Macroeconomic figures

Εισαγωγή:

Η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώνεται στην παρουσίαση των σημαντικότερων γεγονότων που επηρέασαν τις συστημικές τράπεζες κατά την προηγούμενη 10ετία, εξειδικεύοντας κυρίως στην Τράπεζα Πειραιώς. Η επίδραση των γεγονότων αυτών εξετάστηκε μέσω χρηματοοικονομικής ανάλυσης και χρήσης κατάλληλων αριθμοδεικτών και διαγραμμάτων ενώ επιπλέον διερευνήθηκε και ο βαθμός συσχέτισης των μεταβολών των τραπεζικών δεικτών με βασικά μακροοικονομικά μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας. Κατ' ουσία η διπλωματική εργασία αποτελείται από τρεις (3) διακριτές ενότητες:

Η 1η ενότητα αποτελεί το θεωρητικό τμήμα της εργασίας το οποίο είναι προϊόν εμπειριστατωμένης έρευνας και αναζήτησης τόσο σε επιστημονική βιβλιογραφία & βιβλίων όσο και επιστημονικών άρθρων και συγγραμμάτων.

Αρχικά γίνεται αναφορά στο τραπεζικό σύστημα πριν και κατά την διάρκεια της κρίσης καθώς και στην μετέπειτα ριζική αναδιάρθρωσή του. Στην συνέχεια αναφερόμαστε στην ιστορική διαδρομή ειδικότερα της Τράπεζας Πειραιώς καθώς και στην εταιρική της ταυτότητα.

Κατόπιν παρουσιάζονται τα κυριότερα γεγονότα (P.S.I, Συγχωνεύσεις, Ανακεφαλαιοποιήσεις) που επηρέασαν το τραπεζικό σύστημα κατά το διάστημα 2009-2019 εξειδικεύοντας περισσότερο στην Τράπεζα Πειραιώς.

Η 2^η ενότητα αφορά στην μεθοδολογία της ερευνητικής εργασίας και στην οποία επιχειρείται μέσω της χρηματοοικονομικής ανάλυσης και της χρήσης των κατάλληλων αριθμοδεικτών(απεικόνιση εξέλιξης δεικτών μέσω διαγραμμάτων) να αξιολογηθεί ο βαθμός επίδρασης(είτε θετικής, είτε αρνητικής) των γεγονότων αυτών στην αποδοτικότητα (ρευστότητα, κερδοφορία, κεφαλαιακή επάρκεια κ.λπ.) και γενικότερα στα οικονομικά μεγέθη της συγκεκριμένης Τράπεζας, σε σχέση(σύγκριση) με τους αντίστοιχους δείκτες των λοιπών συστημικών τραπεζών(Εθνική Τράπεζα, Alpha Bank, Eurobank).

Σημειώνεται ότι ο υπολογισμός των αριθμοδεικτών βασίστηκε στα πρωτογενή στοιχεία των ισολογισμών και των αποτελεσμάτων χρήσης των τραπεζών, ενώ η άντληση επιπλέον στοιχείων από τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις των τραπεζών μέσω από μία πιο «ενδοσκοπική» προσέγγιση συντέλεσε στον εμπλουτισμό της ανάλυσης.

Η μεθοδολογία επεκτείνεται και στην επισκόπηση και σύγκριση των αντίστοιχων βασικών Μακροοικονομικών Μεγεθών της Ελληνικής Οικονομίας(εξέλιξη μεγεθών μέσω διαγραμμάτων) κατά την αντίστοιχη εξεταζόμενη περίοδο, (π.χ. ρυθμός μεταβολής Α.Ε.Π, πληθωρισμός, δείκτης ανεργίας, μεταβολή τελικής κατανάλωσης κ.λπ.), με στόχο να αξιολογηθεί ο βαθμός συσχέτισης της τάσης (επιδείνωσης ή βελτίωσης) των αριθμοδεικτών της τράπεζας σε σχέση με την εξέλιξη των μακροοικονομικών μεγεθών της Ελληνικής Οικονομίας. Η εμπειρική αυτή προσέγγιση διενεργήθηκε μέσω σύγκρισης της τάσης(διακύμανσης) των συνολικών διαγραμμάτων των μεγεθών (Τραπεζικών vs Μακροοικονομικών) , καθώς και χρήσης συνάρτησης correlation (correl) του excel για τον βαθμό συσχέτισης των μεγεθών. Επιπλέον προβήκαμε σε υποθέσεις για τον βαθμό (άμεσο ή έμμεσο) της μεταξύ τους συσχέτισης , βάσει εύλογων διαπιστώσεων και ερμηνειών των διαγραμμάτων.

Η 3^η ενότητα αφορά κυρίως στην σύνοψη και στα συμπεράσματα της μελέτης , καταδεικνύοντας τις αδυναμίες της ανάλυσης , καθώς και σε προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Κεφάλαιο 1ο: Η Οικονομική Κρίση & το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

1.1 Γενικά:

Το 2009, η Ελλάδα επλήγη σκληρά από μια κρίση χρέους, η οποία ήταν αποτέλεσμα συσσωρευμένων ελλειμμάτων και σημαντικών λειτουργικών και αναποτελεσματικών δαπανών στο δημόσιο τομέα. Ως συνέπεια, η χώρα σύναψε συμφωνία(τα λεγόμενα μνημόνια-το 1^ο το 2010) με την Τρόικα (ΔΝΤ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) για τη θέσπιση μέτρων λιτότητας και την ενίσχυση των οικονομικών της. Η Δημόσια Κρίση Χρέους δεν άφησε ανεπηρέαστο το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα το οποίο υπέστη σημαντικές αλλαγές.

Κατά χρονολογική σειρά, την μεγαλύτερη διαφορά στην διάρθρωση και την πορεία των Ελληνικών Τραπεζών την προκάλεσε η διαδικασία απομείωσης του Ελληνικού Δημόσιου Χρέους το 2012 γνωστή και ως PSI(Private Sector Involvement) .Το PSI απομείωσε κατά 78% την ονομαστική αξία των ομολόγων που κατείχαν οι Τράπεζες (Χαρδούβελης, 2016: 3) και επέφερε συνολικές απώλειες κεφαλαίων ύψους € 39 δις ευρώ, ένα μέγεθος που υπερέβη κατά πολύ το Μετοχικό τους Κεφάλαιο.

Παρεπόμενη συνέπεια του PSI ήταν η ανάγκη εύρεσης κεφαλαίων (ανακεφαλαιοποίηση) των τραπεζών (πάντως οι δανειστές σε κάθε περίπτωση αποφάσισαν την διάσωση των 4 συστημικών) ή την συγχώνευσή τους πριν την ανακεφαλαιοποίησή τους, στο πλαίσιο εξοικονόμησης κεφαλαίων, γεγονός που επέδρασε καταλυτικά στην μεγάλη συγκέντρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος. Μέσα στο περιβάλλον αυτό, πολλές μικρές τράπεζες οι οποίες θεωρήθηκε ότι είχαν μικρή συμβολή στην οικονομία χρεωκόπησαν , ενώ άλλες συγχωνεύθηκαν ή εξαγοράστηκαν από άλλες. Χαρακτηριστικότερη περίπτωση για την περίοδο αυτή είναι η συγχώνευση(απορρόφηση) του «υγιούς» τμήματος της Αγροτικής Τράπεζας από την Τράπεζα Πειραιώς,(2012) δεδομένου ότι εκτιμήθηκε ότι το κόστος

ανακεφαλαιοποίησης αμιγώς της Αγροτικής Τράπεζας, ήταν υπέρογκο. Όλες οι μετέπειτα εξαγορές/απορροφήσεις που διενεργήθηκαν από την Τράπεζα Πειραιώς, ήτοι των τριών(3) Κυπριακών Τραπεζών τον 3^ο/2013 (εξαγορά των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα) και της Millennium Bank Ελλάδος (4^{ος}/2014) τη Γενικής Τράπεζας(2014) και της Πανελληνίας Τράπεζας (2015) εμπίπτουν σε αυτήν την περίπτωση.

Με δεδομένο ότι πολλές από τις εγχώριες Τράπεζες(αναφερόμαστε κυρίως στις 4 συστημικές) αδυνατούσαν να αντλήσουν κεφάλαια από την ελεύθερη αγορά (τόσο λόγω της αρνητικής αξιολόγησης του Ελληνικού Κράτους-Λόγω κρίσης χρέους & Μνημονίων, αλλά και της δυσμενούς αξιολόγησης των ίδιων των τραπεζών από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης , π.χ. Fitch, Moody's) αποφασίστηκε να αναχρηματοδοτηθούν από πόρους του Ελληνικού Κράτους μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικού Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ) το οποίο θα διέθετε κεφάλαια ύψους € 50 δις. (το εν λόγω ποσό, ήταν μέρος του συνολικού πακέτου διάσωσης της Ελληνικής Οικονομίας -γνωστό ως 2^ο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής).

Έτσι η 1^η ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζών ολοκληρώθηκε τον 3^ο/2013,(ύψους € 23,8 δις , αποκλειστικά μέσω του ΤΧΣ) ενώ λόγω της συνέχισης της ύφεσης της Ελληνικής Οικονομίας και της επιδείνωσης των στοιχείων των εγχώριων τραπεζών(αύξηση μη εξυπηρετούμενων δανείων, μείωση καταθέσεων, αύξηση προβλέψεων) ζητήθηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος (κατόπιν διεξαγωγής προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων-stress test) να προβούν σε νέες αυξήσεις κεφαλαίων. Έτσι, ακολούθησε και 2^η Ανακεφαλαιοποίηση (4^{ος}/2014) των 4 συστημικών τραπεζών ύψους € 8,2δις, αυτή την φορά όμως με αμιγώς ιδιωτικούς πόρους.

Κατόπιν τούτου, οι Ελληνικές Τράπεζες μπήκαν σε στάδιο ανάκαμψης, με δεδομένο ότι ξεκίνησε έστω και σταδιακά η επιστροφή των καταθέσεων από τα νοικοκυριά, ενώ μειώθηκε η εξάρτησή τους από το Ευρωσύστημα(εννοούμε την έκτακτη παροχή ρευστότητας που τους είχε παρασχεθεί κατά την διάρκεια της κρίσης προς αντιστάθμιση της απώλειας καταθέσεων). Ενδεικτικά τον 6^ο/2012 οι Τράπεζες είχαν αντλήσει € 135 δις από τον ELA(Emergency liquidity Assistance) ενώ τον 5^ο/2014 η εξάρτηση από τον ELA σχεδόν μηδενίστηκε, κυρίως

λόγω αντιστάθμισης της εν λόγω ρευστότητας , από την διατραπεζική αγορά μέσω άντλησης φθηνότερων δανείων.

Η θετική πορεία των τραπεζών εκείνο το διάστημα επιβεβαιώνεται και από την θετική αξιολόγηση του Ενιαίου Μηχανισμού Εποπτείας (Single Supervisory Mechanism S.S.M) , ο οποίος αποφάνθηκε (10^{ος}/2014) κατόπιν διεξαγωγής stress test , ότι οι Τράπεζες έχουν επάρκεια κεφαλαίων.

Η πορεία αυτή διακόπηκε το 1^ο εξάμηνο του 2015, λόγω της μετέπειτα 2^{ης} Ελληνικής Κρίσης, αφού η εμμονή της (τότε) νέας Ελληνικής Κυβέρνησης να διαπραγματευθεί ένα νέο πλαίσιο συμφωνίας με τους δανειστές, υπό τον όρο της μείωσης (κουρέματος) του ονομαστικού χρέους του Δημοσίου, επέφερε δραματικές επιπτώσεις στην Ελληνική Οικονομία αλλά και στις Τράπεζες, με δεδομένο ότι τα Ευρωπαϊκά Κράτη(που δάνεισαν την Ελλάδα) ήταν ανυποχώρητα σε αυτό το ενδεχόμενο. Η πολιτική αβεβαιότητα εκείνης της περιόδου, λόγω της μη επίτευξης συμφωνίας με τους δανειστές (ενδεικτικά εκείνο το διάστημα κυριαρχούσαν σενάρια περί επιστροφής στην δραχμή και πτώχευσης της Ελληνικής Οικονομίας) προκάλεσε ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες στις Τράπεζες όπως την αύξηση των προβληματικών δανείων, την δημιουργία (νέου) κύματος φυγής καταθέσεων , αλλά και την απαξίωση των τραπεζικών μετοχών(οι αξίες τους σχεδόν μηδενίστηκαν), οδηγώντας εν τέλει στην επιβολή κεφαλαιακών περιορισμών (6^{ος}/2015 -capital controls). Η επιδείνωση της λειτουργίας των Τραπεζών, επέφερε νέους ελέγχους κεφαλαιακής επάρκειας από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (S.S.M) , καθιστώντας απαραίτητη μία ακόμη Ανακεφαλαιοποίησή τους (την 3^η) η οποία έλαβε χώρα τον 11^ο/2015 , ύψους € 14,4 δις (5,4 δις από το ΤΧΣ και τα υπόλοιπα από ιδιωτικές τοποθετήσεις).

1.2 Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα πριν την οικονομική κρίση

Έως τα μέσα της 10ετίας του 1980, οι ελληνικές τράπεζες δεν επιτρεπόταν να συμμετέχουν άμεσα σε δραστηριότητες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών εκτός από τις παραδοσιακές Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

λειτουργίες δανείων και καταθέσεων. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα υπόκειντο σε αυστηρές κανονιστικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων περιορισμών στα ελεύθερα καθορισμένα επιτόκια, τη χρηματοδότηση διαφόρων τομέων της οικονομίας και τις δραστηριότητες στην αγορά συναλλάγματος. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, σημειώθηκε σταδιακή χαλάρωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα λόγω της αυξανόμενης αλληλεξάρτησης των οικονομιών της ΕΕ, της αυξανόμενης πίεσης για το άνοιγμα των αγορών και της πρόβλεψης της ΟΝΕ. Η μετέπειτα δεκαετία του 1990, είναι μια περίοδος που χαρακτηρίζεται από την επιτάχυνση της απελευθέρωσης και της κατάργησης των αυστηρών κανόνων λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, υποκινούμενη από τις διεθνείς εξελίξεις και από την ανάγκη συμμετοχής στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Η δομή του ελληνικού τραπεζικού κλάδου άλλαξε σημαντικά από το 2001, όταν η χώρα εντάχθηκε στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΟΝΕ). Η αλλαγή από μια έντονα ρυθμιζόμενη σε μια πιο ελεύθερη βιομηχανία προκάλεσε έναν πιο έντονο ανταγωνισμό και προσέλκυσε πολλούς νεοεισερχόμενους στην τραπεζική αγορά. Το διάστημα αυτό οι Ελληνικές τράπεζες κατέστησαν στόχοι Εξαγορών & Συγχωνεύσεων με συνήθη κατάληξη την δημιουργία μεγαλύτερων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που ήταν σε θέση να συλλέγουν τα κέρδη των πιθανών οικονομιών κλίμακας και δυναμικότητας και να ανταγωνίζονται πιο αποτελεσματικά. Το επίκεντρο είχε δοθεί στη λιανική τραπεζική, με τις τράπεζες να ενδυναμώνουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους, να βελτιώνουν την ποιότητα των υπηρεσιών, να εκσυγχρονίζουν και να επεκτείνουν τα δίκτυα καταστημάτων και τα εναλλακτικά κανάλια διανομής τους, να επενδύουν σε μεγάλο βαθμό στη νέα τεχνολογία και να βελτιώνουν τις εσωτερικές διαδικασίες τους.

Οι μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες επέκτειναν τις δραστηριότητές τους στις σχετικές ανεκμετάλλευτες χρηματοοικονομικές αγορές των Βαλκανίων, της Ανατολικής Ευρώπης και της Τουρκίας. Ταυτόχρονα, η πρόσβαση στα φθηνά κεφάλαια από την ΕΚΤ σήμαινε ότι οι ελληνικές τράπεζες θα μπορούσαν να προσφέρουν δάνεια και στεγαστικά δάνεια με ιστορικά χαμηλά επιτόκια, μια κατάσταση που οδήγησε στην ταχεία ανάπτυξη των τραπεζικών εργασιών.

1.3 Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα Κατά τη Διάρκεια της Κρίσης

Η Παγκόσμια οικονομική κρίση επηρέασε αρνητικά την Ελληνική Οικονομία και τις Ελληνικές Τράπεζες από το 2009 και μετά. Οι αρνητικές προοπτικές της Ελλάδας οδήγησαν σε πανικό καταθετών και επενδυτών και σε επακόλουθη πτώση των τραπεζικών εσόδων και καταθέσεων. Ενδεικτικά την περίοδο μεταξύ Σεπτεμβρίου 2009 και Ιουνίου 2012 απώλεσαν περίπου 70 δις. ευρώ καταθέσεων, στη συνέχεια ανακτήθηκαν μέχρι το Νοέμβριο του 2014 περίπου 15 δις. ευρώ, για να μειωθούν και πάλι κατά 40 περίπου δις. μέχρι τον Ιούνιο 2015. Παράλληλα, αποκόπηκαν από τις διεθνείς αγορές χρήματος και μειώθηκε η αξία του ενεχύρου τους για αναχρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2015).

Τα ανωτέρω γεγονότα αποδυνάμωσαν τα κεφάλαια των Τραπεζών οι οποίες για να καταστούν βιώσιμες θα έπρεπε να ανακεφαλαιοποιηθούν. Στην επιτακτικότερη ανάγκη της ανακεφαλαιοποίησης των Τραπεζών συνέβαλλε η διαδικασία απομείωσης “haircut” του Ελληνικού Δημόσιου χρέους το 2012 γνωστή και ως PSI (Private Sector Involvement) .Το PSI απομείωσε κατά 78% την ονομαστική αξία των ομολόγων που κατείχαν οι Τράπεζες, και επέφερε σημαντικές κεφαλαιακές ζημιές στις Τράπεζες ύψους € 40 δις.

Επίσης, κατά το διάστημα της κρίσης παρατηρείται δραματική αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων -από 6% το 2008 σε 49% το 2016 (σχήμα 3), σημαντική μείωση των τραπεζικών ιδρυμάτων που λειτουργούσαν στην Ελλάδα τόσο λόγω Συγχωνεύσεων και Εξαγορών (σχήμα 4) όσο και λόγω χρεοκοπίας αλλά και απόσυρσης πολλών εκ των ξένων Τραπεζών. Κατ’ επέκταση τόσο το τραπεζικό δίκτυο αλλά και το προσωπικό των τραπεζών συρρικνώθηκε κατά πολύ. (σχήμα 5). Ειδικότερα, όσον αφορά τη μείωση του εργατικού δυναμικού επισημαίνουμε ότι πραγματοποιήθηκε κατά βάση ομαλά διαμέσου διαφόρων προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου αλλά και μέσω της συνταξιοδότησης.

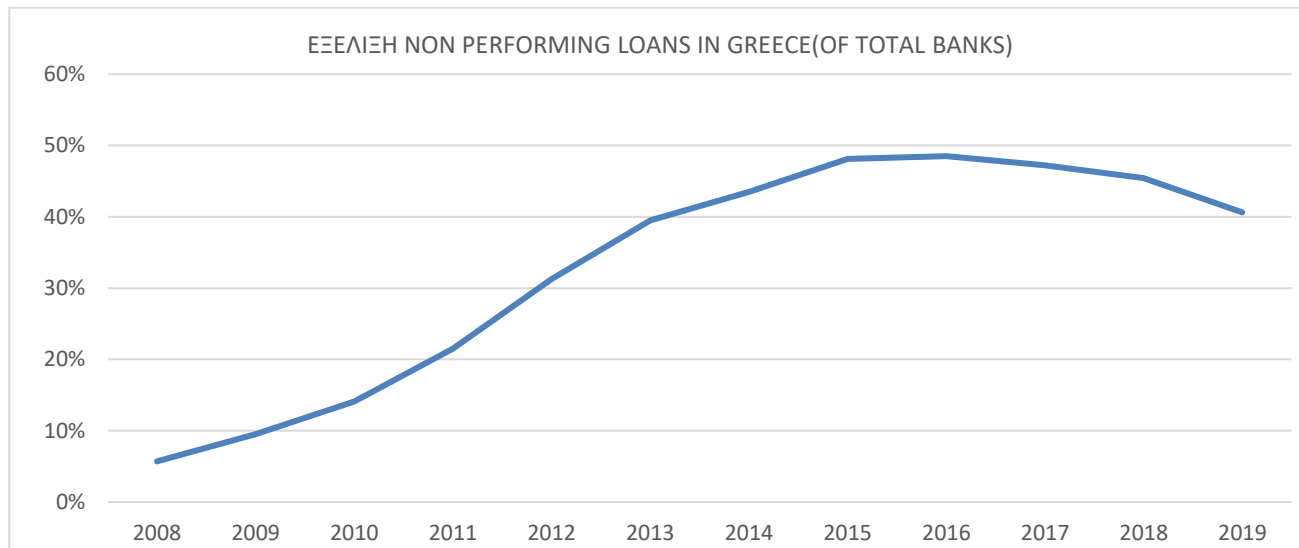
Συγκεκριμένα από το 2011, ένα χρόνο μετά την υπογραφή του MoU (Memorandum of Understanding) -Δανειακή Συμφωνία με τους θεσμούς (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο-Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) ένα κύμα συγχωνεύσεων και Πτυχιική / Διπλωματική Εργασία

εξαγορών έλαβε χώρα. Στην Ελλάδα τέσσερις τράπεζες, Alpha Bank, Eurobank, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και Τράπεζα Πειραιώς θεωρήθηκαν σημαντικές για την οικονομία και ως εκ τούτου, έλαβαν την στήριξη από το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (Τράπεζα της Ελλάδος, 2012) προκειμένου να διασφαλιστεί η αύξηση κεφαλαίου και η Ανακεφαλαιοποίησή τους.

Στον αντίποδα οι λοιπές τράπεζες(μικρότερες εμπορικές και Συνεταιριστικές) έπρεπε να καλύψουν τις κεφαλαιακές τους ανάγκες με δικά τους μέσα και την ιδιωτική αγορά. Πολλές από αυτές απέτυχαν και η Τράπεζα της Ελλάδος ανακάλεσε την άδειά τους, ενώ το υγιές χαρτοφυλάκιο τους και οι καταθέσεις τους πωλήθηκαν στις λοιπές τράπεζες (αφορά κυρίως τις 4 συστημικές).

Πίνακας 1

Η Εξέλιξη των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων Στην Ελλάδα

Source: Bank Of Greece, (2019) εξέλιξη δανείων και καθυστερήσεων 2008 έως σήμερα

Πίνακας 2:

Εξαγορές και Συγχωνεύσεις στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα (2008-2019)

Year	Acquiring Bank	Acquired Bank
2011	Post Bank	T BanK
	Piraeus Bank	Agricultural Bank Of Greece b) Geniki Bank
2012	National Bank Of Greece	a)Ahaiki Cooperative bank b) cooperative bank of Lamia c) Lesvos- Limnos cooperative bank
2013	Alpha Bank	Emporiki Bank b) cooperative Bank of Dodecanese c) cooperative bank of Evia d) cooperative bank of West Macedonia
	Piraeus Bank	a)Bank Of Cyprus b) Cyprus Popular Bank c) Hellenic Bank d) Millennium Bank
	National Bank Of Greece	Fbb Bank
	Eurobank	New Proton Bank b) New Post Bank
2015	Piraeus Bank	PanHellenic Bank
	National Bank of Greece	Cooperative Bank Of Peloponnese

Source: Καραφόλας, (2019)

Πίνακας 3:

Δομή Τραπεζικού Συστήματος/Δίκτυο καταστημάτων/Αριθμός προσωπικού

year	Number Of Banks*	Athens Area	Thessaloniki area	Rest Of Greece	Total Branches	Total employees
2008	40	1.656	405	2.004	4.065	65.304
2009	36	1.684	406	2.008	4.098	64.635
2010	26	1.582	387	1.961	3.930	61.274
2011	26	1.568	390	1.942	3.900	57.737
2012	22	1.430	358	1.827	3.615	55.878
2013	13	1.213	303	1.499	3.015	51.072
2014	13	1.046	263	1.380	2.689	45.254
2015	12	993	247	1.290	2.530	45.266
2016	12	893	223	1.206	2.322	41.211
2017	13	808	210	1.143	2.161	41.441
2018	13	726	192	956	1.874	38.536
2019	12	674	171	884	1.729	36.697

Not Included Bank of Greece & Cooperative Banks of Greece

Source: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών (2019). Διάρθρωση του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος, Στατιστικά Στοιχεία.

1.4 Η Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

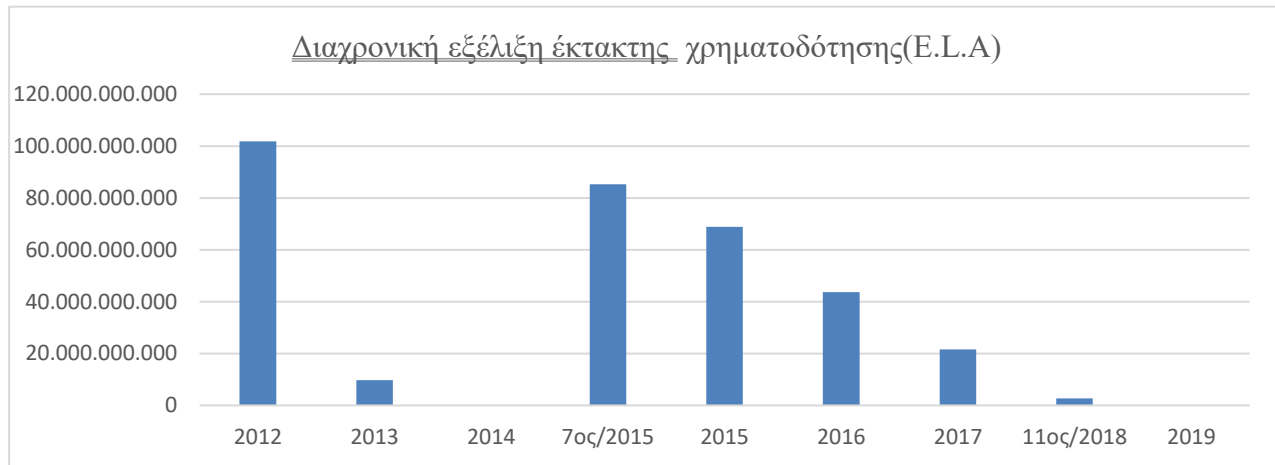
Το τραπεζικό σύστημα πλήρη ανεπανόρθωτα από τις συνδυασμένες αρνητικές επιπτώσεις των δυσμενών οικονομικών συνθηκών (ανεργία, μείωση εισοδημάτων, αύξηση μη εξυπηρετούμενων δανείων), της αναδιάρθρωσης (P.S.I) του δημόσιου χρέους που επηρέασε τα τραπεζικά περιουσιακά στοιχεία (ενεργητικό) αλλά και από την συνεχιζόμενη εκροή των καταθέσεων που οδήγησε τελικά και στην επιβολή των capital controls (2015). Στο πλαίσιο της Αναδιάρθρωσης του Τραπεζικού Συστήματος η Τράπεζα της Ελλάδος και η πολιτεία προέβησαν σε μία σειρά ενεργειών που αποσκοπούσαν στην θωράκιση της

χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της ασφάλειας των καταθέσεων, σημαντικότερες εξ αυτών ήταν: (Bank of Greece, 2012).

- Η διασφάλιση της επάρκειας δημόσιων πόρων για την Ανακεφαλαιοποίηση του ελληνικού τραπεζικού τομέα. Το ύψος των εν λόγω πόρων ανερχόταν σε 50 δις ευρώ με βάση το δεύτερο Μνημόνιο εκ των οποίων χρησιμοποιήθηκαν περίπου 40 δις. ευρώ, και σε επιπλέον 25 δις. ευρώ στο τρίτο Μνημόνιο, εκ των οποίων μέχρι σήμερα έχουν χρησιμοποιηθεί μόνο 5,5 δις. ευρώ.
- Η εξυγίανση των αδύναμων τραπεζών, βάσει ενός διευρυμένου νομικού πλαισίου. Συνολικά 13 πιστωτικά ιδρύματα οδηγήθηκαν σε διαδικασία εξυγίανσης, με τις υπό εκκαθάριση απαιτήσεις να ανέρχονται σε περίπου 10 δις. ευρώ.
- Η πλήρης κάλυψη των αναγκών χρηματικού με συνεχή τροφοδοσία της αγοράς με τραπεζογραμμάτια, ώστε ακόμα και σε περιόδους έξαρσης της ζήτησης να μη διαταραχθεί η κανονικότητα. Σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι ενώ την περίοδο πριν από την κρίση η αξία των τραπεζογραμμάτων σε κυκλοφορία κυμαινόταν μεταξύ 15 και 20 δις. ευρώ, από τις αρχές του 2010 και μετά άρχισε σταδιακά να αυξάνεται και να προσεγγίζει (τον Ιούνιο του 2012, αλλά και μέχρι πρόσφατα) τα 50 δις. ευρώ.
- Η κάλυψη, από τον Αύγουστο του 2011, των βραχυπρόθεσμων αναγκών ρευστότητας των τραπεζών, μέσω της παροχής ρευστότητας από τον μηχανισμό έκτακτης χρηματοδότησης (Emergency Liquidity Assistance – ELA”), με ποσά που αυξάνονταν συνεχώς και ανήλθαν μέχρι και τα 102 δις. ευρώ τον Ιούνιο του 2012. Από τις αρχές του 2013 ξεκίνησε η σταδιακή αποκλιμάκωση του ELA που οδήγησε και στο μηδενισμό του το Μάιο του 2014 για να αυξηθεί και πάλι κατά τη διάρκεια του 2015 (Ιούλιος 2015: 88,3 δις. ευρώ).

Πίνακας 4

Η εξέλιξη του μηχανισμού έκτακτης χρηματοδότησης(E.L.A) (ποσά σε δις €)

(Source: www.economistas.gr/oikonomia/6436/telosepoxis)

1.5 Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα Σήμερα-Εξελιξίσεις στον Τραπεζικό

Τομέα:

Ο αριθμός των εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα σήμερα είναι 15, εκ των οποίων οκτώ είναι εμπορικές και επτά συνεταιριστικές τράπεζες. Από τις οκτώ εμπορικές τράπεζες, μόνο τέσσερις θεωρούνται «συστημικά σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα», σύμφωνα με τον αντίστοιχο ορισμό του SSM.(πρόκειται για τις Alpha Bank, Eurobank, Εθνική Τράπεζα και Τράπεζα Πειραιώς). Το μερίδιο των πέντε μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων στο σύνολο των περιουσιακών στοιχείων(συμπεριλαμβάνοντας και την Τράπεζα Αττικής) φτάνει σχεδόν το 97,4% του τραπεζικού συστήματος.

Συνολικά , 21 ξένες τράπεζες λειτουργούν στην Ελλάδα (Vasila A, 2020) με τοπικά υποκαταστήματα, από τα οποία 18 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων είναι ενσωματωμένα σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ και τρία υποκαταστήματα τραπεζών ενσωματωμένα σε τρίτες χώρες.

Συνολικά, ο αριθμός των υποκαταστημάτων των τραπεζών είναι 1.834(12ος/2020 από 1.981 το 2018), ενώ ο αριθμός των υπαλλήλων είναι 36.727 (2018: 39.383) και ATM 5.702 (2018: 5.594). (Πηγή : Vasila A.(2020).Hellenic Bank Association).

Τρέχουσες εξελίξεις:

Κατά το προηγούμενο έτος(2020), οι κύριοι παράγοντες που διαμόρφωσαν τα χρηματοοικονομικά μεγέθη των τραπεζών ήταν η καταγραφή σημαντικού ύψους μη επαναλαμβανόμενων εσόδων, η αύξηση των προβλέψεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, η διατήρηση της κεφαλαιακής επάρκειας σε ικανοποιητικό επίπεδο και η μικρή αποκλιμάκωση του αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) λόγω των μέτρων ένταξης πελατών σε καθεστώς αναστολής καταβολής δόσεων, αλλά και της αξιοποίησης του μηχανισμού παροχής κρατικής εγγύησης σε τιτλοποιήσεις δανείων πιστωτικών ιδρυμάτων (γνωστού με την ονομασία “Ηρακλής”¹). (www.bankfgreece.gr /Ενδιάμεση Έκθεση 2020)

Ειδικότερα ως προς τα μεγέθη κερδοφορίας (βλ. Πίνακα 5) την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2020 οι συστημικές τράπεζες εμφάνισαν σημαντική άνοδο των λειτουργικών τους εσόδων σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, η οποία προήλθε από την αύξηση των καθαρών εσόδων από (α) προμήθειες και κυρίως από (β) τα μη επαναλαμβανόμενα έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις που κατέγραψαν τρεις συστημικές τράπεζες. Μικρή μείωση παρατηρήθηκε στα καθαρά έσοδα από τόκους, κυρίως λόγω της μείωσης του υπολοίπου των δανείων και της περαιτέρω υποχώρησης των επιτοκιακών περιθωρίων, που υπεραντιστάθμισαν τη θετική για τα έσοδα επίδραση του περιορισμού του κόστους άντλησης ρευστότητας. Υποχώρηση εμφάνισαν τα λειτουργικά έξοδα, κυρίως λόγω της περαιτέρω συρρίκνωσης του προσωπικού και του δικτύου

¹(Πήγη : www.monfin.gr/programma-erakles)

Ο «Ηρακλής» είναι ένα σχήμα παροχής κρατικής εγγύησης σε ομολογίες υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας (senior bonds) τιτλοποιημένων δανείων, έναντι προμήθειας που λαμβάνει το Δημόσιο, η οποία υπολογίζεται με όρους αγοράς. Συνοπτικά, το σχήμα βασίζεται στα εξής στοιχεία: Οι τράπεζες μεταβιβάζουν δάνεια μέσω τιτλοποίησης σε ένα όχημα ειδικού σκοπού (Special Purpose Vehicle – SPV).

Αυτό εκδίδει ομολογίες υψηλής (senior), μεσαίας (mezzanine) και χαμηλής (junior) εξοφλητικής προτεραιότητας. Οι ομολογίες senior και mezzanine φέρουν κουπόνι (τοκομερίδιο) πληρωτέο στον κάτοχό τους.

Η διαχείριση των τιτλοποιημένων δανείων ανατίθεται σε ανεξάρτητη από την τράπεζα εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων (Servicer).

υποκαταστημάτων. Λαμβανομένης υπόψη της αύξησης των προβλέψεων για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου, λόγω της επίπτωσης της πανδημίας, και της ζημίας συνεπεία της πώλησης μεγάλου όγκου ΜΕΔ μιας συστημικής τράπεζας, το αποτέλεσμα μετά από φόρους ήταν ζημιογόνο.

Αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, τόσο ο Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1 – CET1) όσο και ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας σε ενοποιημένη βάση παρέμειναν στο τέλος Σεπτεμβρίου 2020 σε ικανοποιητικό επίπεδο (14,6% και 16,3% αντίστοιχα).

Πίνακας 5.

Αποτελέσματα χρήσεως των 4 συστημικών Τραπεζών (ποσά σε εκατ. Ευρώ)

	1ος – 9ος 2019	1ος – 9ος 2020	Μεταβολή(%)
Λειτουργικά έσοδα	5.780	6.736	16.5
Καθαρά έσοδα από τόκους	4.161	4.137	-0.6
-έσοδα από τόκους	5.596	5.266	5.9
-έξοδα τόκων	1.435	1.129	-21.3
Καθαρά έσοδα από μη τοκοφόρες εργασίες	1.619	2.599	60,5
-καθαρά έσοδα από προμήθειες	867	885	2,1
-Έσοδα από χρη.πράξεις	635	1.393	>100
-Λοιπά έσοδα	117	321	>100
Λειτουργικά έξοδα	2.860	2.757	-3.6
Δαπάνες προσωπικού	1.481	1.361	-8.1
Διοικητικά έξοδα	1.011	1.002	-0.9
Αποσβέσεις	367	394	7.4
Καθαρά έσοδα	2.920	3.979	36,3
Προβλέψεις για πιστ. κίνδυνοι	2.035	4.038	98,4
Λοιπές ζημιές απομείωσης ²	51	174	>100
Μη επαναλαμβανόμενα κέρδη	-189	-231	22,2
Κέρδη προ φόρων	645	-464	>100
Φόροι	104	159	52,9
Κέρδη/ζημιές από διακοπτόμενες δραστηριότητες ³	128	-15	>100
Κέρδη μετά φόρους	669	-637	>100

² Απομείωση αξίας τίτλων, καθώς και ενσώματων και άυλων στοιχείων ενεργητικού

³ Τα κέρδη/ζημιές από διακοπτόμενες δραστηριότητες απορρέουν κυρίως από την αποεπένδυση των ελληνικών τραπεζών από θυγατρικές του εξωτερικού.

(Πηγή: Οικονομικές καταστάσεις των τεσσάρων συστημικών Τραπεζικών Ομίλων)

Δύο(2) είναι τα σημαντικότερα προβλήματα των ελληνικών τραπεζών σήμερα (αναφερόμαστε κυρίως στις συστημικές) που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης:

α) Το ποσό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων με δεδομένο ότι το ύψος αυτών αντιστοιχεί σε ποσό πάνω από το ήμισυ των κεφαλαίων των τραπεζών. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις δεν είναι άμεσα καταβεβλημένο κεφάλαιο. Πρόκειται για μια δέσμευση του ελληνικού Δημοσίου να τα καταβάλει άμεσα ή έμμεσα (με τη μη καταβολή φόρου από τις τράπεζες), αλλά υπολογίζεται στα εποπτικά κεφάλαια των τραπεζών. Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση προκύπτει με βάση τη ζημία που προέκυψε το 2012 λόγω του PSI και η οποία προβλέπεται να αποσβεστεί σε 30 χρόνια, καθώς και τις ζημίες που εγγράφουν οι τράπεζες λόγω τιτλοποιήσεων στο πλαίσιο της εξυγίανσης από τα κόκκινα δάνεια και οι οποίες αποσβένονται σε ορίζοντα 20ετίας. Έτσι, τα κεφάλαια των ελληνικών τραπεζών περιλαμβάνουν αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (Deferred Tax Credits – DTCs) ύψους 15,2 δισ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 54,5% των συνολικών εποπτικών κεφαλαίων τους.(www.taxlaw.gr).

β) Το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων (Μ.Ε.Δ) τα οποία αν και έχουν μειωθεί σε σχέση με το παρελθόν εξακολουθούν να παραμένουν σε υψηλά επίπεδα.

Συγκεκριμένα τα ΜΕΔ ανήλθαν στο τέλος Σεπτεμβρίου 2020, σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία, σε 58,7 δισεκ. ευρώ, μειωμένα κατά 9,8 δισεκ. ευρώ συγκριτικά με το τέλος Δεκεμβρίου 2019 και κατά περίπου 48,5 δισεκ.ευρώ έναντι του Μαρτίου του 2016, οπότε είχε καταγραφεί και το υψηλότερο επίπεδο ΜΕΔ. Η υποχώρηση του αποθέματος των ΜΕΔ κατά τη διάρκεια του 2020 οφείλεται κυρίως σε πωλήσεις δανείων ύψους 6,8 δισεκ. ευρώ και σε διαγραφές ύψους 1,7 δισεκ. ευρώ και λιγότερο σε εισπράξεις μέσω ενεργητικής διαχείρισης (δηλαδή μέσω αναδιαρθρώσεων/ρυθμίσεων δανείων, είσπραξης καθυστερούμενων οφειλών, ρευστοποίησης εξασφαλίσεων κ.λπ. (www.bankfogreece.gr /Ενδιάμεση Έκθεση 2020).

Σημαντική εξέλιξη κατά τη διάρκεια του 2020 αποτέλεσε η υλοποίηση τιτλοποιήσεων από μία τράπεζα στο πλαίσιο αξιοποίησης του σχεδίου “Ηρακλής”, ενώ επιπρόσθετα μία τράπεζα προχώρησε σε λειτουργικό μετασχηματισμό μέσω απόσχισης δραστηριοτήτων (hive down*).

*Συνοπτικά, μέσω της διαδικασίας απόσχισης δραστηριοτήτων, αμιγώς τραπεζικές δραστηριότητες ενός τραπεζικού ομίλου (στις οποίες περιλαμβάνονται η πλειονότητα των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού της τράπεζας και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου) διαχωρίζονται από τον όμιλο και μεταβιβάζονται σε μια νέα θυγατρική οντότητα (“νέα” τράπεζα).

Μη τραπεζικές δραστηριότητες (π.χ. η διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και η παροχή υπηρεσιών προς εταιρίες του ομίλου και τρίτους) διατηρούνται στη μητρική εταιρία του ομίλου, η οποία μετατρέπεται σε εταιρία συμμετοχών (Holding company), με μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Με αυτό τον τρόπο, οι ζημιές που προκύπτουν από τις τιτλοδοτήσεις των ΜΕΔ θα επηρεάσουν τις εταιρίες συμμετοχών και όχι τις “νέες” τράπεζες και έτσι οι τράπεζες δεν θα χρειαστεί να προχωρήσουν σε αυξήσεις κεφαλαίου υπέρ του Δημοσίου. Καθώς όμως, ακόμη και μετά τις ενέργειες αυτές, τα ΜΕΔ θα παραμείνουν σε υψηλό επίπεδο και δεδομένου ότι θα υπάρξει νέα εισροή ΜΕΔ λόγω της πανδημίας, είναι απαραίτητο να εφαρμοστούν και άλλες, συμπληρωματικές του σχεδίου “Ηρακλής”, λύσεις για τα ΜΕΔ οι οποίες να είναι λιγότερο ευαίσθητες στις συνθήκες των αγορών.

Στην κατεύθυνση αυτή, η Τράπεζα της Ελλάδος έχει υποβάλει στην κυβέρνηση πρόταση για τη δημιουργία εταιρίας διαχείρισης στοιχείων ενεργητικού (Bad Bank) η οποία θα αναλάμβανε τη διαχείριση ενός σημαντικού ποσοστού ΜΕΔ, ενώ παράλληλα η πρόταση προβλέπει και την αντιμετώπιση του ζητήματος της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης (DTC). (Bank of Greece/ενδιάμεση έκθεση, 2020).

Κεφάλαιο 2^ο: Ο Ομίλος της Τράπεζας Πειραιώς

2.1 Ιστορική Διαδρομή & Πορεία Ομίλου Πειραιώς:

Αρχικά ιδρύθηκε το 1916, και λειτούργησε ως ιδιωτικό πιστωτικό ίδρυμα για πολλές δεκαετίες, ενώ πέρασε από κρατική ιδιοκτησία για την περίοδο 1975-1991 έως ότου ιδιωτικοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 1991. Από τότε, έχει αναπτυχθεί ραγδαία σε μέγεθος και δραστηριότητες, που αντιπροσωπεύουν σήμερα την κορυφαία Τράπεζα στην Ελλάδα με μερίδιο αγοράς 30% σε όρους δανείων και 29% σε καταθέσεις. Για τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της τράπεζας δεν υπάρχουν αρκετές πληροφορίες, άλλωστε η δομή της άλλαξε εκ βάθρων από την 10ετία του 1990 και μετέπειτα.

Δεκαετία του 1990:

Η επανιδιωτικοποίηση της τράπεζας (το 1991) ακολουθείται από σωρεία επεκτατικών κινήσεων που αποτελούνται από εξαγορές/συγχωνεύσεις τραπεζικών ιδρυμάτων, ιδρύσεις υποκαταστημάτων και θυγατρικών εταιρειών, με το 1992 να ορίζεται ως το έτος αναδιοργάνωσης-εξυγίανσης και ανάπτυξης της Τράπεζας.

Το 1993 η Τράπεζα επεκτείνεται και σε άλλους κλάδους δραστηριοποίησης, με την ίδρυση της Πειραιώς Leasing, της Πειραιώς Α.Ε.Δ.Α.Κ. και της Πειραιώς Πρακτορειακής. Το 1996 επεκτείνεται στα Βαλκάνια με την ίδρυση την “TiranaBank” στην Αλβανία. Το 1997 απορρόφησε τις δραστηριότητες της “Chase Manhattan Bank” ενώ την επόμενη χρονιά (1998) πραγματοποιεί δύο ακόμη εξαγορές, αυτές της τράπεζας “Μακεδονίας-Θράκης” και της τράπεζας “Credit Lyonnais” Ελλάς. Επίσης την ίδια χρονιά απέκτησε σημαντικό μερίδιο της “Χiosbank”. Το 1999, η τράπεζα προχωρά στην απορρόφηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού της τράπεζας “National Westminster” ενώ συνεχίζει την επέκταση στα Βαλκάνια με την εξαγορά της “Pater Credit Bank” στην Ρουμανία. (μετονομάστηκε το 2000 σε Piraeus Bank Romania). Τέλος την ίδια χρονιά επεκτείνεται και στο Ηνωμένο Βασίλειο με την ίδρυση του 1^{ου} καταστήματος στο Λονδίνο.

Δεκαετία του 2000:

Το 2000 η Τράπεζα δημιουργεί την 1^η ολοκληρωμένη πλατφόρμα ηλεκτρονικής Τραπεζικής η οποία θεωρείται σταθμός για την μετέπειτα εξέλιξη των ηλεκτρονικών συναλλαγών όπως την γνωρίζουμε σήμερα. Το ίδιο έτος απορρόφησε τις δύο εμπορικές της τράπεζες στην Ελλάδα (Macedonia-Thrace Bank και Xiosbank). Το 2002, η PiraeusBank εξαγόρασε την Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΒΑbank), η οποία απορροφήθηκε τον Δεκέμβριο του 2003.

Το 2005, ο Όμιλος Piraeus Bank, εφαρμόζοντας τη στρατηγική της για επέκταση στις αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου, απέκτησε τη Βουλγαρική Eurobank (μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Bulgaria), ενισχύοντας την παρουσία της στη Βουλγαρία. Επιπλέον, το 2005, η Piraeus εισήλθε στη Σερβική αγορά εξαγοράζοντας την Atlas Bank (μετονομάστηκε σε Τράπεζα Πειραιώς Beograd), και στην Αιγυπτιακή αγορά εξαγοράζοντας την Egyptian Commercial Bank (μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Egypt). Τέλος το 2007, ο Όμιλος επέκτεινε τη διεθνή παρουσία του στην Ουκρανία εξαγοράζοντας τη Διεθνή Τράπεζα Εμπορίου (μετονομάστηκε σε Τράπεζα Πειραιώς ICB) και στην Κύπρο ιδρύοντας την Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου (2008) μέσω της εξαγοράς του κυπριακού δικτύου της Arab Bank. Ενδιάμεσα(2007) ολοκλήρωσε σημαντική αύξηση Μ.Κ ύψους € 1,3 δις , εν προκειμένου να μπορέσει να χρηματοδοτήσει τις ανωτέρω εξαγορές/επεκτάσεις.

Στο πλαίσιο της ενίσχυσης των κεφαλαίων της εν όψει της χρηματοπιστωτικής κρίσης (2009) προέβη σε αύξηση Μ.Κ ύψους € 370 εκ, η οποία καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από το Ελληνικό Δημόσιο (με έκδοση ίσης αξίας ομολόγων) . Το ίδιο έτος ο Όμιλος υπογράφει 10 ετή αποκλειστική συμφωνία με την γενική ασφαλιστική ErgoHellas, η οποία αποτελεί θυγατρική του Γερμανικού Ασφαλιστικού Ομίλου Munich Re. στην Ελλάδα(Ενδιάμεση Οικονομική Έκθεση Τράπεζα Πειραιώς, 2021).

Περίοδος 2010-2016:

Το διάστημα αυτό χαρακτηρίζεται κυρίως από αποεπενδύσεις (πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων) Εξαγορές/Συγχωνεύσεις, αλλά και από αυξήσεις Μ.Κ που προέβη η Τράπεζα στο πλαίσιο αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης. Εκτός των γεγονότων εκείνων που θα παραθέσουμε αναλυτικά στα επόμενα κεφάλαια {(Εξαγορές τραπεζών Αγροτική, Κυπριακές, Πανελλήνια και Millennium) P.S.I, Ανακεφαλαιοποιήσεις μέσω ΤΧΣ αλλά και Capital Controls)} μεταξύ άλλων ως σημαντικά γεγονότα που καταγράφονται είναι:

Η δημιουργία το 2010 του 1^{ου} online καναλιού πώλησης τραπεζικών προϊόντων στην Ελλάδα (του win bank direct) το οποίοι απευθύνεται σε όλους του πελάτες των Τραπεζών. Η Τράπεζα το 2011 ολοκλήρωσε 2 αυξήσεις Μ.Κ, ύψους € 0,8 δις (από ιδιωτικές τοποθετήσεις) και € 380 εκ η οποία καλύφθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο. Το 2012 η Τράπεζα προέβη σε πώληση του 98,5% της συμμετοχής στην Marathon Banking corporation στην Investors Bancorp Inc, ενώ το 2013 πούλησε το ποσοστό(93,27%) που κατείχε στην ATE Bank Romania, έναντι τιμήματος € 10,3 εκ. Το 2014 προβαίνει στην πώληση της ATE Ασφαλιστικής, στην Ergo Insurance Group, ενώ το έτος αυτό αποπλήρωσε εξ ολοκλήρου τις προνομιούχες μετοχές του Δημοσίου (από προγενέστερες αυξήσεις Μ.Κ) ύψους € 750 εκ. Στην κατεύθυνση αυτή (ήτοι της αύξησης της ρευστότητας της τράπεζας) συνέβαλλαν τα ενδιάμεσα γεγονότα τόσο των απορροφήσεων της Αγροτικής Τράπεζας(2012) των Κυπριακών Τραπεζών και της Millennium (2013), όσο και η 1^η ανακεφαλαιοποίηση της Τράπεζας (2013) μέσω του ΤΧΣ ύψους € 8,4 δις. Επίσης το ίδιο έτος πραγματοποιείται νέα αύξηση Μ.Κ ύψους € 1,75 δις, αλλά και έκδοσης Ομολόγου ύψους 500 εκ (από την διεθνή αγορά -ιδιωτική κάλυψη) με σκοπό την ενίσχυση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας. Το 2015 (το έτος αυτό απέκτησε και την Πανελλήνια Τράπεζα) στο ίδιο πλαίσιο των αποεπενδύσεων, η τράπεζα πούλησε το ποσοστό που κατείχε (98,5%) της θυγατρικής της στην Αίγυπτο (Piraeus Bank Egypt) στην Al Ahli Bank Of Kuwait.

Το 2016, η Τράπεζα καινοτομεί με την ίδρυση του πρώτου πλήρως αυτοματοποιημένου ηλεκτρονικού καταστήματος στην Ελλάδα (e-branch), ενώ το ίδιο έτος ανακοινώνει συμφωνία για την πώληση ποσοστού της θυγατρικής της στην Κύπρο (Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου Λτδ)

Παράλληλα, σημαντικό είναι ότι το έτος αυτό αποπλήρωσε τις τελευταίες Εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου (Πυλώνας II), που είχε χρησιμοποιήσει για την άντληση ρευστότητας στο πλαίσιο του Ν.3723/2008.

Περίοδος 2017-σήμερα:

Το διάστημα αυτό χαρακτηρίζεται γενικότερα από την ανάκαμψη της τραπεζικής αγοράς, ταυτόχρονα όμως ο όμιλος δεν απεμπολεί τον στρατηγικό σχεδιασμό της πώλησης ζημιογόνων περιουσιακών στοιχείων, (κυρίως του εξωτερικού) ενώ παράλληλα νέα δεδομένα υπεισέρχονται στον τραπεζικό κλάδο με τις πωλήσεις (ή και την μεταβίβαση της διαχείρισης) μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών σε εταιρείες ειδικού σκοπού (S.P.V) . Επίσης σημαντικό είναι ότι οι Τράπεζες ανακτούν την εμπιστοσύνη τους και πάλι από τις διεθνείς αγορές με δεδομένο ότι προβαίνουν σε ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων τους μέσω έκδοσης Ομολογιακών Δανείων με κάλυψη από ιδιωτικές τοποθετήσεις, χωρίς την συμμετοχή του Δημοσίου.

Έτσι το 2017 η τράπεζα προέβη σε συμφωνία με την J.C Flowers , για την πώληση του συνολικού Μ.Κ της θυγατρικής τράπεζας στην Ρουμανία(Piraeus Bank of Romania) , (ολοκληρώθηκε το 2018) καθώς και της θυγατρικής “ Olympic Εμπορικές Τουριστικές Επιχειρήσεις” η οποία κατέχει το franchise της Avis Rent a Car σε όλη την Ελλάδα.(ολοκληρώθηκε το 2018). Το ίδιο έτος συνάπτει συμφωνία και για την πώληση της θυγατρικής της στην Σερβία “ Piraeus Bank of Beograd»” προς την Direktna Banka A.D(ολοκληρώθηκε το 2018).

Η ανακοίνωση το 2017 του στρατηγικού σχεδίου της Τράπεζας για τα επόμενα έτη με τίτλο “Agenta 2020” είναι μείζονος σημασίας για τον μελλοντικό μετασχηματισμό της τράπεζας , όπου μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνει πλάνο μείωσης μη εξυπηρετούμενων δανείων, την διατήρηση ισχυρής κεφαλαιακής βάσης , της δημιουργίας ενός κερδοφόρου επιχειρηματικού μοντέλου, αλλά και αποκατάστασης της αυτόνομης πρόσβασης χρηματοδότησης στις διεθνείς αγορές.

Τον 10^ο/2017 η τράπεζα ανακοίνωσε την έκδοση Ομολογιακού Δανείου ύψους € 0,5 δις του οποίου η κάλυψη προήλθε από διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς προς ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων της (πρόκειται για την 1^η χρηματοδότηση από τις αγορές μετά την έναρξη της κρίσης). Ανάλογο εγχείρημα στέφθηκε με επιτυχία το 2019 μέσω της έκδοσης τίτλων μειωμένης εξασφάλισης ύψους €400 εκατ., δεκαετούς διάρκειας με δυνατότητα ανάκλησης στα πέντε έτη (10NC5), υπό το Πρόγραμμα Έκδοσης Μεσοπρόθεσμων Ομολογιών (EMTN) ύψους €25 δις.

Το 2018, η τράπεζα συνάπτει συνεργασία με εξειδικευμένο πιστωτικό ίδρυμα στην διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (do Bank SpA) , ενώ το ίδιο έτος προχωρεί σε συμφωνία για πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ύψους € 0,4 δις- χωρίς εξασφαλίσεις στην “APS Investment S.A” καθώς και ύψους € 1,4 δις (διασφαλισμένα δάνεια) με την “Bain Capital Credit LP.”

Το 2019 , ολοκληρώνονται οι πωλήσεις των θυγατρικών της τράπεζας σε Αλβανία (Tirana Bank sh.a) και Βουλγαρία (Piraeus Bank Bulgaria Ad) , ενώ επίσης επέρχεται συμφωνία με την εταιρεία “ Davidson Kempner Capital Management LP” για την πώληση επιχειρηματικών καθυστερημένων οφειλών ύψους € 0,5 δις.

Επίσης το ίδιο έτος η Τράπεζα Πειραιώς ανακοινώνει τη σύναψη στρατηγικής συνεργασίας με την Intrum για τη διαχείριση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται στην ιδιοκτησία της Τράπεζας Πειραιώς / Real Estate Owned Assets (“REOs”), μέσω της ίδρυσης της κορυφαίας ανεξάρτητης εταιρείας διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις για την ελληνική αγορά. Η συμφωνία είναι διάρκειας 10 ετών με προοπτική ανανέωσης.

Το έτος 2020 η τράπεζα ολοκλήρωσε το σχέδιο του εταιρικού της μετασχηματισμού που είχε ανακοινώσει μέσω της διάσπασης των τραπεζικών δραστηριοτήτων της (και δημιουργία νέας εταιρείας της Τράπεζας Πειραιώς ΑΕ) από τις λοιπές μη τραπεζικές δραστηριότητες. (παραμένουν ως Πειραιώς Financial Holdings ΑΕ) Στο πλαίσιο της συμφωνίας με την Intrum τον 9^ο/2020 συμφωνήθηκε η απόκτηση ποσοστού 30% των ομολόγων ενδιαμέσως Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

εξασφάλισης (mezzanine notes) κατά την τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων ύψους € 1,9 δις (ονομασία Phoenix -υπό υλοποίηση σήμερα). Τέλος προς ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων ολοκλήρωσε την έκδοση στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων, τίτλων μειωμένης εξασφάλισης Tier 2 ύψους €500 εκατ. με επιτόκιο 5,50%, δεκαετούς διάρκειας με δυνατότητα ανάκλησης στα πέντε έτη.

Κατά το τρέχον έτος (2021) σημαντικότερο γεγονός που μέχρι σήμερα καταγράφεται είναι ότι τα Υπό Αίρεση Μετατρέψιμα Ομόλογα (CoCos) που εκδόθηκαν από την Τράπεζα κατά την Ανακεφαλαιοποίηση του 2015 και κατέχονται όλα από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), μετατράπηκαν αυτόματα και εκδόθηκαν 394,4 εκατ νέες κοινές μετοχές, αυξάνοντας το ποσοστό συμμετοχής του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας στο 61,3%.

2.2 Εταιρική Ταυτότητα του Ομίλου Πειραιώς:

Η κυριότερη θυγατρική εταιρεία του Ομίλου της Πειραιώς η οποία παράγει το 95% των εσόδων, είναι η Τράπεζα Πειραιώς, η οποία με έδρα την Αθήνα και με περίπου 10,0 χιλ. εργαζομένους, παρέχει ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών σε 5,5 εκατ. πελάτες στην Ελλάδα. Πρόκειται για το μεγαλύτερο εγχώριο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο διαθέτει 484 καταστήματα και 1.888 ATM στην Ελληνική Επικράτεια. (πηγή: Από Corporate presentation 1ος/2021) . Τα δάνεια που έχει χορηγήσει ανέρχονται σήμερα σε € 39,6 δις, ενώ οι συνολικές καταθέσεις σε € 49,6 δις. (μερίδια αγοράς σε δάνεια και καταθέσεις περί του 30%). Επίσης διαθέτει δίκτυο 249 καταστημάτων στο εξωτερικό (σε κάθε περίπτωση αυτό έχει μειωθεί κατά πολύ την προηγούμενη 5ετία-λόγω των αποεπενδύσεων) το οποίο επεκτείνεται κυρίως στην Νοτιοανατολική Ευρώπη, ενώ διαθέτει και από ένα κατάστημα σε Φρανκφούρτη και Λονδίνο. Παράλληλα, ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς διαθέτει διάφορες θυγατρικές εταιρείες(10 στον αριθμό) για την κάλυψη του συνόλου των δραστηριοτήτων και των εργασιών του εγχώριου χρηματοπιστωτικού κλάδου, τεχνογνωσία στο χώρο των μικρομεσαίων εταιρειών, την στεγαστική και καταναλωτική πίστη, την αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης (Leasing), τον αγροτικό κλάδο, την παροχή υπηρεσιών επενδυτικής Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

τραπεζικής και κεφαλαιαγοράς, καθώς και την Πράσινη Τραπεζική (GreenBanking). Μέσω του καναλιού της ηλεκτρονικής τραπεζικής (win bank) αλλά και των ηλεκτρονικών καταστημάτων (e -branches) διενεργείται περίπου το 94% των συνολικών συναλλαγών των πελατών της, ενώ υπολογίζεται ότι περίπου 600 χιλ. πελάτες συναλλάσσονται σε εβδομαδιαία βάση μέσω αυτών. (πηγή corporate presentation report 1^{ος}/2021) Με βάσει πρόσφατα στοιχεία όπως εξάγονται από τον δείκτη ικανοποίησης πελατών(δείκτης TRI*M typology) για τον 11^ο/2020 η Τράπεζα Πειραιώς κατατάχθηκε στο κορυφαίο 10% του ευρωπαϊκού τραπεζικού δείκτη αναφοράς, ενώ σε άλλη πρόσφατη έρευνα το 81% των υπαλλήλων της βρέθηκε να είναι ικανοποιημένο από τα μέτρα προστασίας αλλά και την υπευθυνότητα που δείχνει η τράπεζα έναντι της υγειονομικής κρίσης (covid 19).

Πέραν των ποσοτικών στοιχείων, η Τράπεζα Πειραιώς οραματίζεται ειδικότερα να αποτελέσει ένα Ελληνικό τραπεζικό ίδρυμα, το οποίο θα δημιουργεί συνεχείς αξίες για τους εργαζομένους, τους πελάτες αλλά και τους μετόχους της(Τράπεζα Πειραιώς, 2019β). Για αυτό τον λόγο εστιάζει στον πελάτη, την υιοθέτηση κουλτούρας αποδόσεων, την διοικητική υπευθυνότητα και την επιχειρηματική αειφορία (Τράπεζα Πειραιώς, 2019β). Ταυτόχρονα, διαθέτει έμπειρο και άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό με ικανότητες το οποίο εργάζεται με αφοσίωση και συλλογικότητα, δημιουργώντας αξία σε κάθε λειτουργία. Με τη χρήση εξειδικευμένων συστημάτων αξιολόγησης, διασφαλίζεται η ευθυγράμμιση της απόδοσης των εργαζομένων με τους στόχους της, ενώ οι εργαζόμενοι αναγνωρίζονται και επιβραβεύονται τόσο σε ομαδικό όσο και ατομικό επίπεδο. Η κοινωνική ευθύνη της Τράπεζας συνδυάζεται άριστα με την επιχειρηματική ανάπτυξη, προάγονται συστηματικά οι σχέσεις με τους κοινωνικούς εταίρους διαμέσου εξειδικευμένων δράσεων, ενώ δίνεται μεγάλη σημασία στην προστασία του πολιτιστικού και του φυσικού περιβάλλοντος. Ο Όμιλος Πειραιώς έχει καταφέρει να αναπτυχθεί σημαντικά στην Πράσινη Τραπεζική με την παροχή εξειδικευμένων προϊόντων τόσο για επιχειρήσεις όσο και για ιδιώτες. Τέλος, το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) υποστηρίζει τη διάσωση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας με έμφαση στη βιοτεχνική και βιομηχανική τεχνολογία, και προωθεί τη σύνδεση του Πολιτισμού με το Περιβάλλον.

*«Αντωνακάκης Μιχαήλ», «Τα κυριότερα γεγονότα που επηρέασαν
το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα και ειδικότερα την Τράπεζα
Πειραιώς κατά το διάστημα 2009-2019»*

Κεφάλαιο 3^ο: Συγχωνεύσεις & εξαγορές της Τράπεζας Πειραιώς

3.1 Εισαγωγή:

Κατά τα έτη 2002-2018 πραγματοποιήθηκε ένα μεγάλο κύμα συγχωνεύσεων και εξαγορών στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα, το οποίο μπορεί να χωριστεί σε δύο (2) περιόδους. Η 1^η περίοδος περιλαμβάνει το διάστημα 2002-2009 και οι λόγοι ήταν κυρίως για σκοπούς κέρδους και μεγέθους ώστε να μπορέσουν να επεκταθούν κυρίως στις Βαλκανικές Χώρες μέσω διασυνοριακών εξαγορών και συγχωνεύσεων. Η 2^η περίοδος περιλαμβάνει το διάστημα 2010-2018 όπου η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Έτσι, ο πρωταρχικός λόγος για τις συγχωνεύσεις και εξαγορές μεταξύ των ελληνικών τραπεζών ήταν η ενδυνάμωση τους έναντι επιθετικών εξαγορών, των οικονομιών κλίμακας, του κινδύνου πτώχευσης και της ανακεφαλαιοποίησης. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτής της περιόδου τόσο σε αριθμό όσο και σε τάξη μεγέθους είναι οι εξαγορές(απορροφήσεις-συγχωνεύσεις) που πραγματοποίησε η Τράπεζα Πειραιώς , οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικότερα παρακάτω.

Πίνακας 6

Αντίκτυπος των διαδοχικών εξαγορών στο μέγεθος της Πειραιώς στην Ελλάδα

31.12.2012	Πειραιώς χωρίς τις εξ αγορασθείσες οντότητες	ΑΤΕ	Γενική	Κυπριακές τράπεζες	ΜΒΓ	ΝΕΟΣ ΟΜΙΛΟΣ
Μόνο στην Ελλάδα						
Ακαθάριστα δάνεια	27.727	12.200	3.308	24.194	4.710	72.138
ποσοστό επί του συνόλου του νέου ομίλου	38 %	17 %	5 %	34 %	7 %	100 %
Καθαρά δάνεια	24.811	11.527	1.909	19.481	4.236	61.964
ποσοστό επί του συνόλου του νέου ομίλου	40 %	19 %	3 %	31 %	7 %	100 %
Καταθέσεις	15.412	14.986	2.014	14.427	2.912	49.752
ποσοστό επί του συνόλου του νέου ομίλου	31 %	30 %	4 %	29 %	6 %	100 %
Υπάλληλοι	5.926	5.019	1.420	5.268	1.186	18.819
ποσοστό επί του συνόλου του νέου ομίλου	31 %	27 %	8 %	28 %	6 %	100 %
Υποκαταστήματα	325	460	104	307	120	1.316
ποσοστό επί του συνόλου του νέου ομίλου	25 %	35 %	8 %	23 %	9 %	100 %
Πηγή: Στοιχεία που υπέβαλε η Τράπεζα Πειραιώς στην Τράπεζα της Ελλάδος στις 10 Ιουνίου 2014 (δεν συμπεριλαμβάνεται η Πανελλήνια Τράπεζα η οποία αποκτήθηκε το 2015)						

3.2 Η εξαγορά της Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος (ΑΤΕ): (2012)

Μέχρι τον 07/ 2012 η ΑΤΕ διατηρούσε στην Ελλάδα δίκτυο 468 υποκαταστημάτων και απασχολούσε 5.024 άτομα προσωπικό, ενώ οι συνολικές καταθέσεις της ανέρχονταν σε 14,9 δισεκατ. ευρώ σε σύνολο στοιχείων ενεργητικού ύψους 21,8 δις Ευρώ. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015D0455&from=MT>).

Οι δυσκολίες για την ΑΤΕ προέκυψαν πριν από την κρίση εθνικού χρέους της Ελλάδας, κυρίως ως αποτέλεσμα της κακής ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων και της παραδοσιακά χαμηλής κερδοφορίας προ προβλέψεων. Επιπλέον, η κρίση εθνικού χρέους της Ελλάδας έπληξε όλες τις ελληνικές τράπεζες, συμπεριλαμβανομένης της ΑΤΕ, με δύο τρόπους: i) η απώλεια πρόσβασης της Ελλάδας στις διεθνείς αγορές χρέους επηρέασε σοβαρά τη θέση ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών και ii) επιδεινώθηκε η ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων και αυξήθηκαν οι απομειώσεις. Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2011, η κεφαλαιακή κατάσταση της ΑΤΕ επιδεινώθηκε κυρίως λόγω της Εθελοντικής συμμετοχής της στο πρόγραμμα PSI(πρόγραμμα απομείωσης κρατικών ομολόγων) με την συνολική ζημία να εκτιμάται περίπου σε 4,329 δις ευρώ προ φόρων , ενώ οι συνολικές κεφαλαιακές ανάγκες των μεταβιβασθεισών δραστηριοτήτων της ΑΤΕ εκτιμήθηκαν στα 4,920 δις ευρώ.

Η Τράπεζα της Ελλάδος όταν επανεξέτασε τη βιωσιμότητα όλων των ελληνικών τραπεζών στις αρχές του 2012,(μέσω των stress test) δεν έκρινε βιώσιμη την ΑΤΕ Bank. Στην συνέχεια σε σχετική έκθεση που υπέβαλλε στους Θεσμούς(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, SSM, κ.λπ.) πρότεινε την εξυγίανση της ΑΤΕ, μέσω μιας διαδικασίας αγοράς και ανάληψης (Purchase & Assumption) όσον αφορά τις μεταβιβασθείσες δραστηριότητες της ΑΤΕ, ενώ τα υπόλοιπα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού θα εξυγιαίνονταν μέσω τράπεζας επισφαλειών.(Bad Bank). Μη δεσμευτικές προσφορές υπέβαλαν στο ΤΧΣ, η Τράπεζα Πειραιώς και άλλες μεγάλες ελληνικές τράπεζες. Στις 26 Ιουλίου 2012 το διοικητικό συμβούλιο του ΕΤΧΣ ενέκρινε την προσφορά της Τράπεζας Πειραιώς, ενώ στις 27 Ιουλίου 2012 η Τράπεζα της Ελλάδος προέβη στη μεταβίβαση των μεταβιβασθεισών δραστηριοτήτων της ΑΤΕ στην Τράπεζα Πειραιώς.

Δεδομένου ότι οι μεταβιβασθείσες δραστηριότητες της ΑΤΕ περιείχαν λιγότερα στοιχεία ενεργητικού σε ονομαστική αξία απ' ό,τι στοιχεία παθητικού, το ΕΤΧΣ, (Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας) σύμφωνα με την απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος της 28ης Ιανουαρίου 2013, υποχρεώθηκε να καλύψει τη διαφορά μεταξύ των μεταβιβασθέντων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, ήτοι το χρηματοδοτικό κενό. Η Τράπεζα της Ελλάδος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, βάσει των ελεγμένων αριθμητικών στοιχείων, το χρηματοδοτικό κενό ανερχόταν σε 7,471 δις ευρώ και το ΕΤΧΣ χορήγησε στην Τράπεζα ομόλογα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ομόλογα EFSF») αξίας 7, 471 δις ευρώ.

Επιπλέον, το ΕΤΧΣ δεσμεύτηκε να παράσχει κεφάλαιο στην Τράπεζα Πειραιώς προκειμένου να κεφαλαιοποιηθούν οι μεταβιβασθείσες δραστηριότητες της ΑΤΕ σε ποσοστό έως 9 %. Το ποσό αυτό εκτιμήθηκε αρχικά σε 500 εκατ. ευρώ, αλλά το τελικό ποσό καθορίστηκε σε 570 εκατ. ευρώ. Το ΕΤΧΣ εισέφερε το τελικό ποσό στην Τράπεζα Πειραιώς έναντι κοινών μετοχών στο πλαίσιο της 1ης ανακεφαλαιοποίησης τον 3ο/2013. Το ποσό που κατέβαλε η Τράπεζα για την εξαγορά των μεταβιβασθεισών δραστηριοτήτων της ΑΤΕ καθορίστηκε στο 0,6 % της αξίας των καταθέσεων που μεταβιβάστηκαν και ανήλθε περίπου σε 95 εκατ. ευρώ. Ισοδυναμούσε δε με ποσοστό 0,02 % των συνολικών στοιχείων ενεργητικού της Τράπεζας κατά τον χρόνο της εξαγοράς.

Συμπερασματικά: Με την εξαγορά των μεταβιβασθεισών δραστηριοτήτων της ΑΤΕ η Τράπεζα Πειραιώς βελτίωσε πρωτίστως την ιδιαίτερα βεβαρημένη θέση της από άποψης ρευστότητας. Συγκριτικά απέκτησε μεγαλύτερο όγκο καταθέσεων, από ότι το ποσό των καθαρών δανείων το οποίο συνέβαλε στη σημαντική μείωση του πολύ υψηλού δείκτη χορηγήσεων προς καταθέσεις που είχε η τράπεζα πριν την εξαγορά. Επιπλέον, η εξαγορά οδήγησε σε σημαντικές συνέργειες, όπως συνέργειες κόστους μέσω της μείωσης του αριθμού των υποκαταστημάτων, του προσωπικού και της ενοποίησης των υπηρεσιών ΤΠ, συνέργειες χρηματοδότησης και συνέργειες εσόδων. (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015D0455&from=MT>)

3.3 Η εξαγορά της Γενικής Τράπεζας: (2012)

Η Γενική Τράπεζα ιδρύθηκε το 1937 και παρείχε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες στους τομείς της λιανικής τραπεζικής και επιχειρηματικής τραπεζικής, καθώς και υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς, ενώ το 2004 η Société Générale (Γαλλικός Όμιλος) εξαγόρασε την πλειονότητα των μετοχών της. Η Γενική κατά την 31/12/2012 είχε 104 υποκαταστήματα και απασχολούσε 1.391 άτομα προσωπικό. Το συνολικό ενεργητικό της ανερχόταν σε 2,6 δις. ευρώ, το σύνολο των καθαρών δανείων σε 1,9 δις ευρώ και οι καταθέσεις σε περίπου 2 δις. ευρώ.

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015D0455&from=MT>)

Οι κεφαλαιακές ζημίες που υπέστη η Γενική Τράπεζα στο πλαίσιο συμμετοχής της στο PSI ανήλθαν σε περίπου 292 εκατ., ενώ οι κεφαλαιακές ανάγκες της Γενικής εκτιμήθηκαν σε 281 εκατ. ευρώ και υπολογίστηκαν με βάση άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων που διενέργησε η Τράπεζα της Ελλάδος. (stress test).

Όπως και στην περίπτωση της ΑΤΕ, η Γενική Τράπεζα, δεν κρίθηκε βιώσιμη από την Τράπεζα της Ελλάδος και θα έπρεπε είτε να απορροφηθεί (πωληθεί) από(σε) άλλη τράπεζα είτε να εκκαθαρισθεί, ενώ και η ίδια η μητρική εταιρεία επιθυμούσε την πώλησή της, λόγω των ζημιογόνων αποτελεσμάτων της κατά την διάρκεια της Ελληνικής Κρίσης.

Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της Société Générale και της Πειραιώς (δεν εκδήλωσε άλλη τράπεζα ενδιαφέρον) για την αγοραπωλησία της Γενικής κατέληξαν σε επίσημη συμφωνία στις 19 Οκτωβρίου 2012 σύμφωνα με την οποία: i) η Société Générale θα προέβαινε σε πώληση και η Τράπεζα σε αγορά του μεριδίου της τάξης του 99,08 % που κατείχε η Société Générale στη Γενική, και (ii) η Société Générale θα ανέθετε και θα μεταβίβαζε και η Τράπεζα θα αποκτούσε το 100 % των προκαταβολών μετοχικού κεφαλαίου της Γενικής τις οποίες η Société Générale είχε συμφωνήσει ή θα συμφωνούσε στο μέλλον. Η Société Générale εντέλει συμφώνησε σε προκαταβολική πληρωμή ύψους περίπου 290 εκατ. ευρώ στη Γενική και σε

εγγραφή ομολόγου που εκδόθηκε από την Τράπεζα για ποσό ύψους 170 εκατ. ευρώ περίπου. Η Τράπεζα εξαγόρασε στη συνέχεια τη Γενική για μόλις 1 εκατ. Ευρώ, ποσό ιδιαίτερα χαμηλό.

Συμπερασματικά: Κατ' εκτίμηση η εν λόγω εξαγορά ήταν επωφελής για την Πειραιώς με δεδομένο ότι απέκτησε περισσότερες καταθέσεις σε σχέση με τα καθαρά δάνεια, οπότε και βελτίωσε τον σχετικό δείκτη καταθέσεων προς χορηγήσεις της. Εξίσου σημαντικό είναι ότι η Γενική είχε υποβληθεί σε πλήρη κεφαλαιοποίηση από την μητρική εταιρεία προτού εξαγοραστεί από την Τράπεζα, οπότε δεν δημιούργησε μελλοντικές κεφαλαιακές ανάγκες για την Τράπεζα Πειραιώς.

3.4 Η εξαγορά των Κυπριακών Τραπεζών (2013)

Τον Μάρτιο του 2013, η Κυπριακή Δημοκρατία βρίσκονταν στα πρόθυρα κήρυξης στάσης πληρωμών των χρεών της, το οποίο προφανώς θα επέφερε χρεοκοπία και ίσως κατάρρευση της κυπριακής οικονομίας. Η μείωση της οικονομικής δραστηριότητας, των εισοδημάτων των νοικοκυριών, αλλά και η αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα, οδήγησε σε μία ραγδαία αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL) των Κυπριακών Τραπεζών που δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα (μέσω θυγατρικών τραπεζών). Το «κούρεμα» των Ελληνικών Ομολόγων το 2011, σε συνδυασμό με τις απώλειες(ζημίες) των μη εξυπηρετούμενων δανείων συνέβαλλε στην σημαντική διάβρωση των τραπεζικών κεφαλαίων της Κύπρου. Η Λαϊκή Τράπεζα, η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική Τράπεζα ανέφεραν ζημίες 3,664 €, 1,366 € και 0,1 δις ευρώ αντίστοιχα το 2011. Οι απώλειες από το «κούρεμα» υπολογίζονται μεταξύ 3,5 και 4 δισεκατομμυρίων ευρώ.

(Brown S. & Demetriou D. & Theodosiou P. (2018). *Banking Crisis in Cyprus: Causes, Consequences and recent Developments*. Multinational Finance Journal).

Μια σημαντική εξέλιξη κατά την περίοδο αυτή ήταν η εξαγορά από την Τράπεζα Πειραιώς των Ελληνικών Παραρτημάτων(θυγατρικές) των τριών(3) μεγαλύτερων Κυπριακών Τραπεζών, της Λαϊκής Τράπεζας, της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής Τράπεζας. Οι τρεις

κυπριακές τράπεζες κατείχαν εκείνο το διάστημα 307 υποκαταστήματα στην Ελλάδα και απασχολούσαν 5.268 άτομα προσωπικό.

Σε συνέχεια της έκτακτης συνεδρίασης του Euro group στις 15 Μαρτίου 2013, επετεύχθη συμφωνία σχετικά με τις βασικές παραμέτρους ενός σχεδίου διάσωσης της Κύπρου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το ΔΝΤ και την ΕΚΤ. Το ελληνικό συμβούλιο συστημικής ευστάθειας («ΕΣΣΕ») πρότεινε ομόφωνα τη μεταβίβαση των ελληνικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των υποκαταστημάτων των τριών κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα σε υφιστάμενη ελληνική τράπεζα. Συγκεκριμένα, το ΕΣΣΕ δήλωσε ότι «η ως άνω συμφωνία διαφυλάσσει πλήρως τους καταθέτες των υποκαταστημάτων που βρίσκονται στην Ελλάδα, διασφαλίζει το ελληνικό δημόσιο συμφέρον και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και δεν επιβαρύνει τη διαχείριση του ελληνικού χρέους». Επιπλέον, το ΕΤΧΣ συμφώνησε να καλύψει τις κεφαλαιακές ανάγκες (του αγοραστή) που θα προκύπτανε από την εξαγορά των ελληνικών υποκαταστημάτων των τριών κυπριακών τραπεζών.

Επί των τριών προτάσεων που κατατέθηκαν από Ελληνικές Τράπεζες για την εξαγορά των Ελληνικών δραστηριοτήτων των Κυπριακών Τραπεζών, επιλέχθηκε ως πιο συμφέρουσα εκείνη της Τράπεζας Πειραιώς. Τα στοιχεία ενεργητικού που μεταβιβάστηκαν στην Τράπεζα ανέρχονταν σε περίπου 18,9 δις ευρώ και τα στοιχεία του παθητικού σε περίπου 15 δις ευρώ. Ωστόσο, τα συμβαλλόμενα μέρη συμφώνησαν να λάβουν υπόψη το ύψος των ζημιών που είχαν προβλεφθεί στην έκθεση της PIMCO για τις κυπριακές τράπεζες, στο πλαίσιο ενός δυσμενούς σεναρίου. Σύμφωνα με την έκθεση της PIMCO, η αξία των στοιχείων ενεργητικού που θα μεταβιβάζονταν στην Τράπεζα ανερχόταν σε περίπου 16,5 δις ευρώ. Τα στοιχεία παθητικού που μεταβιβάστηκαν ανέρχονταν περίπου σε 14,5 δις ευρώ.

Το συνολικό τίμημα που κατέβαλε η Τράπεζα για την εξαγορά των κυπριακών μεταβιβασθαισών δραστηριοτήτων ήταν 524 εκατ. ευρώ. Συγκεκριμένα, συμφωνήθηκε ότι η Τράπεζα θα κατέβαλλε 237 εκατ. ευρώ για την εξαγορά των μεταβιβασθαισών δραστηριοτήτων της Τράπεζας Κύπρου, 258 εκατ. ευρώ για την εξαγορά των μεταβιβασθαισών δραστηριοτήτων της Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου και 29 εκατ. ευρώ για την εξαγορά των

μεταβιβασθεισών δραστηριοτήτων της Ελληνικής Τράπεζας. Έτσι τον Ιούνιο του 2013, στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης της άνοιξης του 2013 το ΕΤΧΣ εισέφερε κεφάλαιο ύψους 524 εκατ. ευρώ στην Τράπεζα για την κάλυψη της τιμής αγοράς που καταβλήθηκε από την Τράπεζα.

Συμπερασματικά: Χωρίς αμφιβολία η εξαγορά των Ελληνικών υποκαταστημάτων των τριών Κυπριακών Τραπεζών, ήταν ιδιαίτερα επωφελής για την Τράπεζα Πειραιώς με δεδομένο ότι προκύπτει μία υπεραξία μεταξύ του ενεργητικού (δάνεια μετά προβλέψεων) και του παθητικού ύψους € 2 δις(16,5δις- 14,5 δις) , ενώ εφόσον ληφθεί υπόψη η οικονομική αξία των καταστημάτων που αποκτήθηκαν τότε, τα συνολικά οφέλη της Τράπεζας Πειραιώς είναι σίγουρα πολύ μεγαλύτερα.

3.5 Η εξαγορά της Millennium Bank(2013) και της Πανελλήνιας Τράπεζας (2015)

Millennium Bank:

Η Millennium Bank ιδρύθηκε το 2000(αρχικά ως NOVA Bank) , ενώ το 2006 μετονομάστηκε σε MBG προκειμένου να συμβαδίζει με το γενικότερο σήμα της τότε μητρικής εταιρείας BCP Millennium Banco Commercial Portuguese. Η τράπεζα την 31 Δεκεμβρίου 2012 διέθετε 119 υποκαταστήματα και απασχολούσε 1.174 υπαλλήλους, ενώ το σύνολο των χορηγήσεων της ήταν € 4,37 δις και των καταθέσεων € 2,9 δις.

(https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/258024/258024_1680824_119_2.pdf)

Η MBG δεν κρίθηκε βιώσιμη σε μεμονωμένη βάση από την Τράπεζα της Ελλάδος, όταν η τελευταία επανεξέτασε τη βιωσιμότητα όλων των ελληνικών τραπεζών στις αρχές του 2012. Η MBG παρήγε μεγάλες ζημιές για την BCP, η οποία επιθυμούσε, ως εκ τούτου, την πώλησή της και, σε περίπτωση που δεν ήταν δυνατή η πώληση, θα εξέταζε το ενδεχόμενο να τη θέσει σε καθεστώς πτώχευσης. Η πώληση της MBG αποτελούσε επίσης μέρος του σχεδίου αναδιάρθρωσης της.

Στις 22 Απριλίου 2013 η Τράπεζα Πειραιώς υπέγραψε συμφωνία με την μητρική τράπεζα(BCP) σχετικά με την εξαγορά του συνόλου του μετοχικού κεφαλαίου της MBG και τη συμμετοχή της BCP σε επικείμενη αύξηση κεφαλαίου της Τράπεζας.

Βάσει της συμφωνίας αυτής η BCP θα συνεισέφερε 400 εκατ. ευρώ για την κανονιστική ανακεφαλαιοποίηση της MBG (από τα οποία η BCP είχε ήδη συνεισφέρει 139 εκατ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2012) μέσω μετατροπής πιστώσεων εξοφλητικής προτεραιότητας και μειωμένης εξασφάλισης από την BCP στην MBG σε ίδια κεφάλαια. Επιπλέον, το σύνολο της χρηματοδότησης που είχε παρασχεθεί από την BCP στην MBG στο παρελθόν θα επιστρεφόταν από την τελευταία σε δύο δόσεις: 650 εκατ. ευρώ θα καταβάλλονταν κατά την ημερομηνία οριστικοποίησης της πράξης και περίπου 250 εκατ. ευρώ θα καταβάλλονταν εντός έξι μηνών από την οριστικοποίηση. Τέλος, η BCP θα συνεισέφερε 400 εκατ. ευρώ για την ανακεφαλαιοποίηση της Τράπεζας μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης χωρίς δικαιώματα προτίμησης. Η Τράπεζα θα αποκτούσε στη συνέχεια πλήρως ανακεφαλαιοποιημένη την MBG για 1 εκατ. Ευρώ. Στις 19 Ιουνίου 2013 η εξαγορά ολοκληρώθηκε.

Συμπερασματικά: Η εξαγορά και σε αυτήν την περίπτωση εκτιμάται ότι ήταν επωφελής για την Τράπεζα Πειραιώς, αφενός διότι εξαγόρασε μία πλήρως ανακεφαλαιοποιημένη Τράπεζα και αφετέρου λόγω του ιδιαίτερα χαμηλού τιμήματος μόλις € 1 εκ.

Πανελλήνια Τράπεζα :

Η Πανελλήνια Τράπεζα ιδρύθηκε το 2001 με έδρα την Αθήνα, με τη συμμετοχή 16 συνεταιριστικών τραπεζών της επαρχίας . Το 2005 σημαντικό γεγονός αποτελεί η συμμετοχή της γερμανικής συνεταιριστικής “DZ Bank”. Η τράπεζα έως τον 4^ο/2015 διατηρούσε 26 καταστήματα και 164 άτομα προσωπικό, με μερίδιο αγοράς 0,3% καθώς και περίπου € 573 εκ καταθέσεις.

(https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/258024/258024_1680824_119_2.pdf)

Η τράπεζα το 2014 λόγω της γενικότερης ύφεσης αντιμετώπισε δραματική αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων της (από 20-30% το 2013 σε 50-60% το 2014) στο συνολικό χαρτοφυλάκιο της, ενώ το ίδιο διάστημα απώλεσε καταθέσεις περί του 10-15% του συνολικού

της χαρτοφυλακίου(€ 55-60 εκ, με αποτέλεσμα να καταφύγει για βοήθεια στον ELA (Emergency liquidity assistance- Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Έκτακτης Παροχής Ρευστότητας). Υπενθυμίζεται ότι η τράπεζα ήδη από το 2013 είχε αποτύχει να περάσει τα stress test (περί επάρκειας κεφαλαίων) που είχε διεξάγει η Τράπεζα της Ελλάδος και για να καταστεί βιώσιμη θα έπρεπε να ανακεφαλαιοποιηθεί με το ποσό των € 169 εκ (βασικό σενάριο) ή με το ποσό των € 186 εκ(δυσμενές σενάριο) . Με δεδομένο ότι αυτά τα κεφάλαια δεν κατέστη εφικτό να αντληθούν από την αγορά, η Τράπεζα της Ελλάδος την 31/3/2015(deadline) αποφάσισε να εκκινήσει την διαδικασία εφαρμογής μέτρων εξυγίανσης της Τράπεζας. Η χρήση ενός μέτρου εξυγίανσης κρίθηκε ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των καταθετών στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και, συνεπώς, για τη διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας.

Τον 4^ο/2015 η Τράπεζα της Ελλάδος αποφάσισε ότι η Τράπεζα Πειραιώς θα είναι η αποκτώσα τράπεζα μεταξύ των τριών τραπεζών που υπέβαλαν σχετική προσφορά η οποία πρόσφερε € 17,1 εκατ. Ευρώ σε μετρητά για την απόκτηση των μεταβιβαζόμενων δραστηριοτήτων της Πανελλήνιας Τράπεζας (απέκτησε το σύνολο των καταθέσεων της Τράπεζας ύψους € 574 εκ και μέρος των δανείων της).

Συμπερασματικά: Η εξαγορά κρίνεται ως συμφέρουσα για την Τράπεζα, σύμφωνα με το σχέδιο ενοποίησης που υπέβαλε και το οποίο προβλέπει ότι η απόκτηση των μεταβιβαζόμενων δραστηριοτήτων της Τράπεζας (i) θα ενισχύσει το προφίλ ρευστότητάς της(αφού οι καταθέσεις που απέκτησε ήταν μεγαλύτερες από τα καθαρά δάνεια) (ii) θα υποστηρίξει τη θέση της ως το κορυφαίο εγχώριο franchise στον δανεισμό ΜΜΕ και (iii) θα οδηγήσει σε συνέργειες ύψους 8 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως.

Κεφάλαιο 4^ο: P.S.I & επιπτώσεις στην οικονομία και το τραπεζικό σύστημα

4.1 Η συμφωνία του 2012 και το πλαίσιο του PSI(plus) ⁴

Στις αρχές του 2012 κατέστη σαφές ότι το πρόγραμμα οικονομικής βοήθειας προς την Ελλάδα δεν ήταν βιώσιμο. Η εφαρμογή μέτρων λιτότητας προκάλεσε μια οικονομική κατάρρευση, η οποία έκανε την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων του προγράμματος μια αυτοκαταστροφική διαδικασία. Ως αποτέλεσμα, μέχρι το τέλος του 2011 το δημόσιο χρέος είχε αυξηθεί σε 356 δισεκατομμύρια ευρώ (172,1% του ΑΕΠ). Αυτό δημιούργησε ένα σημαντικό πρόβλημα, καθώς το πρώτο πρόγραμμα βασίστηκε στην υπόθεση ότι από το 2012 οι περισσότερες χρηματοδοτικές ανάγκες της χώρας θα καλυφθούν από ιδιωτική χρηματοδότηση. Ωστόσο, η πρόσβαση της Ελλάδας στις κεφαλαιαγορές εμποδίστηκε από την επικείμενη προοπτική αναδιάρθρωσης του χρέους. Έτσι, εκτός από τα επίσημα κονδύλια για την ικανοποίηση των χρηματοδοτικών αναγκών της χώρας, απαιτήθηκαν μέτρα για τη μείωση του χρέους.

Για το σκοπό αυτό απαιτήθηκε ένα δεύτερο πρόγραμμα οικονομικής βοήθειας προς την Ελλάδα. Το νέο πρόγραμμα διατήρησε την ίδια εσωτερική αντίφαση με το προηγούμενο όπου τα υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα υποτίθεται ότι ήταν συμβατά με την οικονομική ανάκαμψη. Περιελάμβανε επίσης την αναδιάρθρωση του ελληνικού δημόσιου χρέους στο πλαίσιο της λεγόμενης Συμμετοχής του Ιδιωτικού Τομέα (PSI Plus- Private Involvement Settlement).

Το PSI Plus, προέβλεπε μια ανταλλαγή χρέους με τους υπόλοιπους ιδιώτες πιστωτές της χώρας, προκειμένου να μειωθεί το χρέος της. Η συμφωνία είχε ως στόχο την μείωση του δείκτη

⁴Ονομάστηκε Plus, με δεδομένο ότι είχε προηγηθεί το 1^ο PSI το οποίο απομείωσε την αξία των Κρατικών Ομολόγων κατά 21% προκαλώντας ζημίες στις τράπεζες ύψους € 6,1δισ (καλύφθηκαν κατά την 1^η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών).
Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

χρέους της Ελλάδος από 172% του ΑΕΠ(2011) σε 120% του ΑΕΠ έως το 2020, ποσοστό που αποτελεί το κατώφλι βιωσιμότητας χρέους του Δ.Ν.Τ το οποίο κατοχυρώνεται στην αρχική εφεδρική συμφωνία του Μάιου/2010 (Συμβούλιο της ΕΕ/2011).

Οι ελληνικές τράπεζες αναμενόταν να διαδραματίσουν βασικό ρόλο σε αυτήν τη διαδικασία, δεδομένης της μεγάλης έκθεσης τους στα κρατικά ομόλογα.(περίπου το 1/3 των υπό διαπραγμάτευση ομολόγων ανήκε σε Ελληνικές Τράπεζες) Έτσι, για να εξασφαλιστεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα, το πρόγραμμα έπρεπε να ασχοληθεί ταυτόχρονα με την αναδιάρθρωση του χρέους και το χτύπημά του στις επιπτώσεις της φερεγγυότητας των τραπεζών.

Οι διαπραγματεύσεις αναδιάρθρωσης του χρέους πραγματοποιήθηκαν μεταξύ Μαρτίου και Απριλίου του 2012. Ήταν η μεγαλύτερη επιχείρηση στην ιστορία των χρεογράφων, με τίτλους σε διαπραγμάτευση ονομαστικής αξίας 205 δισεκατομμυρίων ευρώ, εκ των οποίων ποσό € 177 δις ήταν κρατικά ομόλογα και τα υπόλοιπα 28 δις, ήταν ομόλογα που εκδόθηκαν ή εγγυήθηκαν από την Ελλάδα βάσει τον νόμο Ξένων Κρατών. Η συμφωνία προέβλεπε ότι τα ομόλογα αυτά (λήξης από 10 έως 30 έτη) θα έπρεπε να ανταλλαχθούν με ομόλογα άνευ εξασφαλίσεων με ονομαστική αξία 31,5% της αρχικής απαίτησης. Τα νέα ομόλογα θα είχαν μία αυξανόμενη απόδοση από 2% έως 3,85%. Επιπλέον οι κάτοχοί τους έλαβαν βραχυπρόθεσμες εξασφαλίσεις του EFSF⁵ που ανέρχονταν στο 15% της ονομαστικής απαίτησης μέσω συμφωνίας συγχρηματοδότησης του EFSF και της Ελλάδος για την παροχή πιστωτικής ενίσχυσης για την συμφωνία. Έτσι η συνολική μείωση (κούρεμα) ήταν συνολικά 53,5% (European Commission 2012).

Συνολικά η κυβέρνηση κατέληξε σε συμφωνία με το 82,5% των ομολογιούχων για την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία. Στη συνέχεια, κατά τη γενική συνέλευση των ομολογιούχων ενεργοποιήθηκαν ρήτρες συλλογικής δράσης (CACs), ανεβάζοντας τη συνολική συμμετοχή σε 95,7%.

⁵ Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

Ως αποτέλεσμα, η ονομαστική αξία του ελληνικού χρέους μειώθηκε κατά 107 δισεκατομμύρια ευρώ, ή σχεδόν το 50% του ΑΕΠ. Ωστόσο, η πραγματική ελάφρυνση του χρέους που έλαβε η Ελλάδα ήταν μικρότερη από αυτό το μέγεθος. Αυτό εξηγείται από την άνιση κατανομή των ζημιών της αναδιάρθρωσης. Ενώ τα συνταξιοδοτικά ταμεία και άλλοι εγχώριοι ομολογιούχοι υπέστησαν απώλειες περίπου 65% στην παρούσα αξία των απαιτήσεών τους, οι τράπεζες αποζημιώθηκαν πλήρως μέσω ενός μηχανισμού ανακεφαλαιοποίησης⁶ των τραπεζών. Έτσι, ένα μεγάλο μέρος της ελάφρυνσης του χρέους κατέληξε να χρησιμοποιείται για την αντιστάθμιση των ζημιών των τραπεζών. Ποσό 40,5 δισεκατομμυρίων ευρώ διατέθηκε στο πλαίσιο του δεύτερου προγράμματος για να εξασφαλιστεί η κάλυψη των κεφαλαιακών αναγκών των κύριων τραπεζών της χώρας.

4.2 Οι επιπτώσεις της υλοποίησης του PSI(plus) στον Τραπεζικό Κλάδο και στην Τράπεζα Πειραιώς

Στο πλαίσιο του PSI plus οι ελληνικές τράπεζες αντάλλαξαν Κρατικά Ομόλογα και Κρατικά Δάνεια συνολικού ονομαστικού ποσού 48,6 δισεκατομμυρίων ευρώ, για νέα ομόλογα που εκδόθηκαν από την Ελληνική Δημοκρατία και PSI Payment Notes που εκδόθηκαν από το EFSF. Το **PSI** είχε άμεσες και καταστροφικές επιπτώσεις στις τράπεζες προκαλώντας στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα ζημιές ύψους **37,7 δισ. ευρώ** και «εξαυλώνοντας» την κεφαλαιακή βάση τους. Το σύνολο των βασικών ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών την άνοιξη του **2012** ανέρχονταν στα **22,1 δισ. ευρώ** και με την υλοποίηση του **PSI** το τραπεζικό σύστημα βρέθηκε με αρνητικά ίδια κεφάλαια ύψους 20,6 δισ. (ΤτΕ, Έκθεση για την Ανακεφαλαιοποίηση και Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Τομέα, 2012).

⁶ Στο πλαίσιο του του δεύτερου προγράμματος προσαρμογής για την Ελλάδα μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΔΝΤ και της ΕΚΤ της 11ης Μαρτίου 2012 χορήγησε κεφάλαια ύψους € 50δισ για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.
Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

Πίνακας 7

Συνολικές ζημίες των κυριότερων ελληνικών τραπεζών λόγω PSI (σε εκατ. ευρώ)

Τράπεζες	Ονομαστικό ποσό των ΟΕΔ	Ονομαστικό ποσό των δανείων που σχετίζονται με το Δημόσιο	Συνολικό ονομαστικό ποσό	Ζημία στα ΟΕΔ λόγω PSI	Ζημία στα δάνεια που σχετίζονται με το Δημόσιο λόγω PSI	Συνολική ακαθάριστη ζημία λόγω PSI	Συνολική ακαθάριστη ζημία λόγω PSI /Βασικά ίδια κεφάλαια κατηγορίας 1 (%)	Συνολική ακαθάριστη ζημία λόγω PSI /Σύνολο στοιχείων ενεργητικού (%)
ΕΤΕ	13 748	1 001	14 749	10 985	751	11 735	161,0	11,0
Eurobank	7 001	335	7 336	5 517	264	5 781	164,5	7,5
Alpha	3 898	2 145	6 043	3 087	1 699	4 786	105,7	8,1
Πειραιώς	7 063	280	7 343	5 686	225	5 911	226,0	12,0
ΑΤΕbank	5 164	608	5 772	3 873	456	4 329	1 144	17,1
Γενική	384	7	391	287	5	292	78,1	8,9
ΜΒΓ	185	0	185	137	0	137	29	2,2
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για την ανακεφαλαιοποίηση και αναδιάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού τομέα, Δεκέμβριος 2012, σ. 14.								

Πέραν από την άμεση επίπτωση στην κεφαλαιακή επάρκεια των Τραπεζών, το PSI -που ήταν απόρροια της δημοσιονομικής κρίσης- επηρέασε γενικότερα την ρευστότητα και τους ισολογισμούς των τραπεζών μέσω της μείωσης του ενεργητικού τους λόγω της απομείωσης των ομολόγων που κατείχαν αλλά και λόγω της αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ενδεικτικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (μέσος όρος των 4 συστημικών τραπεζών) διαμορφώθηκαν από 12,52% το 2011 σε 20,36% το 2012 και σε 30,98% το 2013.

Στην επιδείνωση της ρευστότητας (προκύπτει από την αντίστοιχη ανάλυση των δεικτών εκείνης της περιόδου-αναφερόμαστε εκτενέστερα στην ενότητα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης) συνέβαλλε η σημαντική μείωση ⁷ των καταθέσεων νοικοκυριών και επιχειρήσεων η οποία οφειλόταν στην έλλειψη εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η διατραπεζική αγορά για την άντληση κεφαλαίων παρέμεινε κλειστή για τις Ελληνικές Τράπεζες. (λόγω υποβαθμίσεων των Διεθνών οίκων αξιολόγησης του Κράτους και των Τραπεζών). Μόλις το 2014, κατορθώνουν τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα να επιστρέψουν στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, ενώ το διάστημα αυτό μοναδική πηγή άντλησης ρευστότητας ήταν μέσω του μηχανισμού ELA⁸.

Τα οικονομικά μεγέθη της Τράπεζας Πειραιώς που επηρεάστηκαν άμεσα από την εφαρμογή του PSI Plus έχουν ως εξής: (Πηγή: ετήσια οικονομική έκθεση Ομίλου χρήσης 31/12/2012)
Η συνολική ζημία από το PSI ανήλθε σε € 5,9 δις (αναγνωρίστηκε την χρήση 2011).

- Πρόσθετη ζημία από την διαφορά εύλογης και αγοραίας τιμής των νέων τίτλων που έλαβε η τράπεζα από την ανταλλαγή των Ομολόγων 0,3 δις (αναγνωρίστηκαν την χρήση 2012)

⁷ Οι καταθέσεις του Ιδιωτικού Τομέα μειώθηκαν από 269,7 δις το 2009 σε 232,2 δις το 2010, σε 192,2 δις το 2011 και σε 177,5 δις το 2012 (πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας (Ιαν-Φεβρ.2013))

⁸ Η κάλυψη, από τον Αύγουστο του 2011, των βραχυπρόθεσμων αναγκών ρευστότητας των τραπεζών, μέσω της παροχής ρευστότητας από τον μηχανισμό έκτακτης χρηματοδότησης ("emergency liquidity assistance – ELA"), αυξάνονταν συνεχώς και ανήλθε μέχρι και τα 102 δισεκ. ευρώ τον Ιούνιο του 2012. (Source www.economistas.gr/oikonomia/6436/telosepoxis)

- Σημαντικότερο είναι ότι τα αρνητικά αποτελέσματα χρήσης ύψους -6,2 δις το 2011 και -0,5 δις το 2012 είχαν σημαντικό αντίκτυπο στα ίδια κεφάλαια⁹ της τράπεζας , καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο αναγκαία την ανακεφαλαιοποίησή της .
- Έμμεσες επιπτώσεις του PSI Plus στην Τράπεζα μπορούν να θεωρηθούν:
- Η αύξηση¹⁰ των μη εξυπηρετούμενων δανείων της Τράπεζας από 7,6% το 2010 σε 13,35% το 2011 και σε 23% το 2012, αναγκάζοντας την να προβεί σε αύξηση ¹¹των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις με αποτέλεσμα την περαιτέρω επιβάρυνση των αποτελεσμάτων χρήσεων.
- Η αύξηση της χρηματοδότησης μέσω του ELA¹², επιβάρυνε το καθαρό έντοκο αποτέλεσμα των επόμενων χρήσεων με δεδομένο ότι το κόστος χρηματοδότησης μέσω ELA ήταν ακριβότερο(1,55%) σε σχέση με ότι δανειζόταν η τράπεζα προ PSI από την διατραπεζική αγορά (0,05%).

⁹ Από την ανάλυση του σχετικού δείκτη Ιδίων προς Ξένων κεφαλαίων-υπολογισμοί συγγραφέα- για τα έτη 2011-2012 προκύπτει ότι τα ίδια κεφάλαια εξαυλώθηκαν (διαμόρφωση δείκτη -3,78% το 2011 και -3,18% το 2012)

¹⁰ Αντληση στοιχείων από τους επίσημους ισολογισμούς της Τράπεζας Πειραιώς

¹¹ Οι προβλέψεις αυξήθηκαν κατά € 3,8 δις το 2011 και κατά 2 δις το 2012

¹² Βάσει εταιρικής παρουσίασης του Ομίλου (2012) το κόστος δανεισμού μέσω ELA, αυξήθηκε από 56 εκ το 2011 σε € 409 εκ το 2012.

Κεφάλαιο 5ο: Η Ανακεφαλαιοποίηση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

5.1 Χρονικό και προγράμματα Ανακεφαλαιοποιήσεων των Ελληνικών Τραπεζών:

Κατά την διάρκεια της τραπεζικής κρίσης, απαιτήθηκε η εφαρμογή τριών(3) διαφορετικών προγραμμάτων για την κεφαλαιακή ενίσχυση(διάσωση) του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, απόρροια τόσο του σχηματισμού αυξημένων προβλέψεων(ζημίες) στους ισολογισμούς των τραπεζών λόγω της ραγδαίας αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, όσο και από την εφαρμογή του Psi Plus στα τραπεζικά ομόλογα. Επιπροσθέτως στην 3^η ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζών , σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η πολιτική αβεβαιότητα της εποχής (πρόωρες εκλογές 2015- διαπραγμάτευση νέου μνημονίου -όπου η τότε Ελληνική Κυβέρνηση απαιτούσε διαγραφή χρέους) , η μείωση των τραπεζικών καταθέσεων και τέλος η επιβολή των capital controls.

1^η Ανακεφαλαιοποίηση: Οι τέσσερις μεγαλύτερες (συστημικές) τράπεζες της Ελλάδας ανακεφαλαιοποιήθηκαν για πρώτη φορά τον Μάιο του 2012 μέσω μιας διευκόλυνσης «γέφυρα» του HFSF¹³ ύψους 18 δισ. Ευρώ, η οποία είχε ως στόχο να αυξήσει τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας στο 8% (ελάχιστο απαιτούμενο όριο βάσει της Βασιλείας II ¹⁴).

Η εφαρμογή των προαναφερθέντων ακολούθησε τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων των εγχώριων τραπεζών για το οικονομικό έτος 2011, τα οποία αποκάλυψαν ότι η αναδιάρθρωση του ιδιωτικού ελληνικού δημόσιου χρέους (PSI) είχε εξαλείψει εντελώς την κεφαλαιακή τους βάση. Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε πλήρης ανακεφαλαιοποίηση των εγχώριων

¹³Hellenic financial stability fund-Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ιδρύθηκε το 2010, με στόχο τη διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος προς χάριν του δημοσίου συμφέροντος (ν. 3864/2010).

¹⁴ Εποπτικό πλαίσιο του προσδιορισμού της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών το οποίο εκδόθηκε τον 6^ο/2004 και θα είχε εφαρμογή έως το 2015.

πιστωτικών ιδρυμάτων μεταξύ Μαΐου και Ιουνίου 2013, μετά από άσκηση(stress test) που πραγματοποίησε η Τράπεζα της Ελλάδος (BoG), η οποία υπολόγισε τις κεφαλαιακές ανάγκες των τεσσάρων συστημικών τραπεζών σε 27,5 δισ. Ευρώ για την περίοδο 2012-2014. (Monokroussos, P., Thomakos, D., Alexopoulos, T. A., & Tsioli, E. L. (2017).

Πίνακας 8

Προσομοίωση ακραίων καταστάσεων 2012: Κεφαλαιακές ανάγκες των τεσσάρων συστημικών τραπεζών (σε εκατ. ευρώ)

Τράπεζες	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια αναφοράς κατηγορίας 1 (Δεκ. 2011)	Συνολική ακαθάριστη ζημία λόγω PSI (Δεκ. 2011)	Προβλέψεις σχετικά με το PSI (Ιούνιος 2011)	Ακαθάριστη αθροιστική ζημία Προβλέψεις για τον πιστωτικό κίνδυνο	Αποθεματικά για ζημιές από δάνεια (Δεκ. 2011)	Εσωτερική δημιουργία κεφαλαίων	Στόχος για βασικά ίδια κεφάλαια κατηγορίας 1 (Δεκ. 2014)	Κεφαλαιακές ανάγκες
ETE	7.287	-11.735	1.646	-8.366	5.390	4.681	8.657	9.756
Eurobank	3.515	-5.781	830	-8.226	3.514	2.904	2.595	5.839
Alpha	4.526	-4.786	673	-8.493	3.115	2.428	2.033	4.571
Πειραιώς	2.615	-5.911	1.005	-6.281	2.565	1.080	2.408	7.300
Σύνολο								27.500
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για την ανακεφαλαιοποίηση και αναδιάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού τομέα, Δεκέμβριος 2012, σ.8								

Βάσει συμφωνίας του Ελληνικού Δημοσίου με τους Θεσμούς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΚΤ και ΔΝΤ) οι Ελληνικές Τράπεζες έπρεπε να πληρούν βασικό δείκτη core tier 1 τουλάχιστον 6% αποκλειστικά μέσω της έκδοσης κοινών μετοχών. Οι ιδιώτες μέτοχοι υποχρεώθηκαν να καλύψουν τουλάχιστον το 10% των νέων κοινών ιδίων κεφαλαίων για να διατηρήσουν ιδιωτικά τα πιστωτικά ιδρύματα. Το υπόλοιπο 90% θα έπρεπε να καλυφθεί μέσω της έκδοσης κοινών μετοχών στο Ελληνικό Ταμείο Σταθερότητας (HFSF) με περιοριστικά δικαιώματα ψήφου. Η εναπομένουσα κεφαλαιακή απαίτηση, δηλαδή, πάνω από την αναλογία βασικού επιπέδου 1 του βασικού 6% - που ήταν απαραίτητη για την επίτευξη του βασικού στόχου Βαθμίδας 1 της BoG (εκτιμάται σε 9%) θα καλύπτονταν μέσω της έκδοσης μετατρέψιμων

ομολόγων (CoCos) που ανέλαβε το HFSF - μετά την έγκριση της γενικής συνέλευσης των μετόχων κάθε πιστωτικού ιδρύματος.

Ωστόσο, η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα ήταν αρκετή για να καλύψει τουλάχιστον το 10% των συνολικών κεφαλαιακών αναγκών, επιτρέποντας την κάλυψη του πλήρους απαιτούμενου ποσού μόνο μέσω ιδίων κεφαλαίων. Η συνολική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου για τις τέσσερις συστημικές τράπεζες ανήλθε σε € 28,6 δις, ποσό μεγαλύτερο από την εκτίμηση της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς το ΤΧΣ ενέκρινε και παρείχε στην Τράπεζα Πειραιώς επιπλέον κεφαλαιακή συνεισφορά ύψους € 1,1 δις για την κάλυψη των πρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων που προέκυψαν από την αγορά: (i) του «υγιούς» τμήματος της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδας (ATEbank) που επιλύθηκε τον Ιούλιο του 2012 (570 εκατ. ευρώ) και (ii) Των στοιχείων ισολογισμού των ελληνικών υποκαταστημάτων των 3 κυπριακών τραπεζών (524 εκατ. ευρώ). Από τη συνολική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, η συνεισφορά του ΤΧΣ (υπό μορφή ομολόγων EFSF) ανήλθε στα 25 δις. Ευρώ. Τα υπόλοιπα 3,6 δις. Ευρώ καλύφθηκαν από ιδιώτες επενδυτές στους οποίους χορηγήθηκαν εγγυήσεις ως κίνητρο που τους επέτρεπε να αγοράσουν τις υπόλοιπες κοινές μετοχές από το ΤΧΣ σε μελλοντική στιγμή.

Ως αποτέλεσμα, του ανωτέρω σχεδίου η συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο των τραπεζών διαμορφώθηκε σε 83,66% για την Alpha Bank, σε 84,39% για την Εθνική Τράπεζα, σε 98,56% για την Eurobank και σε 81,01% για την Πειραιώς. (Monokroussos, P., Thomakos, D., Alexopoulos, T. A., & Tsioli, E. L. (2017).

Πίνακας 9:

Αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου Ελληνικών (Συστημικών) Τραπεζών (5^{ος}-6^{ος}/2013)

Τράπεζα	Συνολικά καταβληθέντα κεφάλαια από το ΤΧΣ(εκατ./%)		Συμμετοχή ιδιωτών σε μετρητά (%/εκατ.)		Συνολική ΑΜΚ (εκατ.)
Εθνική	8.676	88,94%	11,06%	1.079	9.756
Πειραιώς	6.985	80,32%	19,68%	1.443	8.429
Alpha Bank	4.021	88%	12%	550	4.571
Eurobank	5.839	100%	-	-	5.839

Πηγή: Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

2^η Ανακεφαλαιοποίηση: Η 2^η ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών Τραπεζών (Μάρτιος-Μάιος 2014) βασίστηκε στα αποτελέσματα μιας ανεξάρτητης διαγνωστικής μελέτης που διεξήγαγε η Blackrock υπό την επίβλεψη της Τράπεζας της Ελλάδος. Η άσκηση που αποσκοπούσε στη διασφάλιση του χρηματοοικονομικού συστήματος ήταν «καλά προετοιμασμένη για να αντιμετωπίσει τον αντίκτυπο των αναμενόμενων ζημιών από το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων» και πραγματοποιήθηκε σε ένα τροποποιημένο πλαίσιο ανακεφαλαιοποίησης. Κίνητρα που παρέχονται από το ΤΧΣ στον ιδιωτικό τομέα κατά την πρώτη ανακεφαλαιοποίηση, όπως η έκδοση των warrants(εγγυήσεις) δεν προβλέπονται πλέον και οποιαδήποτε εισφορά κεφαλαίου (μέσω του ΤΧΣ) σε βιώσιμες τράπεζες θα γίνει μέσω εγγραφής κοινών μετοχών με πλήρη ψήφο δικαιώματα, υπό την προϋπόθεση ότι τουλάχιστον το 50% της συνολικής αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου θα καλύπτεται από τον ιδιωτικό τομέα.

Η BlackRock Solutions υπολόγισε ότι οι συνολικές κεφαλαιακές ανάγκες των εγχώριων τραπεζών κατά την περίοδο Ιουνίου 2013-Δεκεμβρίου 2016 θα ανέρχονταν σε 6,4 δισ. Ευρώ στο βασικό σενάριο.(ποσό € 5,8 δισ για τις 4 συστημικές).

Πίνακας 10

Προσομοίωση ακραίων καταστάσεων 2013: Κεφαλαιακές ανάγκες των (4) ελληνικών τραπεζών σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με το βασικό σενάριο (σε εκατ. ευρώ)

Τράπεζες	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια αναφοράς κατηγορίας 1 (Ιούνιος 2013) (1)	Αποθεματικά για ζημίες από δάνεια (Ιούνιος 2013) (2)	ΠΖΔ για τον ελληνικό κίνδυνο (3)	ΠΖΔ για τον κίνδυνο εξωτερικού (4)	Εσωτερική δημιουργία κεφαλαίων (5)	Προσομοίωση ακραίων καταστάσεων δείκτη κυρίων βασικών ιδίων κεφαλαίων κατηγορίας 1 (Δεκέμβριος 2016) (6)	Κεφαλαιακές ανάγκες (7)=(6)-(1)-(2)-(3)-(4)-(5)
ΕΤΕ	4.821	8.134	-8.745	-3.100	1.451	4.743	2.183
Eurobank	2.228	7.000	-9.519	-1.628	2.106	3.133	2.945
Alpha	7.380	10.416	-14.720	-2.936	4.047	4.450	262
Πειραιώς	8.294	12.362	-16.132	-2.342	2.658	5.265	425

Και οι τέσσερις συστημικές τράπεζες επέλεξαν αύξηση μετοχικού κεφαλαίου μέσω ιδιωτικών τοποθετήσεων και δημόσιων προσφορών. Μόνο με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου ανήλθε σε € 8,3 δισ., Καλύπτοντας πλήρως τις κεφαλαιακές ανάγκες αυτών των τραπεζών και επιτρέποντας την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών της Alpha Bank (950 εκατ. €) και της Τράπεζας Πειραιώς (750 εκατ. Ευρώ) από το κράτος. Ως αποτέλεσμα, η συμμετοχή του ΤΧΣ και στις τέσσερις συστημικές τράπεζες μειώθηκε σημαντικά. στην Alpha Bank, μειώθηκε από 81,7% σε 69,9%, στην Eurobank, από 95,2% σε 35,4%, στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας από 84,4% σε 57,2% και στην Τράπεζα Πειραιώς από 80,95% σε 66,9%. (Monokroussos, P. Thomakos, D, Alexopoulos, T. A., & Tsioli, E. L. (2017).

Πίνακας 11

Αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου Ελληνικών (Συστημικών) Τραπεζών (3^{ος}-5^{ος}/2014)

Τράπεζα	Συνολικά καταβληθέντα κεφάλαια από το ΤΧΣ	Συμμετοχή ιδιωτών σε μετρητά (%/εκατ.)	Συνολική ΑΜΚ (εκατ.)
Εθνική	0	100%	2.5
Πειραιώς	0	100%	1.75
Alpha Bank	0	100%	1.2
Eurobank	0	100%	2.8

Πηγή: Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

3^η Ανακεφαλαιοποίηση: Σε συμφωνία με το τρίτο πρόγραμμα προσαρμογής της Ελλάδας (3^ο μνημόνιο) υπό όρους που συμφωνήθηκε με τους Πιστωτές (European Troika) ¹⁵ τον Αύγουστο του 2015, οι τέσσερις συστημικές Τράπεζες υποβλήθηκαν σε ακόμα μία ανακεφαλαιοποίηση που ολοκληρώθηκε με επιτυχία τον Δεκέμβριο του 2015.

Μέσω αξιολόγησης που διενήργησε η ΕΚΤ εκτίμησε τις συνολικές κεφαλαιακές ανάγκες ύψους € 4,4 δις στο βασικό σενάριο και 14,4 δις στο δυσμενές σενάριο. Οι τράπεζες θα έπρεπε να εξαντλήσουν όλα τα ιδιωτικά μέσα για να καλύψουν τουλάχιστον τις κεφαλαιακές ανάγκες που προσδιορίζονται στο βασικό σενάριο. Οποιοδήποτε υπολειπόμενο έλλειμμα (κάτω από το δυσμενές σενάριο) θα καλύπτονταν μέσω ενός συνδυασμού κοινών ιδίων κεφαλαίων και CoCos,¹⁶ ενώ τυχόν κοινές μετοχές που αποκτήθηκαν από το HFSF θα έχουν πλήρη δικαιώματα ψήφου.

Η Eurobank και η Alpha Bank, κατάφεραν να αντλήσουν το απαιτούμενο κεφάλαιο αποκλειστικά μέσω εσωτερικών μέσων άντλησης κεφαλαίων και εισφορών του ιδιωτικού

¹⁵ Ο όρος Troika χρησιμοποιήθηκε κυρίως από τα Media κατά την Ελληνική Κρίση και αφορούσε τους τρεις (3) επίσημους πιστωτές του Κράτους -το Δ.Ν.Τ- την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και -την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

¹⁶ Οι υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες -contingent convertible bonds- οι οποίες μπορούν να μετατραπούν σε μετοχές αλλά σε ένα προκαθορισμένο γεγονός ενεργοποίησης.

τομέα, ενώ το χρηματοδοτικό κενό των άλλων δύο Τραπεζών καλύφθηκε εν μέρει από το ΤΧΣ μέσω έκδοσης κοινών μετοχών και (CoCos). Ως αποτέλεσμα, η συνολική χρηματοδότηση από επίσημες πηγές (δηλαδή, ο ESM μέσω του Ταμείου Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας) περιορίστηκε σε μόλις 5,43 δισ. Ευρώ. Αυτό το ποσό ήταν αρκετά χαμηλότερο από το δεσμευμένο ποσό (έως 25 δισ. Ευρώ) στο πλαίσιο του νέου προγράμματος διάσωσης της Ελλάδας για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Η συμμετοχή του ΤΧΣ και στις τέσσερις βασικές τράπεζες μειώθηκε περαιτέρω, στην Alpha Bank, μειώθηκε από 69,9% σε 11,0%, στην Eurobank, από 35,4% σε 2,4%, στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας, από 57,2% σε 40,4% και στην Τράπεζα Πειραιώς, από 66,9% σε 26,4%. (Monokroussos, P., Thomakos, D., Alexopoulos, T. A., & Tsioli, E. L. (2017).

Πίνακας 12

Σύνοψη κεφαλαιακών αναγκών και η κάλυψή τους από τις Συστημικές Τράπεζες (2015) (σε εκ

Τράπεζα	Βασικό σενάριο	Δυσμενή σενάριο	Εσωτερική δημιουργία κεφαλαίου	Αύξηση κεφαλαίου ιδιωτική τοποθέτηση	Μέτρα Ελάφρυνσης	Τ.Χ.Σ κεφάλαι α
Εθνική	1,576	4,602	717(+bail -in: 302)	757	120	2,706
Πειραιώς	2,213	4,933	873	1,340	-	2,720
Alpha Bank	263	2,743	1,000	1,563	180	
Eurobank	339	2,122	417	1,621	83	
Σύνολο	4,391	14,401	3,309	5,281	383	5,426

Πηγή: European Commission

5.2 Σύνοψη Ανακεφαλαιοποιήσεων της Τράπεζας Πειραιώς

Οι Ανακεφαλαιοποιήσεις της Τράπεζας Πειραιώς παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 13

Ανακεφαλαιοποιήσεις Τράπεζας Πειραιώς(σε εκ €)

1 ^η Ανακεφαλαιοποίηση (2013)			2 ^η Ανακεφαλαιοποίηση (2014)			3 ^η Ανακεφαλαιοποίηση (2015)		
Καταβολή από ΤΧΣ	Συμμετοχή ιδιωτών	Σύνολο	Καταβολή από ΤΧΣ	Συμμετοχή ιδιωτών	Σύνολο	Καταβολή από ΤΧΣ	Συμμετοχή ιδιωτών	Σύνολο
6.985	1.443	8.429	-	1.75	1.75	2.720	1.340	4.060

α) 1^η Ανακεφαλαιοποίηση:

Η Τράπεζα Πειραιώς στις 29 Μαΐου 2013 ανακοίνωσε στο Διοικητικό Συμβούλιο την απόφαση για αύξηση κεφαλαίου ύψους € 8,429 δις. Στις 28 Ιουνίου 2013, η Τράπεζα ανακοίνωσε την ολοκλήρωση της αύξησης κεφαλαίου με τα συνολικά συγκεντρωμένα κεφάλαια να ανέρχονται σε 8,429 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ το ποσό από ιδιώτες επενδυτές ανήλθε σε 1,443 δισεκατομμύρια ευρώ ή 20% της αύξησης της ανακεφαλαιοποίησης 7,335 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το υπόλοιπο ποσό συν εισφέρεται σε είδος (ομόλογα EFSF) από το FSF. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 3864/2010, το FSF εξέδωσε 849.195.130 πιστοποιητικά που αντιπροσωπεύουν μετοχές δικαιωμάτων ιδιοκτησίας (εντάλματα) σε ιδιώτες επενδυτές που συμμετείχαν στην αύξηση. Τα ίδια κεφάλαια του Ομίλου στο τέλος Δεκεμβρίου 2013 ανέρχονταν σε ύψους 8,5 δισεκατομμυρίων ευρώ. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας στο τέλος Δεκεμβρίου 2013 διαμορφώθηκε στο 14,0%, με το βασικό δείκτη κεφαλαίου (Core Tier I EBA) να ανέρχεται σε 13,9%.(Vousinas G.(2015).

β) 2^η Ανακεφαλαιοποίηση:

Στις 28 Μαρτίου 2014 η απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς ήταν να αυξήσει το μετοχικό κεφάλαιο για να συγκεντρώσει κεφάλαια ύψους € 1,75 δις. σε μετρητά μέσω έκδοσης νέων κοινών μετοχών και την κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των υφιστάμενων μετόχων. Συγκεκριμένα, αποφασίστηκε να αυξηθεί το μετοχικό κεφάλαιο κατά ποσό € 308.823.529,20 με δικαιώματα εκποίησης των υφιστάμενων μετόχων εκδίδοντας 1.029.411.764 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές

ονομαστικής αξίας 0,30 € η καθεμία (οι "Νέες Μετοχές") σε τιμή συνδρομής €1,70 για κάθε Νέα Μετοχή (η "Τιμή Συνδρομής").

Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις, σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, της Τράπεζας Πειραιώς εκτιμήθηκαν σε 425 εκατ.(βασικό σενάριο) και 757 εκ (για το δυσμενές σενάριο).

Η αύξηση του Μ.Κ αποσκοπούσε :

- Στην κάλυψη των κεφαλαιακών αναγκών € 425 εκατ. από το βασικό σενάριο και € 757 εκατ. Ευρώ από το δυσμενές σενάριο.
- Στην πλήρη αποπληρωμή των υφιστάμενων προνομιούχων μετοχών της ελληνικής κυβέρνησης (750 εκατ. Ευρώ), υπό την προϋπόθεση ότι θα λαμβάνονταν οι απαραίτητες εγκρίσεις από τις ρυθμιστικές αρχές, βελτιώνοντας σημαντικά την ποιότητα της σύνθεσης του κεφαλαίου της Τράπεζας και το απαραίτητο πρώτο βήμα για την ανάκτηση της πιθανότητας μελλοντικών μερισμάτων.
- Στην ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης της Τράπεζας σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές τράπεζες, λαμβάνοντας υπόψη την πλήρη εφαρμογή της νέας Βασιλείας III. Με την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου και την αποπληρωμή προνομιούχων μετοχών από την ελληνική κυβέρνηση, ο δείκτης Core Equity (Common Equity Tier 1) της Τράπεζας, με βάση την πλήρη εφαρμογή της Βασιλείας III, θα αυξηθεί σε επίπεδα κοντά στα 12,0 % (pro-forma), με στοιχεία του Δεκεμβρίου 2013.
- Η Τράπεζα ανακοίνωσε στις 3 Απριλίου 2014 την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας με τη συμμετοχή θεσμικών και άλλων ειδικευμένων επενδυτών έχοντας τοποθετήσει 1.029.411.764 νέες κοινές μετοχές στην τιμή των 1,70 € ανά μετοχή (έκπτωση -19% πάνω από την τιμή της μετοχής στις 24 Μαρτίου 2014, ενώ η αξία αντιστοιχεί στο 114% της καθαρής λογιστικής αξίας της τράπεζας 31.12.2013), με συνολικό ποσό συγκεντρωμένων κεφαλαίων 1,75 δισ. Ευρώ. (Vousinas G.(2015).

γ) 3^η Ανακεφαλαιοποίηση:

Τον Νοέμβριο του 2015, η Πειραιώς συγκέντρωσε €1.340εκ. μέσω της διαδικασίας βιβλίου προσφορών, προσφέροντας νέες κοινές μετοχές. Σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του παθητικού και το σχέδιο κεφαλαιακής ενίσχυσης, η Τράπεζα κάλυψε από ιδιώτες επενδυτές τις κεφαλαιακές της ανάγκες ύψους €1.942εκ, όπως καθορίστηκε σύμφωνα με το βασικό σενάριο της συνολικής αξιολόγησης του ΕΕΜ.¹⁷ Το ΤΧΣ, προκειμένου η Πειραιώς να καλύψει πλήρως τις κεφαλαιακές της ανάγκες υπό το δυσμενές σενάριο, συνείσφερε το ποσό των €2.720 εκ. με τη μορφή ομολόγων ΕΜΣ,¹⁸ και ως αντάλλαγμα έλαβε το ποσό των €680εκ. σε μετοχές της τράπεζας και το ποσό των €2.040εκ. σε μετατρέψιμες ομολογίες (CoCos) εκδόσεως της τράπεζας. (Hsfs.gr-annual report 2015).

Στα επόμενα κεφάλαια (6-9) προβαίνουμε στην χρηματοοικονομική ανάλυση της τράπεζας Πειραιώς μέσω της χρήσης των κατάλληλων αριθμοδεικτών, προκειμένου να αξιολογηθεί ο βαθμός επίδρασης στην Τράπεζα των γεγονότων που αναφερθήκαμε στο θεωρητικό τμήμα της μελέτης, αλλά και τυχόν άλλων γεγονότων που επηρέασαν γενικότερα τον τραπεζικό κλάδο και την Τράπεζα κατά το διάστημα αυτό(π.χ. Capital controls). Για λόγους συγκρισιμότητας της έρευνας παρουσιάζονται και οι αντίστοιχοι αριθμοδείκτες των λοιπών συστημικών τραπεζών. Κατόπιν επιχειρείται μέσω της παρουσίασης (σε διαγράμματα) των βασικών μακροοικονομικών δεικτών της Ελληνικής Οικονομίας να εκτιμηθεί(υπόθεση) ο βαθμός συσχέτισης των μεταβολών των οικονομικών μεγεθών της τράπεζας σε σχέση με τις μεταβολές των μακροοικονομικών μεγεθών. Στο τελευταίο κεφάλαιο καταλήγουμε με τα συμπεράσματα-προτάσεις-αδυναμίες της μελέτης.

¹⁷ Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός-Εννοούμε το σύστημα τραπεζικής εποπτείας στην Ευρώπη, το οποίο περιλαμβάνει την ΕΚΤ και τις Εθνικές εποπτικές αρχές των συμμετεχουσών χωρών

¹⁸ Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας -είναι ένα μόνιμο πρόγραμμα χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα 19 μέλη της ευρωζώνης το οποίο διαδέχθηκε το EFSF (Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας) και έχει ενεργοποιηθεί από τον 1^ο/2013.

Κεφάλαιο 6^ο: Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών καταστάσεων

6.1 Έννοια χρηματοοικονομική ανάλυσης

Χρηματοοικονομική ανάλυση ονομάζεται η διαδικασία άντλησης οικονομικών πληροφοριών από τις λογιστικές και οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης με απώτερο σκοπό τον προσδιορισμό των οικονομικών πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της. (Αποστόλου 2015).

Οι λογιστικές καταστάσεις, αποτελούν σημαντική πηγή πληροφοριών, και παρέχουν όλα εκείνα τα στοιχεία(υπό την κατάλληλη επεξεργασία) που χρειάζεται να γνωρίζει ο κάθε ενδιαφερόμενος για την οικονομική μονάδα έτσι ώστε να μπορεί να πάρει τις σωστές αποφάσεις. Βασικό στοιχείο μιας χρηματοοικονομικής ανάλυσης είναι η ελευθερία πρόσβασης στα χρηματοοικονομικά δεδομένα και πληροφορίες (Κάντζος, Κ. 2002) για την ορθή ενημέρωση όλων των μερών που έχουν έννομο συμφέρον από τη δραστηριοποίηση της επιχείρησης.

6.2 Είδη χρηματοοικονομικής ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων :

Η χρηματοοικονομική ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων μπορεί να διακριθεί(Βασιλείου Δ-Αλεξάκης Χ. 2008):

- Σε εσωτερική ανάλυση -όταν διενεργείται από άτομα εντός της επιχείρησης και τα οποία έχουν άμεση πρόσβαση στα οικονομικά δεδομένα της
- Σε εξωτερική ανάλυση- όταν διενεργείται από άτομα εκτός της επιχείρησης , οπότε και στηρίζονται αποκλειστικά και μόνο στα στοιχεία που δημοσιεύει η επιχείρηση

- Σε τυπική ανάλυση- πρόκειται κατ' ουσία για προπαρασκευαστική ανάλυση -έλεγχος διάρθρωσης ισολογισμού-αποτελεσμάτων χρήσης κ.λπ.
- Σε ουσιαστική ανάλυση- έπεται της τυπικής και περιλαμβάνει υπολογισμούς και επεξεργασία διάφορων αριθμοδεικτών με στόχο την διερεύνηση της πραγματικής κατάστασης της επιχείρησης.

6.3 Μέθοδοι Ανάλυσης:

Οι Κούρος, Κατσαρός και Λεμποτέσης (2016) παρουσίασαν τις πληροφορίες των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων ως την «πρώτη ύλη» σε μορφή απόλυτων χρηματοοικονομικών στοιχείων που από μόνα τους έχουν ελάχιστη σημασία. Τόνισαν ότι η επεξεργασία της «πρώτης ύλης» αυτής, με τη βοήθεια τεχνικών χρηματοοικονομικής ανάλυσης συσχετίζει τα απόλυτα λογιστικά και άλλα μεγέθη μεταξύ τους (στατική ανάλυση) και οδηγεί σε χρήσιμες προς τη λήψη αποφάσεων σχέσεις.

Η επεξεργασία και η ανάλυση των χρηματοοικονομικών στοιχείων χωρίζεται σε 2 βασικές κατηγορίες : (Νιάρχος ,1994)

- Την διαχρονική ή συγκριτική ανάλυση, η οποία συγκρίνει και αναλύει τα χρηματοοικονομικά στοιχεία δύο(2) ή και περισσότερων ετών της ίδιας επιχείρησης
- Την διαστρωματική ή κοινού μεγέθους ανάλυση , η οποία συγκρίνει τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της επιχείρησης με τα αντίστοιχα ομοειδών επιχειρήσεων του κλάδου , για το ίδιο ακριβώς διάστημα (π.χ. 1 έτος ,3 έτη κ.λπ.)

Οι κυριότερες μέθοδοι ανάλυσης είναι:

1. Οριζόντια ανάλυση ή Συγκριτικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις: Η μέθοδος αυτή συγκρίνει και αξιολογεί τις μεταβολές των διαφόρων ομάδων-στοιχείων των λογιστικών καταστάσεων και τις μεταβολές της χρηματοοικονομικής θέσης μιας επιχείρησης 2 ή περισσότερων ετών. Στην οριζόντια ανάλυση το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις τάσεις, που παρουσιάζονται για το εξεταζόμενο διάστημα σε συγκεκριμένα οικονομικά μεγέθη των

καταστάσεων. Οι τάσεις αυτές μπορεί να εκφράζονται τόσο με απόλυτους αριθμούς όσο και με ποσοστά για να είναι δυνατή η κατάλληλη αξιολόγηση τους. (Κούρος, Κατσαρός και Λεμποτέσης (2016).

2. Κάθετη ανάλυση ή Καταστάσεις κοινών μεγεθών: Σύμφωνα με τις Δρακουλάκη, Τσομπανάκη και Φουντουλάκη (2011), στη μέθοδο αυτή ο αναλυτής ορίζει ως βάση υπολογισμού ένα βασικό στοιχείο του ισολογισμού ή της κατάστασης των αποτελεσμάτων χρήσης και όλα τα άλλα στοιχεία της οικονομικής κατάστασης συγκρίνονται προς αυτό. Η μέθοδος επιτρέπει τη σύγκριση των δεδομένων μιας επιχείρησης διαχρονικά ή τα δεδομένα ομοειδών επιχειρήσεων διαφορετικής διάρθρωσης, ώστε να εντοπίσει ο αναλυτής την ύπαρξη δυσλειτουργιών μέσω των αποκλίσεων που θα προκύψουν και να προβεί σε διορθωτικά μέτρα.

3. Ανάλυση του Νεκρού Σημείου των συναλλαγών: Νεκρό Σημείο (Κυριαζόπουλος Γεώργιος, 2015) είναι εκείνο το ποσό πωλήσεων με το οποίο μια επιχείρηση καλύπτει ακριβώς τα έξοδα της, τόσο σταθερά όσο και μεταβλητά. (Σταθερά και Μεταβλητά Κόστη). Με απλά λόγια είναι εκείνο το σημείο κατά το οποίο η επιχείρηση δεν έχει ούτε κέρδη ούτε ζημιές.

4. Ανάλυση με αριθμοδείκτες τάσης ή Χρηματοοικονομικές καταστάσεις τάσης: Χρησιμοποιούνται σε περίπτωση σύγκρισης των ετήσιων ποσοστιαίων μεταβολών δύο ή περισσότερων οικονομικών στοιχείων. (Χατζηγεωργίου Χριστίνα, 2016) Ο υπολογισμός των αριθμοδεικτών τάσης, τεχνικά, δεν ενέχει καμία ιδιαίτερη δυσκολία. Πιο συγκεκριμένα, επιλέγεται ένα έτος (ή κάποιο άλλο χρονικό σημείο) ως βάση των υπολογισμών, για τον λόγο αυτό και καλείται έτος βάσης. Έπειτα, τα ποσά των επιλεγμένων στοιχείων των επόμενων ετών υπολογίζονται ως ποσοστά πάνω στο ποσό του έτους βάσης (το έτος βάσης είναι ίσο με 100% ή απλά με το 100).

5. Ανάλυση με αριθμοδείκτες: Σύμφωνα με το Κεφάλαιο «Αριθμοδείκτες» του Ελληνικού Λογιστικού Σχεδίου (repository.kalippos.gr Κεφάλαιο 4 αριθμοδείκτες) Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

,αριθμοδείκτες είναι σχέσεις μεταξύ μεγεθών, λογιστικής ή στατιστικής προέλευσης, που καταρτίζονται με σκοπό τον προσδιορισμό της πραγματικής θέσης ή της αποδοτικότητας των διάφορων τμημάτων ή ολόκληρων τομέων της οικονομικής μονάδας και, σε τελική ανάλυση, της πραγματικής κατάστασης ολόκληρης της οικονομικής μονάδας ή και γενικότερα του κλάδου στον οποίο ανήκει η μονάδα αυτή. Με άλλα λόγια οι αριθμοδείκτες είναι ένα σύνολο από εργαλεία ανάλυσης, τα οποία οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να βοηθηθούν στη λήψη αποφάσεων. Ο αριθμοδείκτης στην πιο απλή έκφρασή του μπορεί να οριστεί ως μια συσχέτιση μεταξύ δύο μεγεθών που συνιστούν τον αριθμητή και τον παρονομαστή αυτής της σχέσης. Τα μεγέθη αυτά καλύπτουν είτε πρωτογενή δεδομένα όπως λ.χ. λογιστικοί λογαριασμοί είτε επεξεργασμένα στοιχεία όπως λ.χ. κεφάλαιο κίνησης, προστιθέμενη αξία κ.λπ.

6.4 Μεθοδολογία έρευνας:

Η έρευνα θα βασιστεί στην εξωτερική ανάλυση και τα στοιχεία στα οποία θα βασιστούμε είναι οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμοί -αποτελέσματα χρήσης-ετήσιες οικονομικές εκθέσεις) των 4 συστημικών τραπεζών.

6.5 Πηγές άντλησης και επεξεργασίας δεδομένων :

Τα χρηματοοικονομικά δεδομένα της ανάλυσης των τεσσάρων(4) συστημικών τραπεζών αντλήθηκαν από τους εταιρικούς ιστό τόπους της κάθε τράπεζας . Συγκεκριμένα τα στοιχεία ανάλυσης εξάγονται από τους Δημοσιευμένους Ισολογισμούς τα Αποτελέσματα Χρήσης καθώς και το Προσάρτημα(έκθεση ορκωτών λογιστών) Ελέγχου. Επιλέχθηκε η χρήση των ενοποιημένων λογιστικών καταστάσεων(σε επίπεδο Τραπεζικών Ομίλων) ως η καταλληλότερη επιλογή με δεδομένο ότι κάθε μία από τις 4 συστημικές Τράπεζες ασκεί άμεσα ή και έμμεσα τον έλεγχο στην πλειοψηφία των μετοχών και των λοιπών συνδεόμενων ή θυγατρικών εταιρειών. Εξάλλου , ένας από τους σημαντικότερους αριθμοδείκτες της

ανάλυσής μας -ο δείκτης υπολογισμού της Κεφαλαιακής Επάρκειας¹⁹ των τραπεζών -βάσει του Συμφώνου της Βασιλείας II (Οδηγός ΕΚΤ σχετικά με την αξιολόγηση της επάρκειας κεφαλαίου ICAAP)²⁰ υπολογίζεται σε επίπεδο Ομίλου(Consolidated Basis) .

Το χρονικό διάστημα επεξεργασίας των δεδομένων αφορά τις χρήσεις 2009-2019 , διάστημα στο οποίο έλαβαν χώρα τα γεγονότα που αναφέραμε αναλυτικότερα στο θεωρητικό τμήμα της μελέτης, αλλά και επιμέρους γεγονότα στα οποία θα αναφερθούμε κατά τον σχολιασμό των δεικτών.

Ο υπολογισμός των αριθμοδεικτών διενεργήθηκε με την βοήθεια υπολογιστικών φύλλων (excel) , σύμφωνα με τον τύπο εξαγωγής του κάθε δείκτη, (αντλώντας τα αντίστοιχα στοιχεία από το ενεργητικό-και το παθητικό των ισολογισμών των τραπεζών και των λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσης) ενώ επιπλέον υπολογίστηκε για το κάθε έτος , ο σταθμισμένος μέσος όρος του κάθε αριθμοδείκτη των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.

Σημειώνεται ότι ο δείκτης υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας δεν υπολογίστηκε από τις οικονομικές καταστάσεις των Τραπεζών, αλλά αντλήθηκε από τα αντίστοιχα προσαρτήματα (ετήσιες εκθέσεις) των ισολογισμών, καθώς επίσης και ο υπολογισμός του δείκτη των δανείων σε καθυστέρηση.

6.6 Ανάλυση με Αριθμοδείκτες :

Η χρήση των χρηματοοικονομικών δεικτών από τους αναλυτές(εξωτερικούς αλλά και εσωτερικούς) είναι πολύ σημαντική , διότι μέσω αυτών μπορούν να αντληθούν πληροφορίες αναφορικά με την ρευστοτική κατάσταση της Τράπεζας την αποδοτικότητα της, την

¹⁹ Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας= Εποπτικά Κεφάλαια/σταθμισμένα στον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία)

²⁰https://www.bankingsupervision.europa.eu/legalframework/publiccons/pdf/icaap_ilaap/ssm.icaap_guide_201803.el.pdf

κεφαλαιακή της επιβάρυνση ,την κερδοφορία της και γενικότερα τις προοπτικές της μελλοντικής της πορείας.

Βέβαια πρόκειται για μία μέθοδο ανάλυσης η οποία συνήθως μας παρέχει ενδείξεις για την κατάσταση του τραπεζικού οργανισμού και για αυτό το λόγο ένας μεμονωμένος αριθμοδείκτης δεν μπορεί να μας δώσει την πλήρη εικόνα του, εφόσον δεν συγκριθεί με τον αντίστοιχο αριθμοδείκτη μιας επιχείρησης του ίδιου κλάδου ή αν δεν συσχετισθεί με τους αντίστοιχους αριθμοδείκτες μία σειράς προηγούμενων χρήσεων. Άρα η χρησιμότητά τους έγκειται στο γεγονός ότι ο αναλυτής μπορεί να πραγματοποιήσει ταυτόχρονα και :

- Διαχρονική ανάλυση : Η οποία αφορά την σύγκριση των τρεχουσών οικονομικών στοιχείων της τράπεζας με τα αντίστοιχα στοιχεία των προηγούμενων χρήσεων, αλλά και :
- Διαστρωματική ανάλυση : Η οποία αφορά την σύγκριση των οικονομικών στοιχείων της τράπεζας σε σχέση με τα αντίστοιχα στοιχεία του κλάδου(λοιπών τραπεζών) σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα.

Στην υφιστάμενη βιβλιογραφία (ελληνική και ξενόγλωσση) η ανάλυση και αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των Τραπεζών μέσω χρήσης αριθμοδεικτών είναι ευρέως διαδεδομένη.

Ενδεικτικά αναφέρουμε σχετική μελέτη των: Sompoulos Z.Mavri M.(2017) όπου χρησιμοποίησαν ειδικότερα τους αριθμοδείκτες ROE(Return on Equity) & ROA(Return on Assets) για την επιμέτρηση της κερδοφορίας των τεσσάρων(4) συστημικών Τραπεζών στην Ελλάδα.

Ο Bansal R,(2017),χρησιμοποίησε μεταξύ άλλων τους αριθμοδείκτες ρευστότητας, αποτελεσματικότητας και κερδοφορίας για να συγκρίνει την αποτελεσματικότητα των Ινδικών Τραπεζών για την περίοδο 2011-2014. Ο Erdogan B.(2008) χρησιμοποίησε αριθμοδείκτες για να προβλέψει την πιθανή πτώχευση των Τουρκικών Τραπεζών κατά τα επόμενα 3 έτη. Οι Hawaldar, Lokesh, Kumar, Pinto, Simon(2017), σε άρθρο στο Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

International Journal of Economics , δημοσίευσαν μελέτη για την αποδοτικότητα των Εμπορικών Τραπεζών στο Μπαχρέιν(διάστημα 2001-2015) μέσω ανάλυσης αριθμοδεικτών.

Ο Πανουσιάδης Α.(2016), χρησιμοποίησε πληθώρα αριθμοδεικτών για την αξιολόγηση των Τραπεζών Πειραιώς, Eurobank και Εθνική. Η Παπαθανασίου Σ.(2017) χρησιμοποίησε την ανάλυση με αριθμοδείκτες για να αξιολογήσει την επίδραση της Τράπεζας Πειραιώς στα μεγέθη της, λόγω της εξαγοράς της Αγροτικής Τράπεζας, καθώς επίσης και ο Μπακέρτζης Ε.(2019) για να αξιολογήσει την επίδραση της εξαγοράς της Marfin από την ίδια Τράπεζα.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, προβαίνουμε τόσο σε διαχρονική όσο και διαστρωματική ανάλυση της Τράπεζας Πειραιώς , δεδομένου ότι εξετάζουμε την διαχρονική εξέλιξη(τάση) των δεικτών της αλλά ταυτόχρονα τους συγκρίνουμε και σε σχέση με τους αντίστοιχους δείκτες των λοιπών συστημικών τραπεζών κατά το αντίστοιχο εξεταζόμενο διάστημα.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο αξιολόγησης και προσμέτρησης του βαθμού επίδρασης των γεγονότων που προηγήθηκαν (Συγχωνεύσεις, PSI, Ανακεφαλαιοποιήσεις) στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της τράπεζας , προβαίνουμε στην ανάλυση των κυριότερων τραπεζικών αριθμοδεικτών, οι οποίοι συνδέονται με την αποδοτικότητα, τη ρευστότητα, την αποτελεσματικότητα, την κεφαλαιακή διάρθρωση αλλά και τον βαθμό αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της εν συγκρίσει με τους αντίστοιχους δείκτες των λοιπών συστημικών τραπεζών(Eurobank, Alpha Bank, Εθνική Τράπεζα για την περίοδο 2009-2019).

Κεφάλαιο 7^ο: Χρηματοοικονομική Ανάλυση με Χρήση Αριθμοδεικτών

7.1 Παρουσίαση Αριθμοδεικτών:

Οι αριθμοδείκτες στους οποίους θα στηριχθεί η ανάλυσή μας ταξινομούνται σε πέντε (5) κατηγορίες.(ρευστότητας- διάρθρωσης κεφαλαίων-αποδοτικότητας- αποτελεσματικότητας & Ποιότητας Ενεργητικού) , επιλέγοντας ανά περίπτωση τους καταλληλότερους και πιο ενδεικτικούς για την ανάλυσή μας. Επιπλέον παραθέτουμε και την εξέλιξη του δείκτη δανείων προς καθυστέρηση με δεδομένο ότι ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό την επίδραση των γεγονότων που επηρέασαν αρνητικά(ή και θετικά) τα οικονομικά μεγέθη των Τραπεζών(και ειδικότερα την Τράπεζα Πειραιώς) κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Αριθμοδείκτες Ρευστότητας

Οι αριθμοδείκτες ρευστότητας αναφέρονται στο μέγεθος και στις σχέσεις των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων και κυκλοφοριακών στοιχείων μίας επιχείρησης. Σκοπός της χρήσης τους είναι η μέτρηση της ικανότητας που έχει μία επιχείρηση (Η τράπεζα στην περίπτωσή μας) να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, για την κάλυψη των οποίων απαιτείται η κατοχή ρευστών διαθεσίμων ή άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων του Ενεργητικού. (Διακομιχάλης Μιχαήλ, 2012) . Οι κυριότεροι αριθμοδείκτες για τον προσδιορισμό της ρευστότητας των Τραπεζών, είναι:

Ο Αριθμοδείκτης Χορηγήσεων προς Καταθέσεις:

$$\text{Χορηγήσεις Προς Καταθέσεις} = \frac{\text{Χορηγηθέντα Δάνεια}}{\text{Καταθέσεις}}$$

Η δομή της χρηματοδότησης μιας τράπεζας υποδηλώνει τον τρόπο με τον οποίον χρηματοδοτούνται οι δραστηριότητές της, ιδίως η χορήγηση δανείων. Κατά κανόνα, οι τράπεζες συλλέγουν καταθέσεις για τη χρηματοδότηση των δανείων που χορηγούν. Συνεπώς ο αριθμοδείκτης χορηγήσεων/καταθέσεις είναι ένας κοινός δείκτης που βοηθά να αξιολογηθεί κατά πόσο οι τράπεζες διαθέτουν σταθερή χρηματοδότηση. Ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις συσχετίζει το σύνολο των δανείων που χορηγούνται από τις τράπεζες με το σύνολο των καταθέσεων που έχουν λάβει από τους πελάτες τους. Με άλλα λόγια, αποτυπώνει το ποσοστό του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων που καλύπτεται από καταθέσεις, οι οποίες τεκμαίρεται ότι αποτελούν σταθερή πηγή χρηματοδότησης.(ec.europa.eu).

Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας:

$$^{21}\text{Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας} = \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}^{22}}{\text{Σταθμισμένα στον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία}}$$

Πρόκειται για έναν από τους σημαντικότερους δείκτες των Τραπεζών, ο οποίος κατ' ουσία αποτυπώνει τη φερεγγυότητα τους . Συσχετίζει την αξία του κανονιστικού κεφαλαίου, ήτοι των κεφαλαιακών μέσων που αναγνωρίζονται από τις τραπεζικές κανονιστικές διατάξεις, με τα σταθμισμένα ως προς τον κίνδυνο στοιχεία ενεργητικού. Αποτυπώνει ουσιαστικά την ικανότητα των τραπεζών να απορροφούν ζημίες από δάνεια τα οποία έχουν δώσει . Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης, τόσο μεγαλύτερη είναι η ικανότητα των τραπεζών να απορροφούν ζημίες χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η φερεγγυότητά τους.

²¹ Η Επιτροπή της Βασιλείας (η ονομασία προέρχεται από την ομώνυμη πόλη της Ελβετίας) εισήγαγε ένα σύστημα κεφαλαιακής μέτρησης των Τραπεζών. Αποσκοπεί κατ' ουσία στην απεικόνιση των αναλαμβανομένων κινδύνων από τα πιστωτικά ιδρύματα και στην σύνδεση των κεφαλαιακών απαιτήσεων με τους κινδύνους αυτούς. Αρχικά ενεργοποιήθηκε το 1988(Βασιλεία Ι) και έκτοτε έχει αναθεωρηθεί το 2000(Βασιλεία ΙΙ) και το 2010(Βασιλεία ΙΙΙ)

²² , Τα εποπτικά κεφάλαια περιλαμβάνουν τα κεφάλαια κοινών μετοχών κατηγορίας Ι (μετοχικό κεφάλαιο , αποθεματικά , δικαιώματα μειοψηφίας), τα πρόσθετα κεφάλαια κατηγορίας Ι (υβριδικοί τίτλοι) και τα κεφάλαια κατηγορίας ΙΙ (τίτλοι μειωμένης εξασφάλισης) . Τα risk weighted assets (σταθμισμένο ενεργητικό) περιλαμβάνουν τον πιστωτικό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου , τον κίνδυνο αγοράς του εμπορικού χαρτοφυλακίου και τον λειτουργικό κίνδυνο.

Βάσει της Επιτροπής της Βασιλείας III το ελάχιστο όριο της κεφαλαιακής επάρκειας των Ευρωπαϊκών Τραπεζών παραμένει στο 8% . Δείκτης άνω του 8% υποδηλώνει υψηλή φερεγγυότητα , ενώ όταν διαμορφώνεται κάτω του 8% , τότε απαιτείται , βάσει των νομοθετικών ρυθμίσεων κεφαλαιακή ενίσχυση(είτε μέσω ανακεφαλαιοποίησης, είτε μέσω αυξήσεων μετοχικού κεφαλαίου).

Αριθμοδείκτες Διάρθρωσης Κεφαλαίου & Βιωσιμότητας:

Με τους δείκτες αυτούς εκτιμάται η μακροχρόνια ικανότητα της Τράπεζας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της καθώς και ο βαθμός προστασίας που απολαμβάνουν οι πιστωτές/δανειστές της (<https://repository.kallipos.gr>).

Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Ξένων Κεφαλαίων :

$$\text{Δείκτης Ιδίων/Ξένα Κεφάλαια} = \frac{\text{Ιδια Κεφάλαια}}{\text{Παθητικό}}$$

Ένας από τους σημαντικότερους δείκτες της φερεγγυότητας της Τράπεζας ο οποίος χρησιμοποιείται για να διαπιστωθεί το κατά πόσο υπερδανεισμένη (ή εξαρτημένη) είναι από τρίτους πιστωτές. Όταν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος από τη μονάδα, σημαίνει ότι τα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας είναι μεγαλύτερα από αυτά των ξένων πιστωτών.

Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Συνολικών Κεφαλαίων:

$$\text{Δείκτης Ιδίων/Συνολικά Κεφάλαια} = \frac{\text{Ιδια Κεφάλαια}}{\text{Ενεργητικό}}$$

Ο δείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό των περιουσιακών στοιχείων της Τράπεζας που έχει χρηματοδοτηθεί από βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους πιστωτές. Όσο υψηλότερα είναι τα ίδια κεφάλαια της τράπεζας (μετοχικό κεφάλαιο-αποθεματικά κ.λπ.) τόσο μεγαλύτερη προστασία παρέχεται στους πιστωτές. Όταν ο δείκτης είναι ιδιαίτερα χαμηλός(σε Πτυχιική / Διπλωματική Εργασία

σχέση με το 100%) τότε αποτελεί ένδειξη σοβαρής αδυναμίας της εκάστοτε τράπεζας στην κάλυψη κινδύνων (π.χ. ζημιών από μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Δείκτης Μόχλευσης:

$$\text{Μόχλευση} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια κεφάλαια}}$$

Ο εν λόγω δείκτης μας δείχνει την σχέση μεταξύ του κεφαλαίου του οποίου έχουν επενδύσει οι μέτοχοι της Τράπεζας και του ποσού των δανειακών υποχρεώσεων. Όσο υψηλότερος, τόσο μεγαλύτερη είναι η εξάρτηση της Τράπεζας από τρίτους δανειστές για την χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της(π.χ. παροχή δανείων) , ταυτόχρονα όμως αυξάνει την πιθανότητα για αύξηση της αποδοτικότητας και εμφάνισης κερδών(Ξανθάκης & Αλεξάκης 2007).

Αριθμοδείκτες Μέτρησης Αποδοτικότητας:

Η έννοια της αποδοτικότητας αναφέρεται στην ικανότητα και στις επιλογές της Τράπεζας να παράγει κέρδη από το σύνολο των δραστηριοτήτων της . Η επίτευξη κέρδους είναι καθοριστικής σημασίας για την μακροχρόνια βιωσιμότητα της κάθε τράπεζας ,το οποίο επηρεάζει σημαντικά την άποψη όλων των ομάδων που σχετίζονται ή συναλλάσσονται μαζί της (μέτοχοι, υπάλληλοι, πελάτες κ.λπ.) . Συχνά η έννοια της αποδοτικότητας ταυτίζεται με την έννοια της αποτελεσματικότητας της Διοίκησης, δεδομένου ότι η παραγωγή κέρδους ή αντίστοιχα δημιουργία ζημίας επηρεάζει καταλυτικά την συνολική λειτουργία της Τράπεζας. Οι σημαντικότεροι αριθμοδείκτες της μέτρησης της απόδοσης είναι:

Αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους:

$$\text{Καθαρό Περιθώριο Κέρδους} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Λειτουργικά Έσοδα}}$$

Ο εν λόγω αριθμοδείκτης προσδιορίζει το κέρδος από τις λειτουργικές δραστηριότητες, της Τράπεζας δηλαδή το ποσοστό κέρδους που απομένει μετά την αφαίρεση από τις καθαρές πωλήσεις του κόστους πωληθέντων και των λοιπών εξόδων. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης τόσο πιο επικερδής κρίνεται η λειτουργία της Τράπεζας.

Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού (Return On Assets – ROA)

$$\text{Αποδοτικότητα Ενεργητικού} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Η απόδοση του ενεργητικού μιας επιχείρησης αντανακλά την ικανότητα της διοίκησης να χρησιμοποιεί τους οικονομικούς πόρους της επιχείρησης, για να δημιουργεί καθαρά κέρδη. (<https://repository.kallipos.gr>). Με άλλα λόγια, ο δείκτης αυτός μετρά την απόδοση όλων των επενδυμένων κεφαλαίων (ιδίων και ξένων) μιας επιχείρησης.

Η απόδοση αυτή, (Βασιλείου, 2008) εξαρτάται από δύο(2) κυρίως παράγοντες : Το καθαρό περιθώριο κέρδους και την κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού . Οπότε προκύπτει ο συνδυασμένος αριθμοδείκτης αποδοτικότητας Ενεργητικού (The Du Pont Equation) ως εξής:

$$\text{Αποδοτικότητα Ενεργητικού} = \text{Περιθώριο Καθαρού Κέρδους} * (\text{Καθαρά Κέρδη/Πωλήσεις}) * \text{Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού} \\ (\text{Πωλήσεις/Σύνολο Ενεργητικού})$$

Άρα η βελτίωση της απόδοσης μας Τράπεζας επιτυγχάνεται: (α) με αύξηση του καθαρού κέρδους, το οποίο επιτυγχάνεται είτε με μείωση του κόστους των πωλήσεων , είτε με αύξηση των τιμών πώλησης και (β) με αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας του ενεργητικού της, η Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

οποία επιτυγχάνεται είτε με αύξηση του όγκου των πωλήσεων, είτε με μείωση των περιουσιακών στοιχείων(ενεργητικό).

Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (Return on Equity – R.O.E.):

$$\text{Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Ο δείκτης μετράει την αποδοτικότητα με την οποία τα καταβληθέντα κεφάλαια των μετόχων της τράπεζας απασχολούνται σε αυτήν. Χαμηλός δείκτης υποδηλώνει ότι η τράπεζα υστερεί σε κάποιο τομέα (π.χ. ανεπαρκής διοίκηση, χαμηλή παραγωγικότητα, χαμηλές αποδόσεις επενδύσεων κ.λπ.) . Αντίθετα ένας υψηλός δείκτης αποτελεί ένδειξη της ευρωστίας του Οργανισμού , στοιχείο που μπορεί να οφείλεται στην επιτυχημένη διοίκηση, σε εύστοχες και αποδοτικές επενδύσεις κ.λπ.

Αριθμοδείκτης Αποτελεσματικότητας

Η μέτρηση της αποτελεσματικότητας είναι σημαντικός παράγοντας για ένα τραπεζικό ίδρυμα εν προκειμένου να γνωρίζει ουσιαστικά η διεύθυνση της τράπεζας εάν λαμβάνονται οι σωστές διοικητικές αποφάσεις .Η αποτελεσματικότητα διακρίνεται σε αποτελεσματικότητα κόστους και εσόδων.

Αριθμοδείκτης Κόστος προς έσοδα :

$$\text{Κόστος προς έσοδα} = \frac{\text{Λειτουργικά Έξοδα}}{\text{Λειτουργικά Έσοδα}}$$

Ο αριθμοδείκτης αυτός (Ξανθάκης Μ. Αλεξάκης Χ.2007) υπολογίζει την σχέση των εξόδων και των εσόδων που προκύπτουν από τις δραστηριότητες της τράπεζας . Αν ο δείκτης λάβει υψηλές τιμές , τότε σημαίνει ότι τα έξοδα υπερβαίνουν τα έσοδα της τράπεζας, οπότε και θα οδηγήσει σε ιδιαίτερα χαμηλή κερδοφορία. Αντίθετα, χαμηλές τιμές του δείκτη (έσοδα μεγαλύτερα από έξοδα) οδηγεί σε υψηλότερη κερδοφορία.

Αριθμοδείκτης Ποιότητας Ενεργητικού

Οι δείκτες μέτρησης της ποιότητας του ενεργητικού χρησιμοποιούνται εν προκειμένου να προβλεφθεί ο υφιστάμενος αλλά και ο πιθανός πιστωτικός κίνδυνος που προέρχεται από τις απαιτήσεις της Τράπεζας, σε συνδυασμό με την ικανότητα της εκάστοτε διοίκησης να αντιμετωπίσει τον κίνδυνο αυτό. Με δεδομένο ότι το μεγαλύτερο μέρος του Ενεργητικού των Τραπεζών αποτελείται από το δανειακό χαρτοφυλάκιο, και κυρίως από αυτό προέρχονται τα κέρδη ή και οι ζημιές της τράπεζας, εκτιμούμε ότι η χρήση του παρακάτω αριθμοδείκτη είναι αντιπροσωπευτικότερη στην ανάλυσή μας.

Προβλέψεις Προς Σύνολο Δανείων:

$$\text{Προβλέψεις προς σύνολο δανείων} = \frac{\text{Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις}}{\text{χορηγηθέντα δάνεια}}$$

Η ερμηνεία του δείκτη έχει διττό χαρακτήρα, με δεδομένο ότι ιδιαίτερα υψηλές τιμές του δείκτη είναι ένδειξη ότι η τράπεζα έχει λάβει τα κατάλληλα μέτρα προστασίας έναντι πιθανών μελλοντικών αθετήσεων από τους πιστούχους της (δανειακούς πελάτες), όμως ταυτόχρονα υποδηλώνει υψηλού κινδύνου δανειακό χαρτοφυλάκιο και αδυναμία επίτευξης υψηλών εσόδων (χαμηλή αποδοτικότητα) με δεδομένο ότι η εκάστοτε αύξηση των προβλέψεων επηρεάζει άμεσα το τελικό αποτέλεσμα χρήσης.

Δείκτης Δανείων σε Καθυστέρηση(ΜΕΔ):

Ένας από τους σημαντικότερους κινδύνους που αντιμετωπίζει κάθε τραπεζικό ίδρυμα, είναι ο κίνδυνος τα δάνεια τα οποία έχει χορηγήσει να μην αποπληρωθούν. ([www:Banking supervision.europa.eu](http://www.Banking supervision.europa.eu)).

Η εξέλιξη του δείκτη(αρνητική ή θετική) των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ)²³ είναι καθοριστικής σημασίας για την σταθερότητα και την μακροχρόνια βιωσιμότητα ενός τραπεζικού οργανισμού, με δεδομένο ότι επηρεάζουν αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών και απορροφούν πολύτιμους πόρους , περιορίζοντας την ικανότητα τους να χορηγούν νέα δάνεια. Σημαντικό εξίσου είναι το γεγονός ότι πάντοτε υπάρχει ο κίνδυνος μετάδοσης των προβλημάτων του τραπεζικού τομέα και σε άλλους τομείς της οικονομίας, με οτιδήποτε συνεπάγεται αυτό για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Το υφιστάμενο εποπτικό πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Τραπεζών, αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στην αντιμετώπιση(μείωση) των μη εξυπηρετούμενων δανείων για αυτό τον λόγο παρακολουθούν προσεκτικά την πορεία του δείκτη , ελέγχοντας το κατά πόσο η κάθε τράπεζα διαχειρίζεται επαρκώς τον βαθμό κινδύνου των δανείων της αλλά και εάν διαθέτει την κατάλληλη στρατηγική , και διαδικασίες για να το επιτύχει.

Όπως προαναφέραμε , ο δείκτης των Δανείων σε Καθυστέρηση , αντλήθηκε για κάθε τράπεζα μέσω από τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις και προσαρτήματα του κάθε ισολογισμού χρήσης (διάστημα 2009-2019) .

²³ Ένα δάνειο θεωρείται μη εξυπηρετούμενο, όταν παρουσιάζει καθυστερήσεις άνω των 90 ημερών ή εναλλακτικά όταν θεωρείται εξαιρετικά απίθανο να αποπληρωθεί από τον δανειολήπτη

Κεφάλαιο 8^ο :Αριθμητικά Δεδομένα & Ανάλυση Αριθμοδεικτών:

Μετά την κατηγοριοποίηση και την παρουσίαση των αριθμοδεικτών προχωράμε στην ανάλυση των αποτελεσμάτων, σημειώνοντας ότι ο υπολογισμός των δεικτών διενεργήθηκε με την βοήθεια προγράμματος excel . Παραθέτουμε παρακάτω αριθμητικά δεδομένα από πίνακες και διαγράμματα που θα μας επιτρέψουν την ανάλυση του κάθε αριθμοδείκτη.

Σημείωση:

Ο μέσος όρος των αριθμοδεικτών ανά έτος(για τους πίνακες 8.1- 8.5) είναι σταθμισμένος με βάση το ενεργητικό της κάθε τράπεζας και υπολογίζεται ως ο λόγος του:

$$\frac{\text{Ενεργητικού της κάθε Τράπεζας}}{\text{Συνολο Ενεργητικού Τραπεζών}} \cdot$$

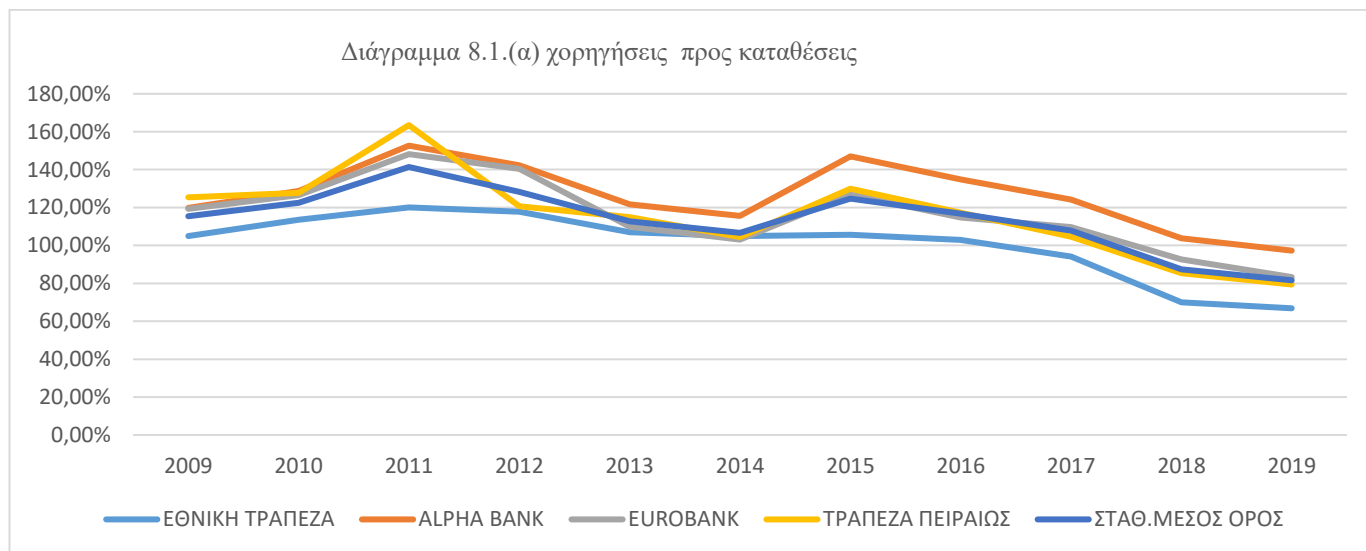
Πίνακας 8. Σταθμισμένο Ενεργητικό Τραπεζών

ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
2009	35,27%	21,64%	26,21%	16,88%
2010	36,32%	20,10%	26,23%	17,35%
2011	36,58%	20,24%	26,29%	16,89%
2012	34,79%	19,37%	22,46%	23,37%
2013	31,32%	20,81%	21,90%	25,97%
2014	32,64%	20,66%	21,40%	25,30%
2015	33,44%	20,83%	19,30%	26,43%
2016	27,77%	22,94%	20,47%	28,82%
2017	26,50%	24,88%	21,05%	27,58%
2018	27,26%	25,55%	21,28%	25,91%
2019	26,35%	26,03%	22,50%	25,12%

8.1 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας:

8.1(α) Αριθμοδείκτης Χορηγήσεων προς Καταθέσεις:

Πίνακας 8.1.(α) Χορηγήσεις προς Καταθέσεις					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	105,00%	119,77%	119,29%	125,36%	115,38%
2010	113,56%	128,76%	126,63%	127,69%	122,49%
2011	120,07%	152,64%	148,17%	163,49%	141,38%
2012	117,73%	142,33%	140,38%	120,67%	128,27%
2013	106,96%	121,64%	109,81%	114,90%	112,70%
2014	104,90%	115,52%	103,07%	104,40%	106,58%
2015	105,62%	146,93%	126,86%	129,88%	124,74%
2016	102,93%	134,79%	114,77%	117,33%	116,81%
2017	94,23%	124,15%	109,65%	104,69%	107,80%
2018	70,04%	103,86%	92,71%	85,30%	87,46%
2019	66,86%	97,28%	83%	79,40%	81,63%

Γενικά-Λοιπές Τράπεζες:

Σε 1^η ανάγνωση των αποτελεσμάτων όλες οι τράπεζες (εκτός από την Εθνική Τράπεζα που παρουσιάζει πιο χαμηλές διακυμάνσεις) παρουσιάζουν αντίστοιχες τάσεις στον δείκτη με τις πιο έντονες διακυμάνσεις να παρατηρούνται κατά τα έτη 2011,2012,2015 και 2018 (για τους αντίστοιχους λόγους αναφερόμαστε εκτενέστερα στην ανάλυση για την Τράπεζα Πειραιώς) Η επιμέρους τάση του δείκτη της Alpha Bank, διαφοροποιείται σημαντικά σε σχέση και το 2013, λόγω της συγχώνευσής της με την Εμπορική Τράπεζα (2013), έτος που οι καταθέσεις σημείωσαν αύξηση από 28 δις σε 42 δις και οι χορηγήσεις από 40 δις σε 51 δις.

Τράπεζα Πειραιώς:

Από την επιμέρους ανάλυση του δείκτη για την Τράπεζα Πειραιώς προκύπτουν σημαντικές διακυμάνσεις για τα έτη :

- **2011:** Η απότομη αύξηση(επιδείνωση) του δείκτη οφείλεται αθροιστικά στην μείωση των χορηγήσεων από 40 δις σε € 35,6 δις , λόγω των αυξημένων προβλέψεων που διενήργησε η Τράπεζα απόρροια της απομείωσης των κρατικών δανείων λόγω PSI,(ύψους 225 εκ) αλλά κυρίως προς κάλυψη των επισφαλειών από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια τα οποία αυξήθηκαν σημαντικά εκείνο το έτος(από 7% σε 13%). Καθοριστικότερος παράγοντας όμως ήταν η σημαντική εκροή καταθέσεων(-7,6 δις) από την τράπεζα λόγω της αβεβαιότητας από την επιδείνωση του οικονομικού κλίματος αλλά και των υποβαθμίσεων της Ελληνικής Οικονομίας (φόβος απώλειας καταθέσεων, λόγω φημών για επιστροφή στην δραχμή κ.λπ.).
- **2012:** Η αντίστοιχη μείωση(βελτίωση)του δείκτη οφείλεται στην ενσωμάτωση δανείων και καταθέσεων από τις εξ αγορασθείσες τράπεζες (κυρίως από την Αγροτική Τράπεζα και μερικώς από την Γενική Τράπεζα) με το ύψος των χορηγήσεων να διαμορφώνεται σε € 44 δις(από 34 δις το 2011) και το ύψος των καταθέσεων σε € 36,9 δις από 21,7 δις το 2010.

- **2015:** Η σημαντική μεταβολή(επιδείνωση)του δείκτη οφείλεται μερικώς στην μείωση των χορηγήσεων κατά 7,4 δις(από € 57,1 δις σε € 50,5 δις) λόγω σχηματισμού αυξημένων προβλέψεων(+3,5 δις) έναντι κινδύνων από τα επισφαλή δάνεια . Καταλυτικός όμως παράγοντας στην διαμόρφωση του δείκτη ήταν και πάλι η σημαντική μείωση των καταθέσεων σχεδόν κατά 16 δις (από 54,7 δις το 2014 σε € 38,9 δις το 2015) , απόρροια της αβεβαιότητας και αστάθειας του οικονομικού περιβάλλοντος που προκάλεσαν οι πολιτικές εξελίξεις της περιόδου αυτής.

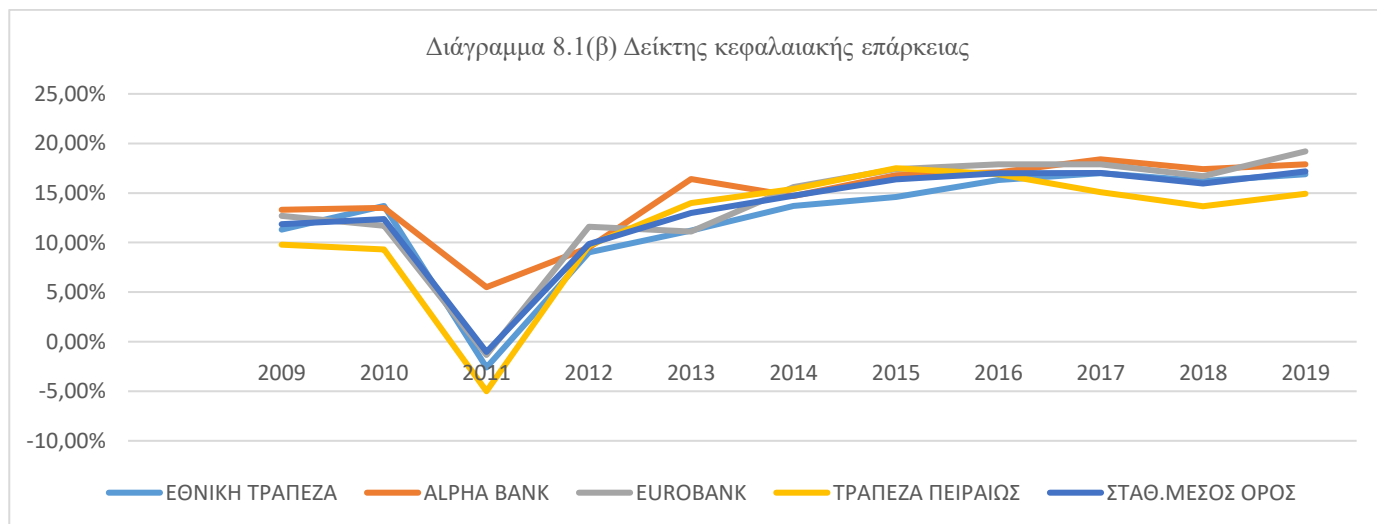
Η μακρά διαπραγμάτευση της νέας Ελληνικής Κυβέρνησης και η μη επίτευξη συμφωνίας για την περαιτέρω επέκταση των προγραμμάτων διάσωσης της Ελλάδος με τους πιστωτές της , έθεσε προ των πυλών της εξόδου από το ενιαίο νόμισμα(Ευρωζώνη) την Ελλάδα(Grexit) προκαλώντας ένα πρωτοφανές κύμα εκροών από το τραπεζικό σύστημα ύψους € 45 δις (διάστημα 11^{ος}/2014-6^{ος}/2015) το οποίο ανακόπηκε από την επιβολή των κεφαλαιακών περιορισμών(capital controls)²⁴.

- **2018:** Έκτοτε(από το 2015) έως το 2019 ο δείκτης κινήθηκε καθοδικά(βελτίωση) προφανώς λόγω της σταδιακής επαναφοράς στην κανονικότητα (επιστροφή καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα. Η σημαντική διαφοροποίηση του δείκτη 2018 οφείλεται στην υιοθέτηση των ΔΠΧΑ 9 (Τράπεζα της Ελλάδας 2019) , που προκάλεσε τον σχηματισμό αυξημένων προβλέψεων(άρα και απομείωση της αξίας των δανείων κατά 7 δις εκείνη την χρήση).

²⁴ (Πηγή: el.Wikipedia.org) Οι **Κεφαλαιακοί έλεγχοι** (γνωστοί και ως **Capital controls**) εφαρμόστηκαν από τις 28 Ιουνίου του 2015, όταν η Ελληνική Κυβέρνηση, δεν κατάφερε να έρθει σε συμφωνία με τους πιστωτές της. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αποφάσισε στις 28 Ιουνίου, να μην αυξηθεί περαιτέρω η χρηματοδότηση μέσω του (ELA), για τις τράπεζες στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα η Ελληνική Κυβέρνηση να αναγκαστεί να κλείσει τις ελληνικές τράπεζες για 3 εβδομάδες και να εφαρμόσει έλεγχο στα τραπεζικά εμβάσματα από τις ελληνικές στις ξένες τράπεζες, να καθορίσει όρια για αναλήψεις μετρητών (60€ ανά ημέρα) κ.α. Οι κεφαλαιακοί έλεγχοι καταργήθηκαν πλήρως τον Σεπτέμβριο του 2019, αν και είχαν ήδη ελαφρυνθεί πολύ σε προηγούμενο χρόνο.

8.1(β) Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας:²⁵

Πίνακας 8.1(β) Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	11,30%	13,30%	12,70%	9,80%	11,85%
2010	13,70%	13,50%	11,70%	9,30%	12,37%
2011	-2,60%	5,50%	-1,34%	-5,00%	-1,03%
2012	9,00%	9,50%	11,60%	9,70%	9,84%
2013	11,20%	16,40%	11,10%	14,00%	12,99%
2014	13,70%	14,70%	15,60%	15,40%	14,74%
2015	14,60%	16,80%	17,40%	17,50%	16,37%
2016	16,30%	17,10%	17,90%	16,90%	16,98%
2017	17,00%	18,40%	17,90%	15,10%	17,01%
2018	16,20%	17,40%	16,70%	13,65%	15,95%
2019	16,90%	17,90%	19,20%	14,92%	17,18%

²⁵Η άντληση των αριθμοδεικτών έγινε από τις ετήσιες λογιστικές καταστάσεις (δεν υπολογίσθηκαν) των Τραπεζών, πλην της Eurobank για το έτος 2011, ο οποίος υπολογίστηκε από τον συγγραφέα βάσει αναμορφώσεων στα ίδια κεφάλαια και προσαρμογή της ζημίας από το P.S.I (ύψους € 5,8 δις)
Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

Γενικά- Λοιπές Τράπεζες :

Η έντονη μεταβολή του δείκτη το 2011 (αρνητική διακύμανση για τις 3 εκ των 4 τραπεζών) οφείλεται στην συμμετοχή των Ελληνικών Τραπεζών στο PSI, (πρόγραμμα ανταλλαγής κρατικών ομολόγων) το οποίο είχε σημαντική επίπτωση στα ίδια κεφάλαια τους και κατ' επέκταση στον δείκτη της κεφαλαιακής επάρκειας.

Αντίστοιχη διόρθωση(ανάκαμψη) εμφανίζουν οι δείκτες κατά το επόμενο έτος(2012) με δεδομένο τις σημαντική αύξηση των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών οι οποίες προήλθαν μέσω αυξήσεων Μ.Κ αλλά κυρίως μέσω ανακεφαλαιοποιήσεων από το Τ.Χ.Σ, συνολικού ύψους € 28,5 δις . Βέβαια επισημως η (1^η) ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών ολοκληρώθηκε το 2013, όμως οι τράπεζες είχαν ήδη λάβει εντός του 2012 προκαταβολή από το ΤΧΣ σχεδόν το σύνολο του απαιτούμενου ποσού, εξ ου και η λογιστική βελτίωση όλων των δεικτών το 2012.

Για το 2013, οι Alpha Bank και η Πειραιώς παρουσιάζουν σημαντικά υψηλότερη διακύμανση του δείκτη για το 2013 σε σχέση με τις λοιπές τράπεζες. Για την μεν Alpha Bank η σημαντική βελτίωση του δείκτη οφείλεται στην συγχώνευση με την Εμπορική Τράπεζα.

Παρόμοια (θετικά) κινούνται οι δείκτες και για τα έτη 2014 & 2015 λόγω των δύο(2) ακόμη ανακεφαλαιοποιήσεων που προχώρησαν οι τράπεζες (ύψους € 8,25 δις το 2014-μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης και ύψους € 14 δις το 2015 -μέσω ΤΧΣ και ιδιωτικής τοποθέτησης) στο πλαίσιο αντιστάθμισης ζημιών από την αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων,(διαμόρφωση από 31,9% σε 35,9%) αλλά και της σημαντικής εκροής καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα (ύψους € 45 δις) το 2015 (έως την επιβολή των capital controls). Πάντως η δια κράτηση(βελτίωση) του δείκτη των τραπεζών το 2015 (πέρα της θετικής επίδρασης των ανακεφαλαιοποιήσεων) οφείλεται στην κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού από τον μηχανισμό έκτακτης ρευστότητας (ELA) του Ευρωσυστήματος ύψους € 84 δις (7^{ος}/2015) από σχεδόν μηδενική συμβολή στα τέλη του 2014. Εξαίρεση αποτελεί το έτος 2018 όπου ο δείκτης επηρεάστηκε αρνητικά από την υιοθέτηση των ΔΛΠ 19(Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα) στον ισολογισμό τους.

Τράπεζα Πειραιώς:

Ειδικότερα για την Τράπεζα Πειραιώς τα ίδια κεφάλαια κατά την χρήση 2011 διαμορφώθηκαν αρνητικά σε -2,11 δις, λόγω ζημίας από το PSI ύψους € 5,9 δις, εξ ου και ο αρνητικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας.

Η εντυπωσιακή ανάκαμψη του δείκτη για το 2012 οφείλεται στην λήψη προκαταβολής από το ΤΧΣ € 6,9 δις στο πλαίσιο της 1^{ης} ανακεφαλαιοποίησης (συνολική ανακεφαλαιοποίηση € 8,3 δις -με ιδιωτική τοποθέτηση 1,4 δις) , ενώ σημαντική επίδραση στην επιμέρους βελτίωση του δείκτη είχε και η ενσωμάτωση του υγιούς τμήματος της Αγροτικής Τράπεζας με δεδομένο ότι οι καταθέσεις υπερέβαιναν τις χορηγήσεις (12,2 δις vs 14,9 καταθέσεις).

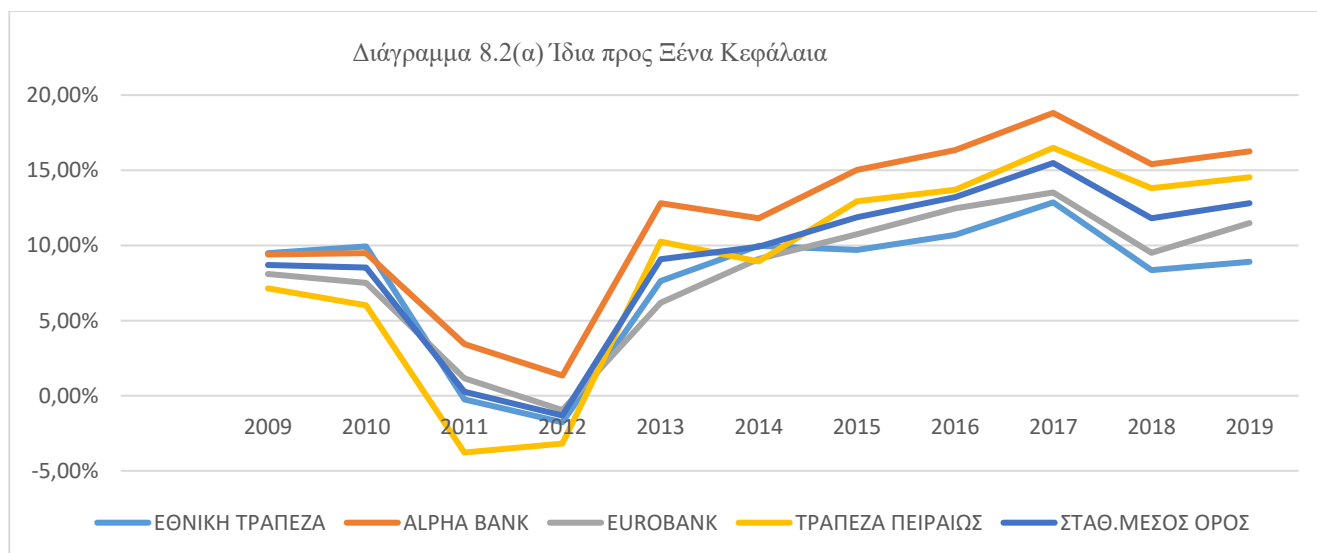
Η περαιτέρω βελτίωση του δείκτη για το 2013 προήλθε από την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της περίπου κατά 4,6 δις λόγω της αύξησης Μ.Κ ύψους 1,2 δις(ιδιωτική τοποθέτηση) αλλά και λόγω της καταγραφής κερδών(υπεραξία) € 3,7 δις από την εξαγορά των Κυπριακών Τραπεζών και της Γενικής Τράπεζας (διαφορά μεταξύ ενεργητικού-δανείων και παθητικού-καταθέσεων από το κόστος εξαγοράς)

Ομοίως ανοδικά κινήθηκε ο δείκτης τα επόμενα 2 έτη ,κυρίως λόγω των επόμενων 2 ανακεφαλαιοποιήσεων (αλλά και μικρής επίδρασης στις καταθέσεις ύψους 0,5 δις από την εξαγορά της Πανελλήνιας Τράπεζας -2015) ενώ εξακολουθεί να κινείται ιδιαίτερα υψηλά μέχρι και σήμερα,(2019) με εξαίρεση την διόρθωση του δείκτη το 2018 λόγω της υιοθέτησης των ΔΛΠ 19 Η σημαντική βελτίωση του δείκτη για το 2019 είναι απόρροια της αύξησης των ιδιωτικών καταθέσεων κατά 2,5 δις, σε συνάρτηση με την αύξηση Μ.Κ ύψους € 400 χιλ.(έκδοση τίτλων μειωμένης εξασφάλισης) αλλά και της πώλησης μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους 507εκ.

8.2 Αριθμοδείκτες Διάρθρωσης Κεφαλαίων

8.2(α) Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Ξένων Κεφαλαίων

Πίνακας 8.2(α): Ίδια προς Ξένα Κεφάλαια					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	9,49%	9,39%	8,10%	7,13%	8,71%
2010	9,93%	9,48%	7,51%	6,02%	8,53%
2011	-0,24%	3,44%	1,15%	-3,78%	0,27%
2012	-1,77%	1,34%	-0,96%	-3,18%	-1,32%
2013	7,64%	12,81%	6,19%	10,24%	9,07%
2014	9,97%	11,81%	9,11%	8,93%	9,90%
2015	9,69%	15,03%	10,74%	12,93%	11,86%
2016	10,69%	16,34%	12,46%	13,71%	13,22%
2017	12,86%	18,81%	13,52%	16,49%	15,48%
2018	8,35%	15,40%	9,50%	13,80%	11,81%
2019	8,92%	16,26%	11,48%	14,54%	12,82%

Γενικά-Λοιπές Τράπεζες:

Γενικά για όλο το εξεταζόμενο διάστημα ο αριθμοδείκτης ακολουθεί την ίδια κατεύθυνση μεταβολών και για τις 4 τράπεζες, με την μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή να παρατηρείται κατά τα έτη 2011-2012, λόγω της καταγραφής αρνητικών ιδίων κεφαλαίων (πλην της Alpha Bank), κατόπιν της εφαρμογής του P.S.I στους τίτλους κρατικών ομολόγων και δανείων που κατείχαν οι τράπεζες.

Άξιο αναφοράς είναι ότι η Alpha Bank διατηρεί τις υψηλότερες τιμές του δείκτη από το 2011 έως σήμερα, με εξαίρεση τα έτη 2009-2011 όπου η Εθνική Τράπεζα εμφάνιζε υψηλότερο τον σχετικό δείκτη ενώ από το 2015 και μετά κατατάσσεται στην τελευταία θέση. Ειδικότερα για όλες τις τράπεζες η επιδείνωση του 2018 οφείλεται στην επίδραση στα ίδια κεφάλαια από την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π 19.

Τράπεζα Πειραιώς:

Η Τράπεζα το 2013 επιτυγχάνει να βελτιώσει τον δείκτη (2^{ος} καλύτερος μεταξύ των τεσσάρων τραπεζών) κυρίως λόγω της αύξησης των ιδίων κεφαλαίων κατά 8,2 δις (ανακεφαλαιοποίηση μέσω ΤΧΣ 7,0 δις και τοποθετήσεις ιδιωτών +1,2 δις) αλλά και λόγω της υπεραξίας των εξαγορών των Κυπριακών Τραπεζών ύψους € 3,4 δις. Η αντίστοιχη αύξηση του παθητικού ήταν € +10,5 δις λόγω της ενσωμάτωσης των καταθέσεων των Κυπριακών Τραπεζών ύψους € 15 δις, σημείο που επέτρεψε στην Τράπεζα να μειώσει την έκθεσή της στον δανεισμό από το ευρωσύστημα (ΕΚΤ και ΕΛΑ) κατά € 8 δις.

Αντίθετα η πτώση του δείκτη κατά το 2014 οφείλεται στην καταγραφή αρνητικού αποτελέσματος χρήσης ύψους € -1,9 δις (με αντίστοιχη μείωση των ιδίων κεφαλαίων) κυρίως λόγω της αύξησης των προβλέψεων (+1,5 δις) για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (αυξήθηκαν από 36% σε 38% το 2014). Θετικά στον δείκτη συνέβαλλε η επιστροφή καταθέσεων ύψους € 3 δις (μείωση υποχρεώσεων) στο ευρωσύστημα.

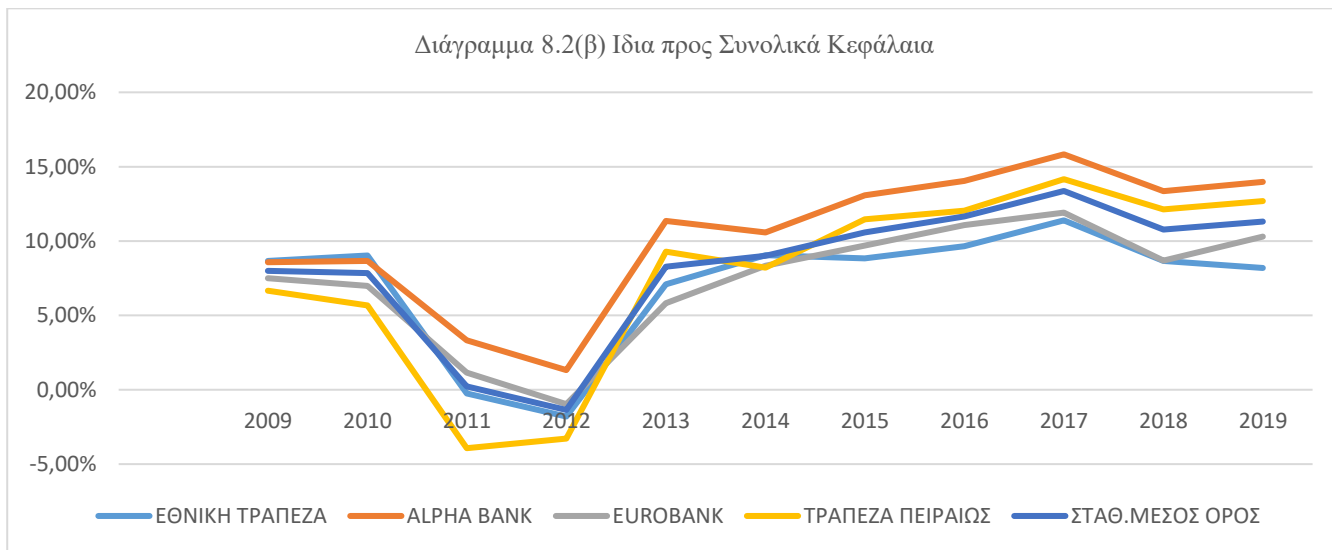
Η ανάκαμψη του δείκτη το 2015 οφείλεται στην 3^η ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζών (4,1 δις για την Πειραιώς) η οποία αντιστάθμισε (συμπήφισε) την καταγραφή αρνητικού

αποτελέσματος ύψους € 1,8 δις (κυρίως λόγω της αύξησης προβλέψεων των μη εξυπηρετούμενων δανείων + 1,5 δις), ενώ θετικά στον δείκτη επίδρασε η μείωση των υποχρεώσεων κατά 4,5 δις(από 81,9 δις σε 77,5 δις) προερχόμενη κυρίως από τις εκροές καταθέσεων του 1^{ου} εξαμήνου/2015 (capital controls) ύψους € -15,7 δις(αντισταθμίστηκαν σε μεγάλο βαθμό από την αύξηση της εξάρτησης από το ELA).

Έκτοτε ο δείκτης κινείται σταθερά βελτιούμενος(πλην το 2018) , ενώ άξιο αναφοράς είναι η βελτίωση του δείκτη(+2,49%) για το 2017 λόγω της μείωσης της έκθεσης στο ευρωσύστημα(μείωση καταθέσεων στην κεντρική τράπεζα από 27 δις σε 11,7 δις).

8.2(β) Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Συνολικών Κεφαλαίων

Πίνακας 8.2.(β): Ίδια προς Συνολικά Κεφάλαια					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	8,67%	8,58%	7,49%	6,66%	8,00%
2010	9,03%	8,66%	6,99%	5,68%	7,84%
2011	-0,24%	3,32%	1,14%	-3,93%	0,22%
2012	-1,80%	1,32%	-0,97%	-3,29%	-1,36%
2013	7,10%	11,35%	5,83%	9,28%	8,27%
2014	9,06%	10,57%	8,35%	8,20%	9,00%
2015	8,83%	13,07%	9,70%	11,45%	10,57%
2016	9,66%	14,05%	11,08%	12,05%	11,65%
2017	11,39%	15,83%	11,91%	14,16%	13,37%
2018	8,66%	13,35%	8,68%	12,13%	10,76%
2019	8,19%	13,98%	10,29%	12,69%	11,30%

Γενικά-Λοιπές Τράπεζες:

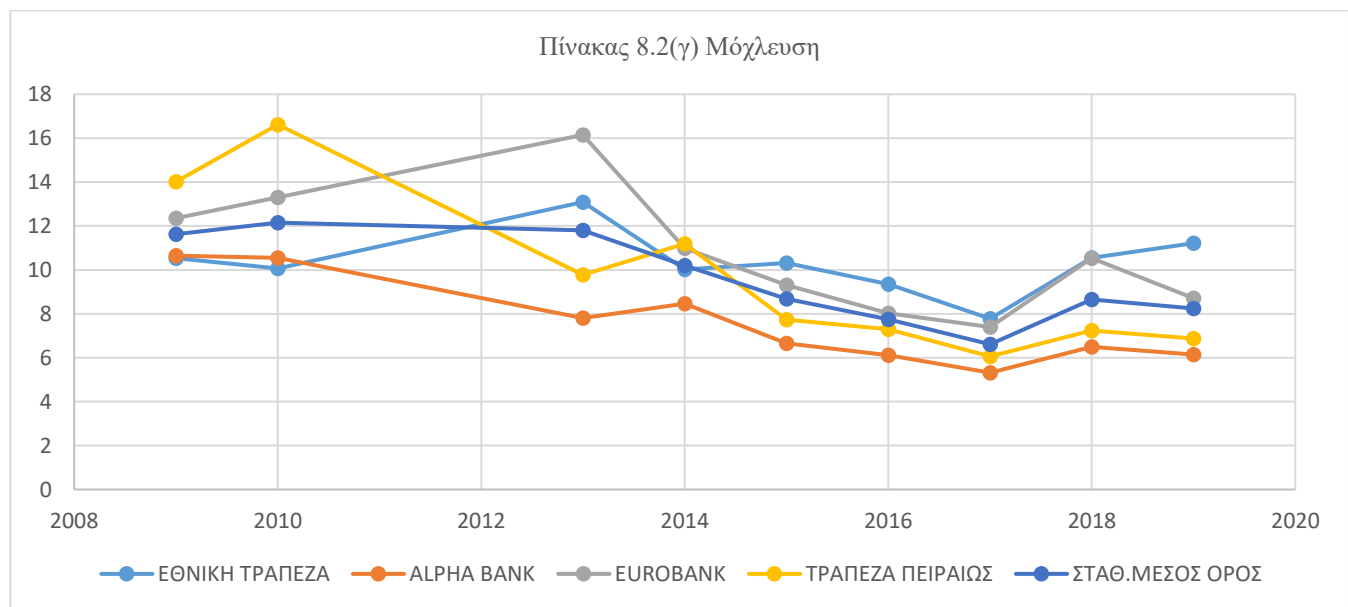
Παρατηρούμε ότι η διακύμανση του εν λόγω δείκτη είναι παρόμοια με του δείκτη Ιδίων/Ξένα Κεφάλαια , ενώ η διαφοροποίηση των τιμών(προς τα κάτω) οφείλεται στο γεγονός ότι ο παρονομαστής του κλάσματος(ενεργητικό) είναι πάντα μερικώς μεγαλύτερος από τον παρονομαστή του προηγούμενου δείκτη(παθητικό) ,-λόγω της φύσεως των τραπεζικών ισολογισμών- ενώ ο αριθμητής(ίδια κεφάλαια) αντλεί τα ίδια δεδομένα.(άρα παραμένει ο ίδιος για το εξεταζόμενο διάστημα) .

Άρα επεξηγηματικά για την πορεία του εν λόγω δείκτη, ισχύουν ακριβώς τα ίδια αίτια με την ανάλυση του προηγούμενου αριθμοδείκτη.

8.2(γ) Δείκτης Μόχλευσης

Πίνακας 8.2(γ) Μόχλευση					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	10,54	10,65	12,35	14,02	11,63
2010	10,07	10,55	13,31	16,62	12,15
2013	13,09	7,81	16,15	9,77	11,80
2014	10,03	8,46	10,98	11,19	10,20
2015	10,32	6,65	9,31	7,73	8,68
2016	9,35	6,12	8,03	7,3	7,75
2017	7,78	5,32	7,4	6,06	6,61
2018	10,55	6,49	10,53	7,24	8,65
2019	11,21	6,15	8,71	6,88	8,24

Σημείωση: Για τα έτη 2011&2012 δεν κατέστη εφικτό να υπολογισθεί ο αριθμοδείκτης λαμβάνοντας υπόψη ότι τρεις(3) από τις τέσσερις(4) Τράπεζες – πλην της Alpha Bank – κατά τα έτη αυτά παρουσίασαν αρνητικά Ίδια Κεφάλαια, λόγω του PSI.

Γενικά-Λοιπές Τράπεζες:

Παρατηρούμε ότι ο μέσος όρος του δείκτη καταγράφει πτωτική πορεία από το 2010 έως σήμερα με εξαίρεση την χρήση 2018.(ΔΛΠ 19) Η τάση αυτή είναι αποτέλεσμα της εκτεταμένης απομόχλευσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, κατά την διάρκεια της κρίσης, ήτοι της απομείωσης των ξένων κεφαλαίων(παθητικού) που χρησιμοποιούνται προς χρηματοδότηση του ενεργητικού των τραπεζών. Η απομόχλευση πραγματοποιήθηκε κυρίως μέσω αποεπενδύσεων(πωλήσεις ζημιολόγων περιουσιακών στοιχείων-θυγατρικών τραπεζών του εξωτερικού κ.λπ.) και απομείωσης χορηγήσεων (είτε μέσω διαγραφών-τιτλοποιήσεων-και πωλήσεων σε διαχειριστικά funds-servicers), σε συνάρτηση με τις σημαντικές κεφαλαιακές ενισχύσεις των τραπεζών την περίοδο αυτή.

Τράπεζα Πειραιώς:

Η τράπεζα Πειραιώς εμφανίζει σήμερα(2019) την 3^η καλύτερη σχέση Ξένων/Ιδίων Κεφαλαίων μεταξύ των 4 τραπεζών (1^η είναι η Alpha Bank), ενώ κατά τα πρώτα έτη 2009 & 2010 της χρηματοοικονομικής κρίσης είχε την υψηλότερη μόχλευση.

Κατά βάσει στην θετική διαμόρφωση του δείκτη για το 2013 συνέβαλλε η 1^η ανακεφαλαιοποίηση της τράπεζας (€ 8,4 δις) με δεδομένο ότι τα ίδια κεφάλαια επανήλθαν σε θετικό πρόσημο (+8,5 δις από -2,5 δις το 2012) σε συνάρτηση με την κεφαλαιοποίηση κερδών € 3,3 δις ως διαφορά υπεραξίας από την εξαγορά των Κυπριακών Τραπεζών και της Ελληνικής Τράπεζας. Βέβαια η εξαγορά των Κυπριακών Τραπεζών επιβάρυνε τον αριθμητή (+11,7 δις-αύξηση των υποχρεώσεων) της σχέσης Ξένα/ίδια κεφάλαια, σε μικρότερο όμως αναλογικά βαθμό. Παρόλο της θετικής επίδρασης της 2^{ης} ανακεφαλαιοποίησης της τράπεζας το 2014(ύψους € 1,75 δις) ο αριθμοδείκτης επιδεινώθηκε λόγω της καταγραφής αρνητικού αποτελέσματος χρήσης ύψους € -2,1 δις -άρα αντίστοιχης απομείωσης των ιδίων κεφαλαίων (προερχόμενο κυρίως από τις αυξημένες προβλέψεις +3,7 δις προς κάλυψη των μη εξυπηρετούμενων δανείων), ενώ αντίστοιχα οι υποχρεώσεις παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητες. Πάντως από το 2015 υπήρξε σαφής βελτίωση του δείκτη -κυρίως λόγω της 3^{ης} ανακεφαλαιοποίησης (ύψους € 4,1 δις) η οποία απορρόφησε ζημίες χρήσης ύψους € 1,9 δις (λόγω αυξημένων προβλέψεων), τάση η οποία ακολουθείται μέχρι και σήμερα.

Η διαδικασία απομόχλευσης εντατικοποιήθηκε κατά τα έτη 2016-2017 κυρίως λόγω της συρρίκνωσης του παθητικού(- 20 δις) η οποία εστιάζεται κυρίως στην μείωση της εξάρτησης από το ευρωσύστημα(ELA & EKT) ρευστότητα η οποία αντικαταστάθηκε από την ελεύθερη πρόσβαση πλέον της τράπεζας στην διατραπεζική αγορά έναντι αποδοχής τραπεζικών τίτλων(ομόλογα) αλλά και του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ(QE)²⁶ Σημειώνεται ότι αντίστοιχα το διάστημα αυτό οι απαιτήσεις(ενεργητικό) από χρεωστικούς τίτλους ²⁷ σχεδόν μηδενίστηκαν (από € 17 δις σε 23 χιλ.) ,ενώ θετικά στον δείκτη συνέβαλλε η απομείωση κατά 5 δις των χορηγήσεων λόγω των πωλήσεων των θυγατρικών της Τράπεζας σε Σερβία & Ρουμανία.

8.3 Αριθμοδείκτες Μέτρησης Αποδοτικότητας

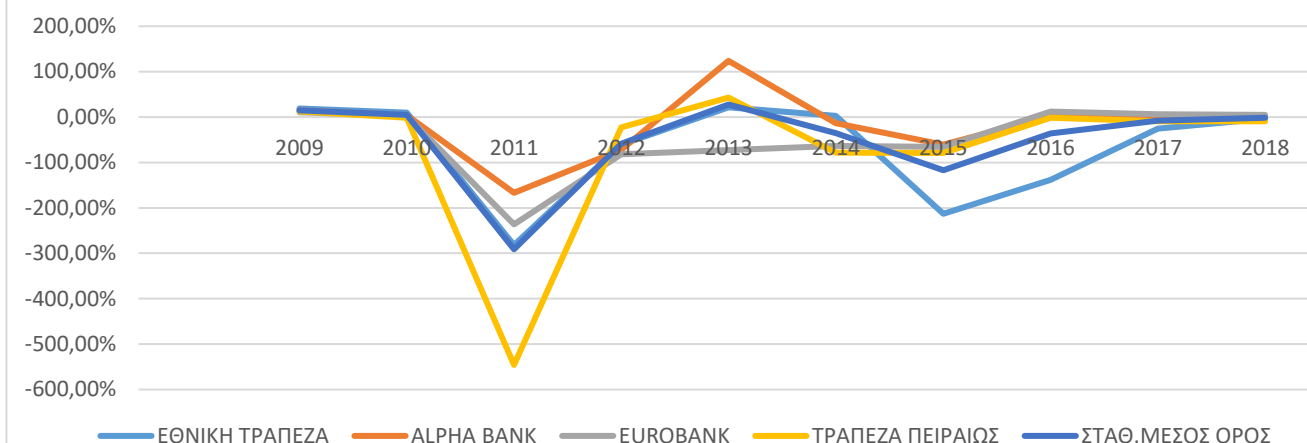
8.3(α) Αριθμοδείκτης Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους

Πίνακας 8.3.(α) : Καθαρό Περιθώριο Κέρδους					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	18,97%	14,65%	10,39%	12,37%	14,67%
2010	9,49%	3,82%	2,87%	-1,41%	4,72%
2011	-281,91%	-166,85%	-236,29%	-545,76%	-291,19%
2012	-60,77%	-72,10%	-82,05%	-22,97%	-58,91%
2013	21,40%	123,80%	-72,90%	42,83%	27,62%
2014	2,97%	-13,49%	-63,31%	-78,13%	-35,13%
2015	-212,88%	-60,47%	-65,55%	-79,23%	-117,37%
2016	-138,57%	1,77%	12,08%	-1,70%	-36,09%
2017	-25,48%	0,85%	6,11%	-9,22%	-7,80%
2018	-3,79%	2,03%	4,93%	-9,09%	-1,82%
2019	-14,10%	2,81%	6,89%	12,70%	1,75%

²⁶ Αφορά σε πώληση ομολόγων προς την ΕΚΤ ύψους 0,7 δις

²⁷ Αφορά το πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων που κατείχε η Τράπεζα του ESFS κυμαινόμενου επιτοκίου , με ομόλογα σταθερού επιτοκίου του ESM , έναντι μετρητών συνολικού ύψους € 12,4 δις -στο πλαίσιο των μέτρων ελάφρυνσης του Ελληνικού Δημοσίου Χρέους.

Διάγραμμα 8.3(α) Καθαρό Περιθώριο Κέρδους

Γενικά-Λοιπές Τράπεζες:

Παρατηρούμε ότι η κατεύθυνση του δείκτη είναι σε γενικές γραμμές παρόμοια για όλες τις τράπεζες με εντονότερες όμως κατά διαστήματα διακυμάνσεις. Οι ακραίες τιμές του διαγράμματος παρατηρούνται κατά τα έτη 2011-2012 με δεδομένο την αρνητική επίδραση σε όλες τις τράπεζες του PSI , ενώ εξομάλυνση του δείκτη επήλθε το 2013 στις 3 εκ των τεσσάρων τραπεζών (με εξαίρεση την Eurobank) με ιδιαίτερη έμφαση στην ευρεία μεγέθυνση του δείκτη για τις Alpha Bank και Τράπεζα Πειραιώς απόρροια της υπεραξίας (διαφορά μεταξύ ενεργητικού και παθητικού) των εξαγοραζόμενων τραπεζών(Εμπορική και Κυπριακές τράπεζες , ποσού € 3,3 δις και € 3,8 δις αντίστοιχα) .Ομοίως η θετική διακύμανση του δείκτη της Εθνικής Τράπεζας το ίδιο έτος είναι απόρροια των ενισχυμένων εσόδων από την Finansbank (Τουρκία) , σε συνδυασμό με τις χαμηλότερες προβλέψεις που έλαβε για τα επισφαλή δάνεια αλλά και του αναβαλλόμενου φόρου.

Πάντως η γενικότερα αρνητική τάση του δείκτη-ιδιαίτερα κατά τα έτη 2011-2015 , επηρεάστηκε άμεσα από τις αυξημένες προβλέψεις που σχημάτιζαν οι Τράπεζες (επιδρούν απευθείας στα αποτελέσματα χρήσης) προς αντιστάθμιση των κινδύνων από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια , ενώ οι ενδιάμεσες θετικές (ή και ακραίες) μεταβολές συνήθως ήταν

απόρροια είτε συγχωνεύσεων και εξαγορών, είτε ενισχυμένων εσόδων από τις επενδύσεις των τραπεζών(θυγατρικών) στο εξωτερικό. Κατά την περίοδο αυτή οι τράπεζες μείωσαν σε σημαντικό βαθμό τα λειτουργικά κόστη (μέσω προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου-μείωσης του προσωπικού-καταστημάτων -κλείσιμο ή πώληση ζημιογόνων περιουσιακών στοιχείων-ασφαλιστικές εταιρείες κ.λπ.), το οποίο όμως δεν ήταν αρκετό για την εμφάνιση κερδών λόγω του γενικότερου αρνητικού κλίματος της αγοράς.

Από το 2015(έτος επιβολής capital controls) έως και σήμερα το καθαρό περιθώριο κέρδους βελτιώνεται έστω και σταδιακά -λόγω της ομαλοποίησης του οικονομικού κλίματος , παραμένοντας όμως ως μέσος όρος σε αρνητικά επίπεδα- με εξαίρεση την ακραία αρνητική τιμή της Εθνικής Τράπεζας κατά τα έτη 2015-2016, λόγω των υψηλότερων προβλέψεων που έλαβε η Τράπεζα έναντι των υπολοίπων τραπεζών, ενώ αντίστοιχα η θεαματική βελτίωση του δείκτη της Eurobank το 2016, οφείλεται στον σχηματισμό χαμηλότερων προβλέψεων σε σχέση με το 2015(€ 2,5 δις vs € 836 εκ).

Τράπεζα Πειραιώς:

Η αρνητική επίδραση του PSI στον δείκτη Καθαρού Περιθωρίου Κέρδους για το 2011 ήταν η μεγαλύτερη εκ των τεσσάρων τραπεζών προκαλώντας άμεση επίπτωση στο αποτέλεσμα χρήσης ύψους -7,5 δις συμπεριλαμβάνοντας και αυξημένες προβλέψεις ύψους 3,8 δις(vs € 568 εκ το 2010).

Παρόλο που ο αριθμοδείκτης και το 2012 έχει αρνητικό πρόσημο , ωστόσο εμφανίζεται θεαματικά βελτιωμένος , κυρίως λόγω της υπεραξίας που προέκυψε από την εξαγορά της Γενικής Τράπεζας ύψους 351 εκ αλλά και από τα κέρδη του προγράμματος επαναγοράς ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου για την μείωση του χρέους ύψους € 410 εκ, ενώ από την εξαγορά του ίδιου έτους της Αγροτικής Τράπεζας δεν προκύπτει άμεση θετική συμβολή στον εν λόγω δείκτη.

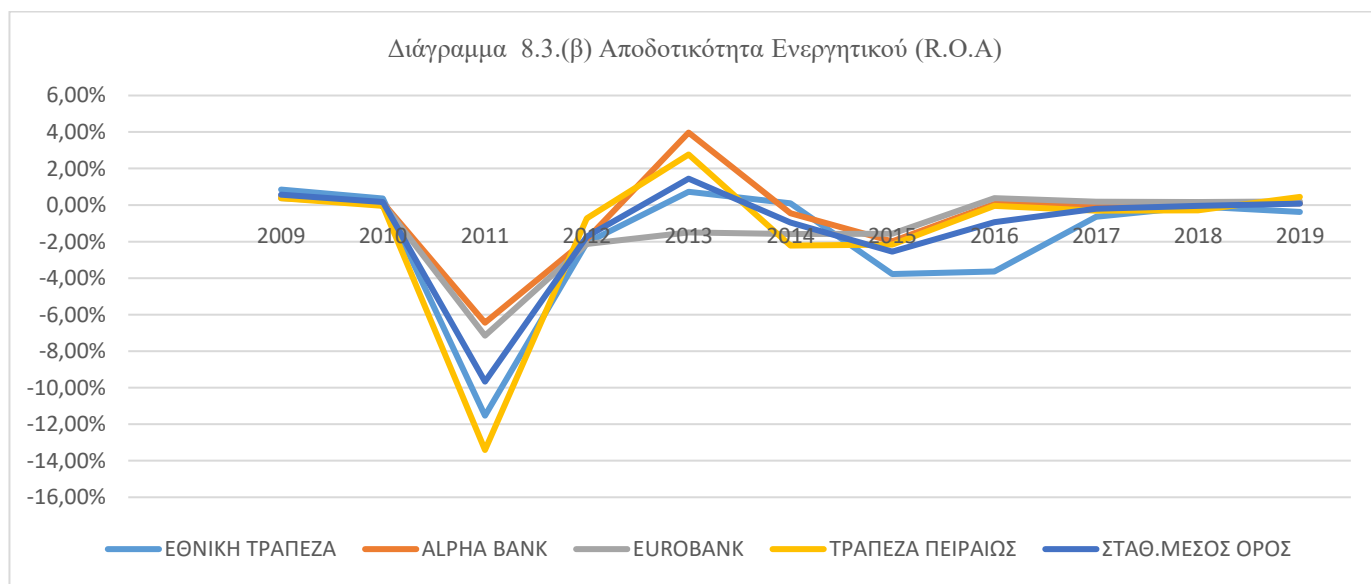
Ενώ αναφερθήκαμε στο 2013, η μετέπειτα 2014-2015 επιδείνωση του δείκτη οφείλεται κατά βάση στις αυξημένες προβλέψεις που έλαβε η τράπεζα ύψους € +2,1 δις (2014) και + 3,4 δις (2015) οι οποίες προέρχονται κατά βάση από την ενσωμάτωση των εξαγορασμένων δανείων της ΑΤΕ-Γενικής και των Κυπριακών Τραπεζών στον ισολογισμό της Πειραιώς.(έμμεση επίδραση των εξαγορών στον δείκτη).

Η μετέπειτα συγκράτηση του δείκτη (2016-2018) σε οριακά αρνητικά επίπεδα, (και πάλι κύρια επηρεαζόμενος από τις προβλέψεις) οφείλεται επιπλέον και στην σταδιακή απεξάρτηση της Τράπεζας από τον υψηλό κόστος χρήματος του μηχανισμού έκτακτης ρευστότητας (ELA) τον οποίο και μηδένισε τον 6^ο/2018, (από 20,9 δις το 2016) σε συνδυασμό με τα έσοδα των αποεπενδύσεων από τις πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών κυρίως σε Βαλκάνια(Piraeus Bank Beograd, Piraeus bank of Romania, Tirana Bank) , αλλά και από πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους € 1,8 δις. (μικρή επίδραση είχε και η μείωση των λειτουργικών εξόδων-μείωση προσωπικού).

Άξιο αναφοράς είναι ότι η Τράπεζα για 1^η φορά κατά την τελευταία 10ετία (2019) παρουσίασε θετική διακύμανση του δείκτη (την μεγαλύτερη μεταξύ των 4 τραπεζών) απόρροια των μειωμένων λειτουργικών εξόδων (-150 εκ-κυρίως αφορά σε έξοδα προσωπικού -μείωση προσωπικού λόγω μεταφοράς του στην Intrum) αλλά κυρίως από την θετική επίδραση στα έσοδα ύψους € 345 εκ λόγω της συμφωνίας της τράπεζας Πειραιώς με την Intrum Hellas ΑΕ(εταιρεία διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων) η οποία αφορά την διαχείριση του συνόλου των μη εξυπηρετούμενων δανείων (10ετή συμφωνία) της Τράπεζας ύψους 25 δις.

8.3(β) Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού (Return On Assets – ROA)

Πίνακας 8.3.(β) Αποδοτικότητα Ενεργητικού (R.O.A.)					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	0,85%	0,50%	0,37%	0,38%	0,57%
2010	0,36%	0,13%	0,10%	-0,04%	0,18%
2011	-11,53%	-6,44%	-7,15%	-13,41%	-9,67%
2012	-2,05%	-1,86%	-2,13%	-0,72%	-1,72%
2013	0,73%	3,97%	-1,49%	2,77%	1,45%
2014	0,09%	-0,45%	-1,58%	-2,21%	-0,96%
2015	-3,77%	-1,98%	-1,57%	-2,17%	-2,55%
2016	-3,64%	0,07%	0,38%	-0,05%	-0,93%
2017	-0,64%	0,03%	0,19%	-0,30%	-0,20%
2018	-0,08%	0,09%	0,16%	-0,28%	-0,04%
2019	-0,37%	0,09%	0,20%	0,45%	0,08%

Γενικά-Λοιπές Τράπεζες:

Το διάγραμμα της απόδοσης ενεργητικού ακολουθεί πανομοιότυπη κλίση με το διάγραμμα του καθαρού περιθωρίου κέρδους με δεδομένο ότι επηρεάζεται από τον κοινό αριθμητή (τα

καθαρά κέρδη) των δύο αριθμοδεικτών. Μικρής έκτασης διαφοροποίηση διαφαίνεται μόνο ως προς την κλίση(ομαλότερη) της Εθνικής Τράπεζας κατά το διάστημα 2015-2016 λόγω προφανώς του μεγαλύτερου μεγέθους του ενεργητικού της. (Σημείωση: Η απόκλιση του δείκτη της Εθνικής κατά τα έτη αυτά, σε σχέση με τον μέσο όρο των λοιπών τραπεζών, οφείλεται στις ιδιαίτερα υψηλές προβλέψεις της περιόδου εκείνης).

Έως το 2010 τα μεγέθη του δείκτη ήταν οριακά θετικά με δεδομένο ότι οι τράπεζες εμφάνιζαν οριακά κέρδη , ενώ όπως προαναφέρθηκε η ραγδαία αρνητική μεταβολή του δείκτη το 2011 οφείλεται στο PSI.

Το διάστημα 2012-2018 (με εξαίρεση το 2013 για τις Alpha κ Πειραιώς λόγω των υπεραξιών που προέκυψαν από τις εξαγορές των Κυπριακών Τραπεζών, της Γενικής Τράπεζας και της Εμπορικής Τράπεζας) η αρνητική διακύμανση του δείκτη οφείλεται στις πιέσεις στα κέρδη όλων των τραπεζών λόγω των αυξημένων προβλέψεων προς κάλυψη των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων , σε συνάρτηση με τα υψηλά κόστη παροχής ρευστότητας μέσω του ευρωσυστήματος(μηχανισμός ELA και EKT).Σημειώνεται ότι η εκροή καταθέσεων που σημειώθηκε στο τραπεζικό σύστημα κατά τα έτη 2010-2011 και ιδιαίτερα το 2015 επηρέασαν δυσμενώς την ρευστότητα των τραπεζών εξ ου και η παροχή/ραγδαία άντληση ρευστότητας μέσω των ευρωπαϊκών μηχανισμών εκείνης της περιόδου, η οποία άλλωστε αποτέλεσε και την μοναδική πηγή ρευστότητας με δεδομένο των αποκλεισμό των ελληνικών τραπεζών από την διατραπεζική αγορά χρήματος.²⁸ Οι ενδιάμεσες βελτιωτικές κινήσεις όλων των τραπεζών -μείωση εξόδων- πωλήσεις ζημιολογών δραστηριοτήτων , συνέβαλλαν στην ανάκαμψη του δείκτη , όχι όμως σε επιθυμητά(θετικά) επίπεδα.

²⁸ Λόγω των υποβαθμίσεων από τους Διεθνείς οίκους αξιολόγησης(Moody's , Standard and Pools κ.λ.π) τόσο του Ελληνικού Κράτους, όσο και των Ελληνικών Τραπεζών
Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

Τράπεζα Πειραιώς:

Την μεγαλύτερη επιδείνωση του δείκτη για το 2011, εμφάνισε η Τράπεζα Πειραιώς παρόλο που το ύψος των ζημιών της λόγω PSI, ήταν σημαντικά μικρότερο από της Εθνικής (€ 5,9 δις vs 11,7 δις) λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος του ενεργητικού τους (Πειραιώς € 49 δις, vs Εθνική € 106 δις).

Κατά τα έτη 2012-2013 σημειώθηκε μία εντυπωσιακή μεγέθυνση (σχεδόν διπλασιασμός) του ενεργητικού της Τράπεζας από € 49 δις το 2011 σε € 92 δις το 2013 (ιστορικά υψηλά) λόγω της ενσωμάτωσης των στοιχείων των εξαγοραζόμενων τραπεζών, συμβάλλοντας στην θετική διαμόρφωση του δείκτη. Στην αύξηση των καθαρών κερδών εκείνης της περιόδου συνέβαλλε το 2012 η υπεραξία από την αγορά της Γενικής Τράπεζας (0,350 δις) -η εξαγορά της Αγροτικής είχε ουδέτερη επίδραση στα έσοδα- και το 2013 η υπεραξία από τις εξαγορές της Millennium Bank (0,3 δις) και των Κυπριακών Τραπεζών (3,1 δις).

Η έντονη απομόχλευση²⁹ της τράπεζας κατά τα επόμενα έτη (από 2014-2018) – οπότε και το ενεργητικό απομειώθηκε κατά 31 δις (από 92 δις το 2013 σε 61 δις το 2018) δεν κατέστη εφικτή να επαναφέρει τον αριθμοδείκτη σε θετικό πρόσημο με δεδομένο την συχνή εμφάνιση ζημιών στα αποτελέσματα χρήσης, ωστόσο όμως εμφανίζει σαφείς τάσεις ανάκαμψης. Σημειώνεται ότι η εξαγορά της Πανελλήνιας τράπεζας (2015) δεν είχε σημαντικό αντίκτυπο στα μεγέθη της Τράπεζας (615 εκ αντίστοιχα ενεργητικό και παθητικό), ούτε και στον σχετικό αριθμοδείκτη.

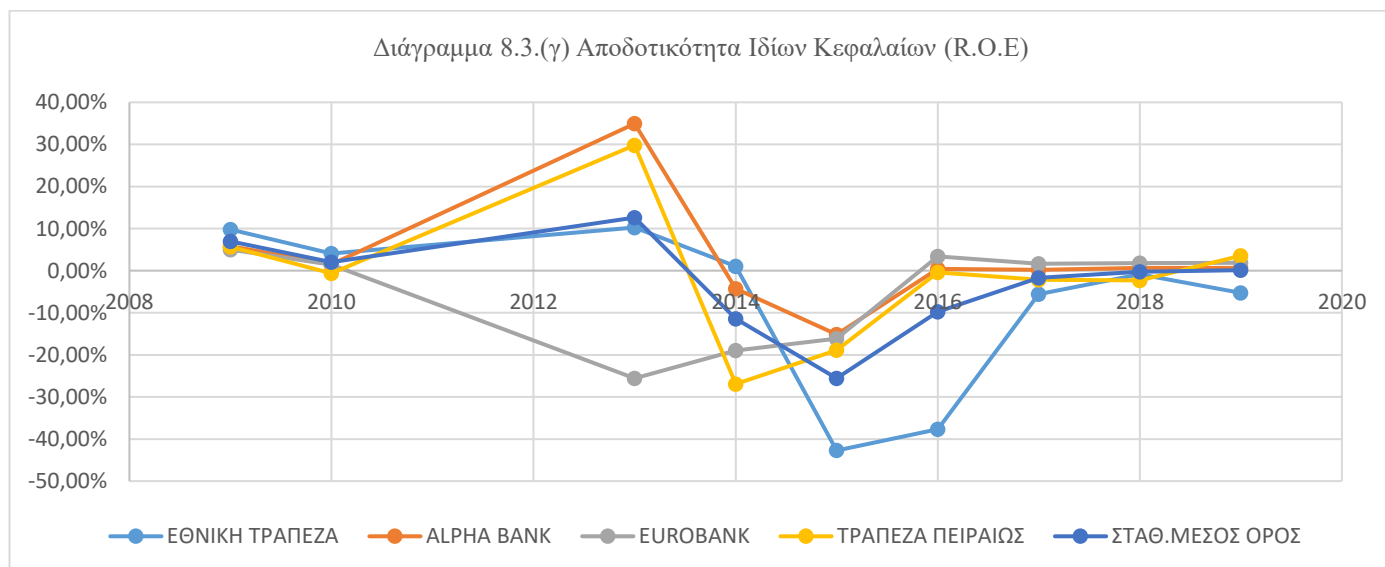
²⁹ Η μείωση του ενεργητικού ανήλθε σε 3 δις το 2014, 2 δις το 2015, και 6 δις το 2016 προερχόμενη κυρίως από απομειώσεις δανείων, είτε μέσω αύξησης των προβλέψεων, είτε μέσω φυσιολογικών απομειώσεων, είτε μέσω τιτλοποιήσεων είτε μέσω πωλήσεων θυγατρικών εταιρειών κυρίως στα Βαλκάνια. Η μεγαλύτερη απομείωση κατά 14 δις συνέβη το 2017 προερχόμενη κυρίως από πωλήσεις (κρατικών) ομολόγων έναντι αποδοχής μετρητών στο πλαίσιο των μέτρων ελάφρυνσης του Ελληνικού Χρέους.
Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

Η εμφάνιση κερδών χρήσης το 2019 ύψους € 276 εκ (ως αναφερθήκαμε στην ανάλυση του δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους) επανάφερε για 1^η φορά από το 2013 τον δείκτη σε θετικό πρόσημο.

8.3(γ) Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων

Πίνακας 8.3.(γ) : Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (R.O.E.)					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕ ΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	9,80%	5,84%	5,00%	5,69%	6,99%
2010	4,04%	1,49%	1,38%	-0,65%	2,02%
2013	10,25%	34,92%	-25,58%	29,80%	12,61%
2014	1,01%	-4,28%	-18,97%	-26,93%	-11,43%
2015	-42,73%	-15,15%	-16,19%	-18,92%	-25,57%
2016	-37,70%	0,46%	3,39%	-0,41%	-9,79%
2017	-5,58%	0,22%	1,61%	-2,14%	-1,68%
2018	-0,89%	0,65%	1,81%	-2,28%	-0,28%
2019	-5,27%	0,67%	1,90%	3,55%	0,11%

Σημείωση: Δεν έχουν υπολογισθεί οι αριθμοδείκτες για τα έτη 2011 & 2012 λόγω αρνητικών ιδίων κεφαλαίων.

Γενικά/Λοιπές Τράπεζες:

Παρατηρείται μία καθοδική πορεία του δείκτη για όλες τις Τράπεζες κατά τα έτη 2009-2010 προφανώς επηρεαζόμενος από την έναρξη της χρηματοπιστωτική κρίσης, με την Εθνική Τράπεζα να παρουσιάζει τις μεγαλύτερες τιμές της περιόδου, υποβοηθούμενη από την ενδιάμεση αύξηση του Μ.Κ (2010) ύψους € 657 χιλ. , αλλά κυρίως από τα έσοδα των διεθνών δραστηριοτήτων και της Finansbank (+ 560 εκ κέρδη προ φόρων το 2010) με δεδομένο ότι οι εγχώριες δραστηριότητες ήταν ζημιογόνες.

Όπως έχουμε ήδη αναφερθεί η σημαντική ανάκαμψη (μέσος όρος) του δείκτη το 2013, είναι απόρροια των αυξήσεων κεφαλαίου σε όλες τις Τράπεζες (1η ανακεφαλαιοποίηση) σε συνδυασμό με τα υψηλά κέρδη που παρουσίασαν ιδιαίτερα οι Alpha Bank και η Πειραιώς, λόγω της υπεραξίας των εξαγορών της Εμπορικής Τράπεζας και των Κυπριακών τραπεζών και της Millennium αντίστοιχα. Άξιο αναφοράς για το 2013 είναι η διατήρηση του δείκτη της Eurobank, σε αρνητικό πρόσημο λόγω ζημιών χρήσης προερχόμενη κυρίως από την μείωση των καθαρών εσόδων από τόκους (-171 εκ) και παρόλο την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων (+5,1 δις-ανακεφαλαιοποίηση).

Τα έτη 2014-2015 παρατηρείται σημαντική επιβάρυνση του δείκτη, λόγω των αυξημένων προβλέψεων που έλαβαν οι τράπεζες (Η Εθνική το 2015 σχημάτισε προβλέψεις ύψους +4,2 δις vs 2,5 δις το 2014) προς επιβάρυνση των αποτελεσμάτων χρήσης (αρνητικά), ενώ εξίσου σημαντικά επίδρασαν τα αυξημένα κόστη (έξοδα τόκων) δανεισμού μέσω του ELA (ειδικότερα το 2015) λόγω της εκροής καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα. Οι ανακεφαλαιοποιήσεις των τραπεζών κατά τα έτη αυτά συγκράτησαν την περαιτέρω αρνητική επιδείνωση του δείκτη.

Η ομαλοποίηση της αγοράς από το 2016 μέχρι σήμερα (σταδιακή άρση capital controls), η σταδιακή επαναφορά των καταθέσεων στις Τράπεζες (συνέπεια ήταν η μείωση της εξάρτησης από τον ELA) , η απομόχλευση του ενεργητικού τους (κυρίως μέσω επαναγοράς των ομολόγων των Ελληνικών Τραπεζών από την ΕΚΤ) αλλά και πωλήσεις περιουσιακών Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

στοιχείων επίδρασε στην σταδιακή βελτίωση του δείκτη μέχρι και σήμερα. Εξαιρέση αποτελεί η Εθνική Τράπεζα (κινείται από το 2013 κάτω από τον μ.ό.) της οποίας ο δείκτης δεν έχει εξομαλυνθεί ακόμη, λόγω ζημίας χρήσης (2019) από διακοπτόμενες δραστηριότητες(πωλήσεις Εθνικής Τράπεζας Αιγύπτου, Ρουμανίας, Αλβανίας κ.λπ.).

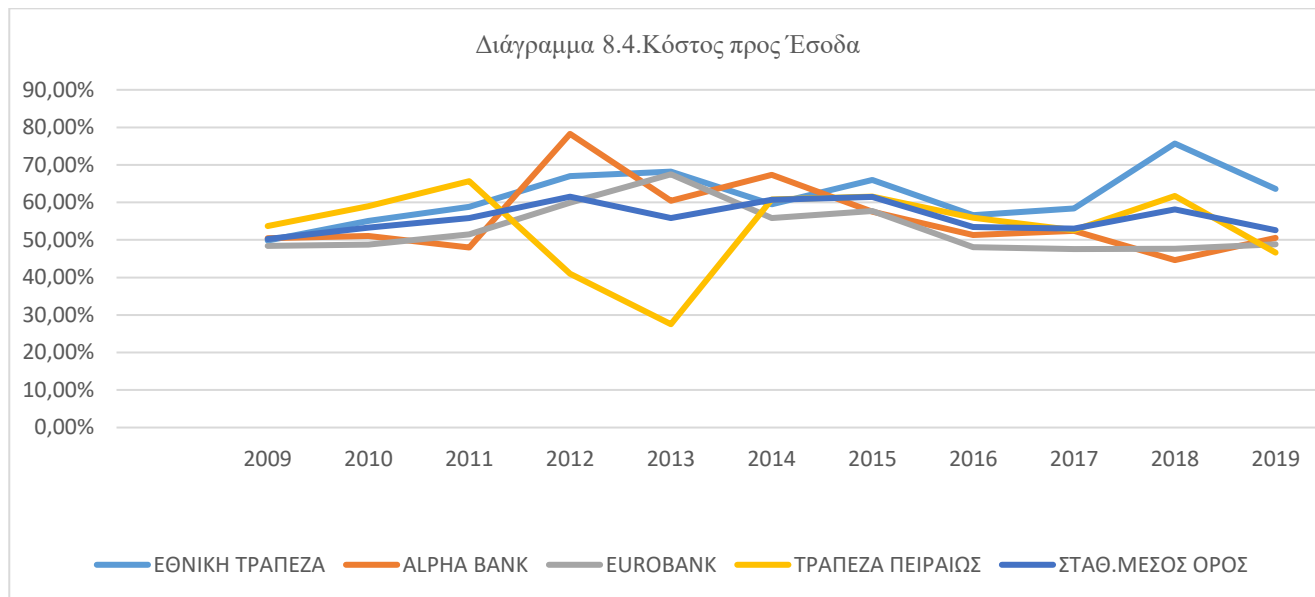
Τράπεζα Πειραιώς:

Έχει ήδη αναφερθεί η αναμφισβήτητη συμβολή της ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας Πειραιώς το 2013 (ύψους € 8,4 δις) που σε συνδυασμό με τα οφέλη της εξαγοράς των Κυπριακών Τραπεζών συνέβαλλαν στην υψηλή διαμόρφωση του δείκτη το 2013. Ομοίως και στην περίπτωση της Πειραιώς ο δείκτης μετά την σημαντική επιβάρυνσή του το 2014(λόγω αυξημένων προβλέψεων ύψους € 3,5 δις) ακολουθεί πορεία εξομάλυνσης (μικρότερη καταγραφή ζημιών ανά χρήση) έως την εμφάνιση κερδών το 2019 και άρα επιστροφής του δείκτη σε θετικό πρόσημο(το υψηλότερο μεταξύ των τεσσάρων τραπεζών).

8.4 Αριθμοδείκτης Αποτελεσματικότητας

Κόστος/προς έσοδα:

Πίνακας 8.4: Κόστος προς Έσοδα					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	49,83%	50,44%	48,37%	53,74%	50,24%
2010	55,03%	51,06%	48,77%	58,97%	53,27%
2011	58,81%	48,01%	51,50%	65,65%	55,86%
2012	66,98%	78,26%	59,94%	41,02%	61,52%
2013	68,20%	60,41%	67,49%	27,54%	55,86%
2014	59,54%	67,33%	55,85%	60,74%	60,66%
2015	65,97%	57,53%	57,72%	61,54%	61,45%
2016	56,64%	51,34%	48,11%	55,88%	53,46%
2017	58,38%	52,42%	47,56%	52,63%	53,03%
2018	75,68%	44,62%	47,64%	61,69%	58,15%
2019	63,59%	50,56%	48,86%	46,60%	52,62%

Γενικά/Λοιπές Τράπεζες:

Από το διάγραμμα προκύπτει ότι η πορεία του αριθμοδείκτη έχει παρόμοιες διακυμάνσεις για όλες τις τράπεζες κατά την εξεταζόμενη περίοδο με εξαίρεση τα έτη 2012 & 2013, (με εντονότερες διακυμάνσεις της Alpha Bank και της Τράπεζα Πειραιώς) ενώ απόκλιση (σε σχέση με τον μέσο όρο του δείκτη) παρατηρείται για την Εθνική Τράπεζα ιδιαίτερα το έτος 2018 και μερικώς το 2019, κυρίως λόγω της σημαντικής κάμψης των εσόδων από τόκους κατά € 438 εκ (2018) κυρίως λόγω της μείωσης των δανείων κατά 7 δις, ενώ η μερική ανάκαμψη του 2019 οφείλεται σε επιπλέον έσοδα από πράξεις παραγώγων (πώληση σύμβασης ανταλλαγής επιτοκίων στο Ελληνικό Δημόσιο, έναντι αγοράς κρατικών ομολόγων).

Η έντονη επιδείνωση του δείκτη το 2012 για την Alpha Bank είναι απόρροια της σημαντικής μείωσης των εσόδων από τόκους (-395 εκ) -κυρίως από απομειώσεις δανείων (αφορά κρατικά δάνεια τα οποία απομειώθηκαν λόγω PSI) και επιπρόσθετων ζημιών ύψους € -370 εκ από διαφορά αποτίμησης ομολόγων στο πλαίσιο προγράμματος επαναγοράς τους, από το Ελληνικό Δημόσιο (απόρροια του PSI). Αντίστοιχα η θετική διακύμανση του δείκτη το 2013

είναι απόρροια της ενίσχυσης των εσόδων από τόκους κ προμήθειες από την εξαγορά της Εμπορικής Τράπεζας (+ 310 εκ) και επιπρόσθετων εσόδων από χρηματοοικονομικές πράξεις (κυρίως στο πλαίσιο της συμφωνίας με την Credit Agricole-Γαλλικός Όμιλος που κατείχε την Εμπορική Τράπεζα).

Τράπεζα Πειραιώς:

Αντίστοιχα η επιδείνωση του δείκτη το 2011 για την Πειραιώς είναι αποτέλεσμα κυρίως της αύξησης των εξόδων καταθέσεων(από 1,4 δις σε 1,7 δις) με δεδομένο ότι η εκροή των ιδιωτικών καταθέσεων εκείνης της περιόδου(μείωση κατά -7,7 δις) αντικαταστάθηκε από την ακριβότερη παροχή ρευστότητας από το ευρωσύστημα σε συνδυασμό με τις ζημίες από την διαφορά αποτίμησης των Ελληνικών Ομολόγων(-155 εκ).

Η αύξηση του ενεργητικού της Τράπεζας (+ 20 δις) το 2012 κυρίως λόγω της εξαγοράς της Αγροτικής Τράπεζας(μερικώς και της Γενικής) δεν φαίνεται να επίδρασε θετικά στην ανάκαμψη του δείκτη(το αντίθετο μάλιστα) με δεδομένο ότι τα καθαρά έσοδα από τόκους μειώθηκαν κατά -150 εκ, ενώ τα λειτουργικά έξοδα αυξήθηκαν(+86 εκ). Η βελτίωση του δείκτη οφείλεται αποκλειστικά σε πράξεις επαναγοράς υβριδικών τίτλων και εσόδων από τιτλοποιήσεις δανείων (+282 εκ) αλλά κυρίως από επιπλέον έσοδα (+394 εκ) από το πρόγραμμα επαναγοράς ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου.

Η αντίστοιχη μεγέθυνση του ενεργητικού(και του παθητικού αντίστοιχα) το 2013(+22 δις) λόγω της εξαγοράς των Κυπριακών Τραπεζών και της Millennium δεν φαίνεται να συνέβαλλε θετικά στην ακραία βελτίωση του δείκτη (χαμηλότερη τιμή 10ετίας μεταξύ όλων των τραπεζών) αφού τα αυξημένα έσοδα από τόκους αντισταθμίστηκαν από τα αυξημένα λειτουργικά έξοδα (+ 635 εκ vs -700 εκ) . Αποκλειστικός παράγοντας διαμόρφωσης του δείκτη ήταν η υπεραξία των εξαγορών αυτών ύψους € +3,8 δις, ποσό που αύξησε ισόποσα τα λειτουργικά έσοδα χρήσης.

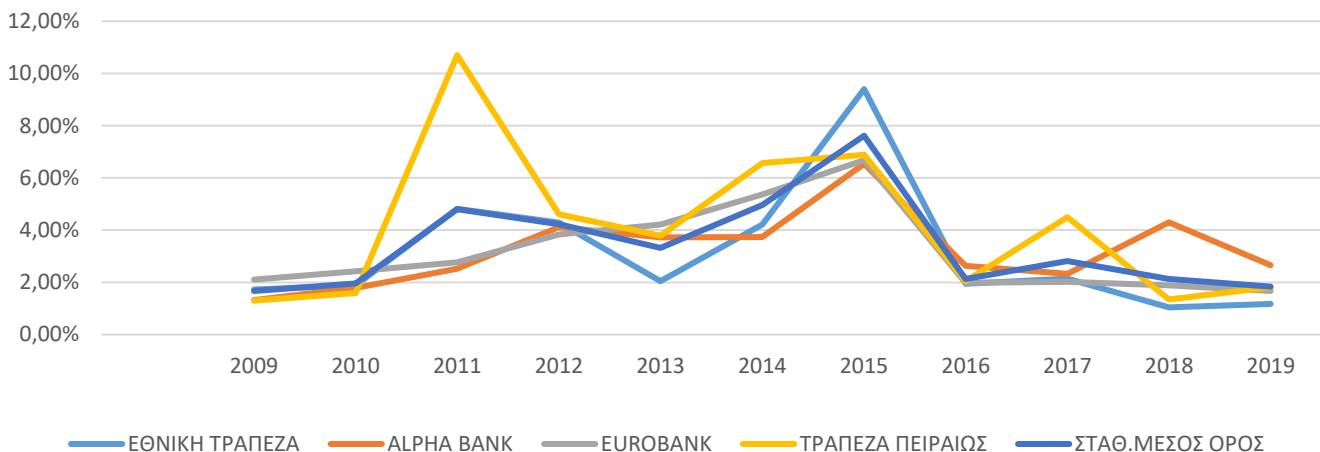
Η επαναφορά του αριθμοδείκτη το 2014 κοντά στον μέσο όρο των λοιπών τραπεζών, ήταν αναμενόμενη (άνευ της επίδρασης της εξαγοράς του 2013) ,ενώ έμμεσα τεκμαίρεται ότι ο δείκτης βελτιώθηκε λόγω της αύξησης των καθαρών εσόδων από τόκους (+350 εκ) και της μείωσης των λειτουργικών(-105 εκ). Από τα υψηλά του 2014 και μετά ο δείκτης ακολουθεί μία σταδιακή πορεία αποκλιμάκωσης-λόγω της ανάκαμψης της αγοράς έως και το 2019. (με εξαίρεση το 2018, λόγω της επίδρασης των ΔΛΠ 19).

8.5 Αριθμοδείκτης Ποιότητας Ενεργητικού :

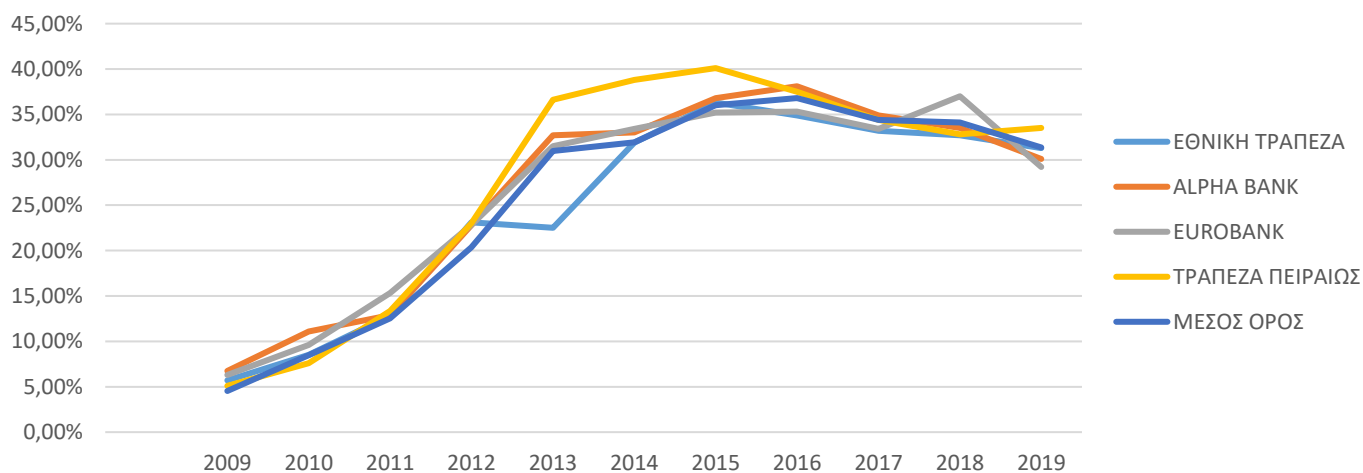
Προβλέψεις/προς σύνολο δανείων

Πίνακας 8.5 : Προβλέψεις προς Σύνολο Δανείων					
ΕΤΟΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ALPHA BANK	EUROBANK	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2009	1,73%	1,32%	2,11%	1,30%	1,67%
2010	1,88%	1,79%	2,42%	1,59%	1,95%
2011	4,81%	2,52%	2,77%	10,70%	4,80%
2012	4,29%	4,12%	3,83%	4,61%	4,23%
2013	2,04%	3,72%	4,21%	3,79%	3,32%
2014	4,21%	3,74%	5,37%	6,57%	4,96%
2015	9,40%	6,54%	6,68%	6,89%	7,62%
2016	1,94%	2,63%	1,98%	2,04%	2,14%
2017	2,14%	2,32%	2,02%	4,50%	2,81%
2018	1,04%	4,30%	1,88%	1,34%	2,13%
2019	1,17%	2,65%	1,67%	1,81%	1,83%

Διάγραμμα 8.5. Προβλέψεις προς Σύνολο Δανείων

Ρυθμός εξέλιξης δανείων σε καθυστέρηση

Πηγή : Τα στοιχεία του ανωτέρω διαγράμματος αντλήθηκαν από την ετήσιες εκθέσεις των Τραπεζών.

Σημείωση:

- α) Ο αριθμοδείκτης έχει υπολογισθεί με βάσει την σχηματισθείσα πρόβλεψη της κάθε τράπεζας ανά έτος προς το σύνολο των δανείων της και όχι με βάσει τις σωρευτικές προβλέψεις.
- β) Συνεπικουρικά για λόγους ερμηνείας της διακύμανσης του αριθμοδείκτη παρατίθεται και το αντίστοιχο διάγραμμα της εξέλιξης των δανείων σε καθυστέρηση.

Γενικά-Λοιπές Τράπεζες:

Από το διάγραμμα παρατηρούμε ότι οι αριθμοδείκτες κατά την εξεταζόμενη περίοδο ακολουθούν την ίδια τάση μεταβολών οι οποίες είναι εντονότερες (ειδικά για την Εθνική Τράπεζα και την Τράπεζα Πειραιώς) κατά τα έτη 2011 και 2015, προφανώς λόγω της απόρροιας του PSI στα Ελληνικά Ομόλογα και τα Κρατικά Δάνεια που κατείχαν οι τράπεζες αλλά και της μετέπειτα ραγδαίας επιδείνωσης του οικονομικού κλίματος και την ακραία εκροή καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα εξ ου και η επιβολή των capital controls τον 6^ο/2015. Η υψηλή διαμόρφωση του δείκτη για το 2015 προφανώς είναι αλληλένδετη με το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων της περιόδου εκείνης το οποίο διαμορφώθηκε σε 35,85% .(από 31,93% το 2014).

Μερικώς διαφοροποιημένη πολιτική προβλέψεων ακολούθησαν οι Eurobank και η Alpha Bank , αυξάνοντας μόλις κατά 1-1,2 δις τις προβλέψεις για το 2011 σε αντίθεση με τη Εθνική και την Πειραιώς (αύξηση + 2,6 δις και + 4,7 δις αντίστοιχα) , συνεχίζοντας την σταδιακή αύξηση αυτών έως το 2015.(έτος κορύφωσης των προβλέψεων).

Η μετέπειτα απότομη διόρθωση του δείκτη το 2016(άρα και σχηματισμός λιγότερων προβλέψεων) και η ομαλή αποκλιμάκωσή του έως το 2019, οφείλεται στην σταδιακή επαναφορά των καταθέσεων στις τράπεζες (αποκατάσταση εμπιστοσύνης), στην απεξάρτηση των Τραπεζών από τα κοστοβόρα προγράμματα παροχής ρευστότητας(βλέπε ELA) αλλά και στην επαναπρόσβαση των Τραπεζών στην διατραπεζική αγορά φθηνότερου χρήματος. Εξίσου σημαντικά συνέβαλλε η σταδιακή μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (από Πτυχιική / Διπλωματική Εργασία

37% το 2016 σε 31% το 2019) λόγω απομόχλευσης του ισολογισμού(μείωση δανείων λόγω πώλησης δραστηριοτήτων-λόγω σταδιακών απομειώσεων και ρυθμίσεων-λόγω διαγραφών κ.λπ.).

Τράπεζα Πειραιώς:

Όπως προαναφέρθηκε η Τράπεζα Πειραιώς εμφανίζει ιστορικά την πιο ακραία μεταβολή του δείκτη (2011) λόγω σχηματισμού προβλέψεων ύψους 4,7 δις (συνολικές προβλέψεις 7,9 δις έναντι συνολικών χορηγήσεων ύψους € 35,6 δις) η οποία δικαιολογείται από την επίδραση του PSI, αλλά και την επιδείνωση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου της(αύξηση μη εξυπηρετούμενων δανείων + 4% το 2011 σε σχέση με το 2010). Η μετέπειτα σημαντική διόρθωση του δείκτη 2012-2013 είναι απόρροια προφανώς της μείωσης των προβλέψεων (2-2,2 δις) σε συνάρτηση με την μεγέθυνση των δανείων λόγω της ενσωμάτωσης της Αγροτικής (από 35 δις σε 44 δις) , αλλά και των Κυπριακών Τραπεζών (από 44 δις σε 57 δις).

Η μετέπειτα αρνητική μεταβολή του δείκτη των ετών 2014-2015 ακολουθεί την πορεία αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας (άρα και της εύλογης αύξησης των προβλέψεων της Τράπεζας οι οποίες για αυτά τα έτη διαμορφώθηκαν σε 3,7 δις και 3,4 δις) , με τον δείκτη να επιδεινώνεται περαιτέρω λόγω και της απομείωσης των χορηγηθέντων δανείων κατά -12 δις(από 62 δις σε 50 δις, με την μείωση να προέρχεται κυρίως από τις απομειώσεις -προβλέψεις των προηγούμενων χρήσεων).

Τέλος, ισχύει και στην Πειραιώς ότι προαναφέρθηκε και για τις λοιπές τράπεζες στην πορεία αποκλιμάκωσης του δείκτη για τα έτη 2016-2019, με δεδομένο την σταδιακή μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων της τράπεζας (από 36,58% το 2016, σε 31,38% το 2019) άρα και της ανάγκης για χαμηλότερου ύψους προβλέψεων.

Κεφάλαιο 9^ο Εξέλιξη Μακροοικονομικών Δεικτών της Ελληνικής Οικονομίας – Συσχέτιση με τις διακυμάνσεις των Τραπεζικών Αριθμοδεικτών της Τράπεζας Πειραιώς

9.1 Εισαγωγή

Είναι γεγονός ότι η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση πέραν των σημαντικών επιπτώσεων που προκάλεσε στην διαμόρφωση των τραπεζικών μεγεθών (όπως αναλύσαμε στο κεφάλαιο 8) είχε και σημαντικές επιπτώσεις στα μακροοικονομικά μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας, με σημείο καμπής το 2015, ενώ έκτοτε οι δείκτες ακολουθούν πορεία σταδιακής ανάκαμψης. Οι συνέπειες της οικονομικής ύφεσης αντανακλώνται στην σημαντική μείωση του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (Α.Ε.Π) στην μείωση της τελικής κατανάλωσης, στην μείωση των ιδιωτικών καταθέσεων (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) σε συνδυασμό με την αύξηση του δείκτη ανεργίας και των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Οι Τράπεζες στην Ελλάδα επηρεάστηκαν άμεσα από την αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων αλλά και έμμεσα λόγω της κρίσης χρέους που αντιμετώπισε το Ελληνικό Κράτος και της γενικότερης οικονομικής δυσπραγίας.

Πίνακας 9.1 Εξέλιξη Μακροοικονομικών Δεικτών (ρυθμός μεταβολής, %)

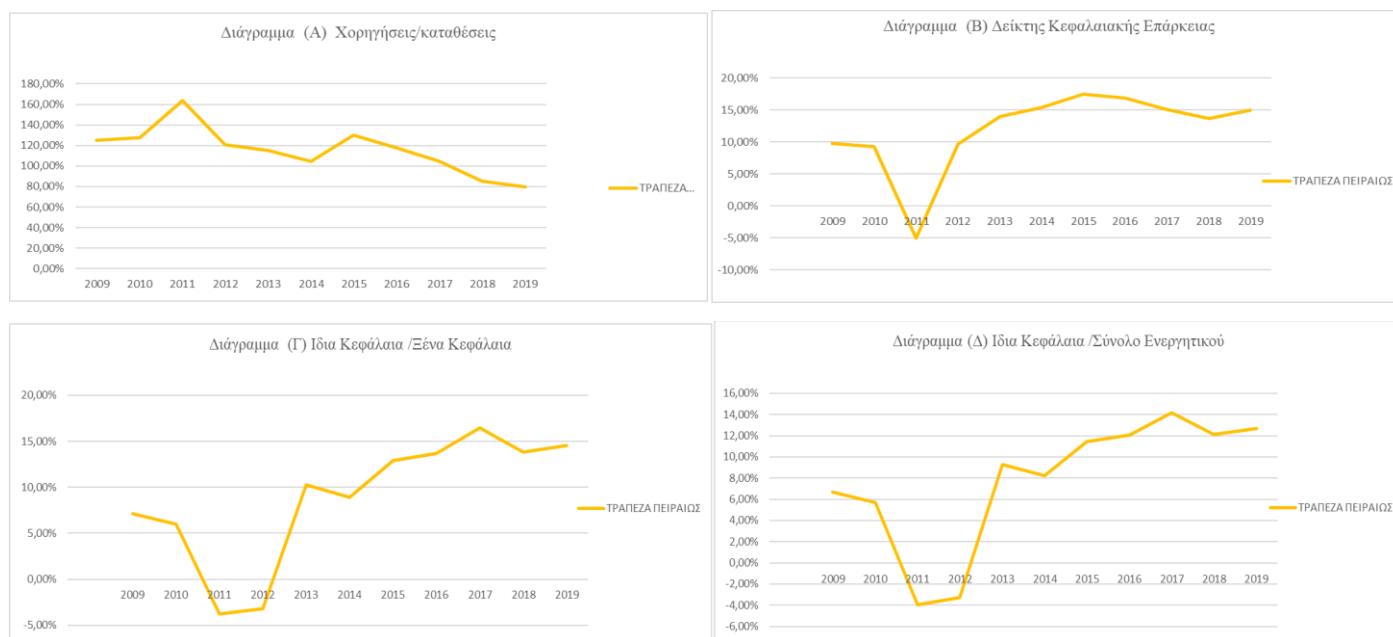
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1 ΑΕΠ	-0,14	-13,91	0	-7,92	-4,88	-1,28	-0,7	-1,07	1,65	1,43	2,01
2 Τελική κατανάλωση	0,03	-7,57	-6,95	-7,79	-6,69	-2,82	-2,02	-1,2	2,17	1,98	2,2
3 Δείκτης ανεργίας	9,7	12,7	17,9	24,5	27,5	26,5	25	23,5	21,5	19,3	17,3
4 Δείκτης Χρέους/ΑΕΠ	130,06	162,62	175,2	161,9	178,4	180,2	177	180,8	179,2	186,2	180,5
5 Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	9,5	14,1	21,5	31,3	39,5	43,5	48,1	48,5	47,2	45,4	40,6
6 Εξέλιξη Ιδιωτικών καταθέσεων	-0,22	-11,56	-18,21	-5,68	-7,44	-2,02	-25,24	-0,55	2,82	6,47	6,65

(**Πηγή:** Ελληνική Στατιστική Αρχή (www.statistics.gr) για τους δείκτες 1,2,3,4,5 και Τράπεζα της Ελλάδος για τους δείκτες 6,7).

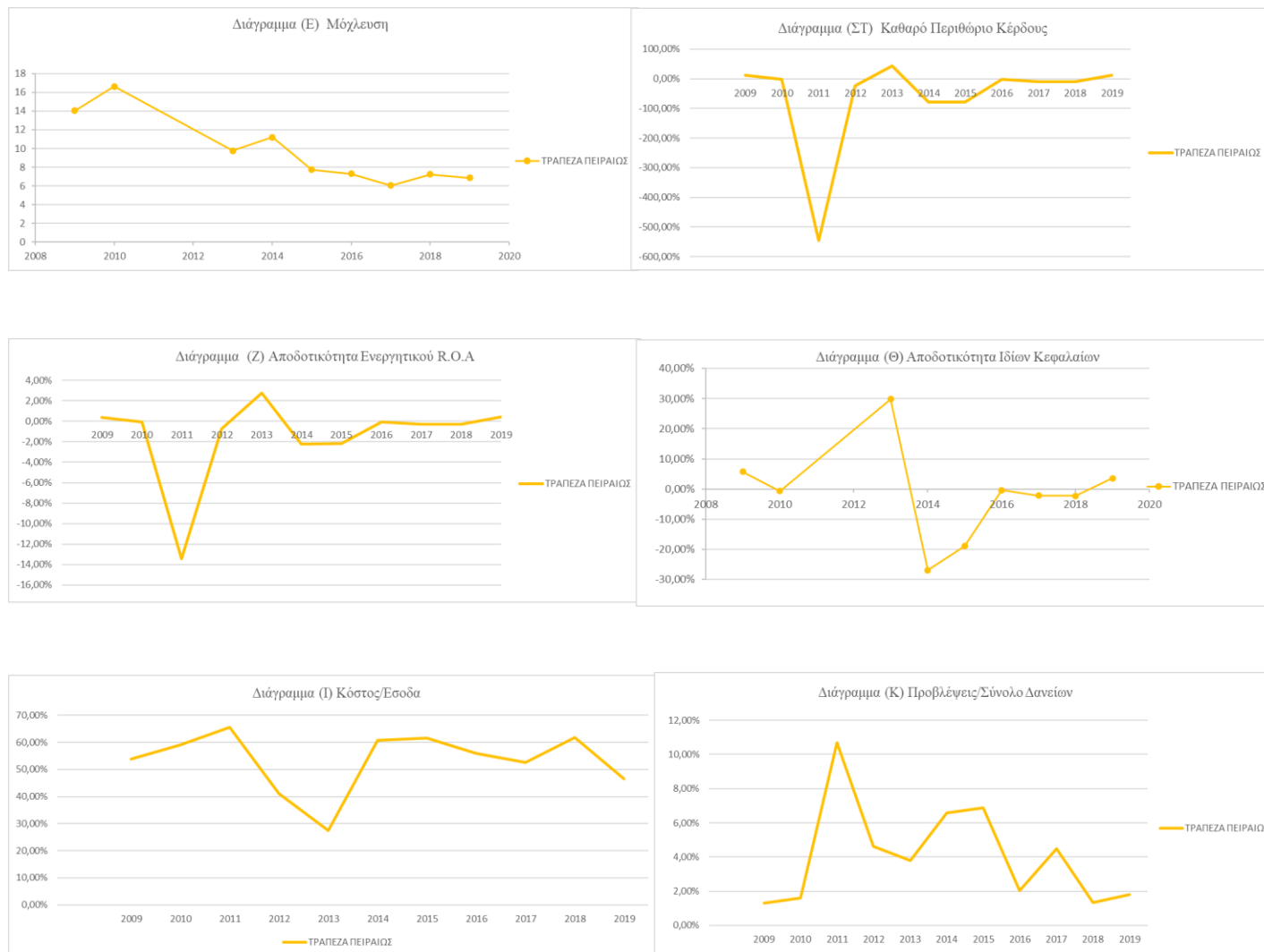
Παρακάτω παρουσιάζονται συγκεντρωμένα και ομαδοποιημένα τα διαγράμματα της εξέλιξης των μακροοικονομικών μεγεθών της Ελληνικής Οικονομίας και τα αντίστοιχα διαγράμματα εξέλιξης των τραπεζικών αριθμοδεικτών της Τράπεζας Πειραιώς με σκοπό να αξιολογηθεί εάν κινούνται ομόρροπα ή αντίρροπα ή ουδέτερα.

Στην συνέχεια προβαίνοντας σε ορισμένες εκτιμήσεις και υποθέσεις καταδεικνύουμε ότι ορισμένα εκ των μεγεθών σχετίζονται και αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους.

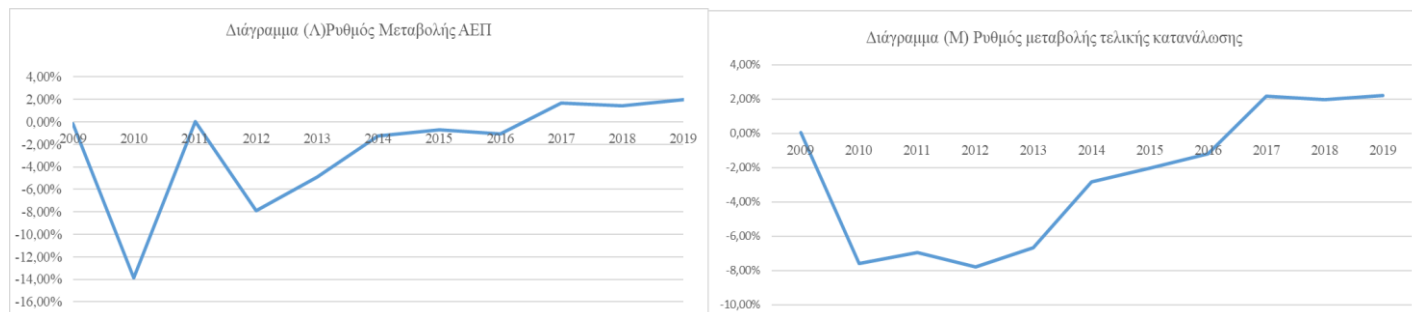
9.2 Διαγράμματα τραπεζικών αριθμοδεικτών Τράπεζας Πειραιώς (2009-2019)

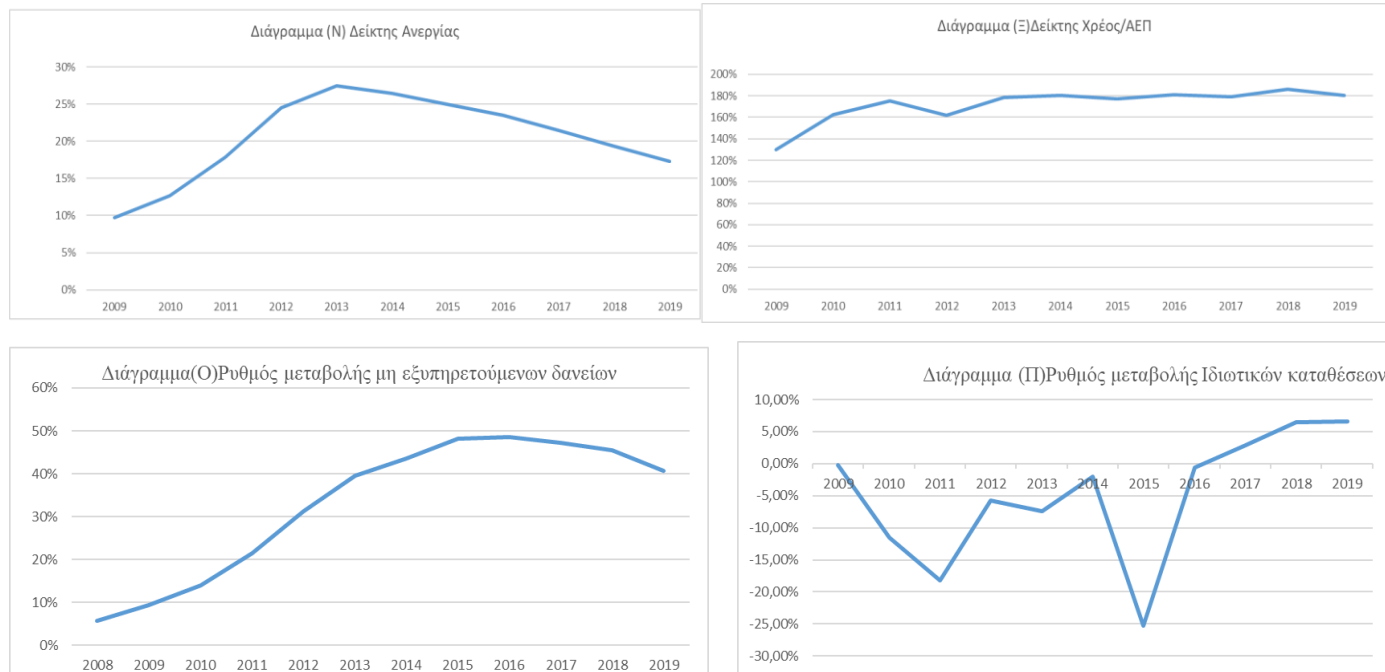

«Αντωνακάκης Μιχαήλ», «Τα κυριότερα γεγονότα που επηρέασαν
το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα και ειδικότερα την Τράπεζα
Πειραιώς κατά το διάστημα 2009-2019»

9.3 Διαγράμματα Βασικών Μακροοικονομικών Δεικτών (2009-2019):

9.4 Εκτίμηση Συσχέτισης Τραπεζικών / Μακροοικονομικών δεικτών :

Πριν την ανάλυσή μας, είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι ορισμένοι από τους μακροοικονομικούς δείκτες της Ελληνικής Οικονομίας επηρεάζονται περισσότερο από την κρίση του Δημοσίου Χρέους, ενώ άλλοι περισσότερο από την γενικότερη(συνεχιζόμενη) οικονομική δυσπραγία, (ή μπορεί ακόμα το ένα να προκαλεί το άλλο) ενώ στην πράξη είναι δύσκολο να διαχωριστεί με ακρίβεια η αρνητική επίδραση που προκαλούν στον τραπεζικό τομέα το καθένα από αυτά. Κάποιες χώρες επλήγησαν από την κρίση χρέους ως συνέπεια της διεθνούς τραπεζικής κρίσης, με αποτέλεσμα να πληγεί στην συνέχεια και το τραπεζικό τους σύστημα, ενώ σε άλλες τα αίτια της κρίσης, βρίσκονται στο εσωτερικό του τραπεζικού συστήματος, υπό την έννοια ότι το πρόβλημα του τραπεζικού συστήματος, μετατράπηκε σε πρόβλημα δανεισμού του Κράτους.

Στην βιβλιογραφία σε σχετική μελέτη των Βαρουφάκη Γ. Πατωκός Μ. Τσερκετζής Λ.(2011) καταγράφεται η συσχέτιση (θεωρητική προσέγγιση) της επιδείνωσης των μεγεθών της

Ελληνικής Οικονομίας σε σχέση με την αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και της μείωσης των τραπεζικών καταθέσεων.

Για την εκτίμηση της πιθανής συσχέτισης των αριθμοδεικτών της Τράπεζας σε σχέση με την εξέλιξη των μακροοικονομικών μεγεθών, ακολουθήθηκε η παρακάτω μεθοδολογία :

→ Διενεργήθηκε ανάλυση της τάσης (της διακύμανσης) των διαγραμμάτων βάσει ορισμένων διαπιστώσεων και υποθέσεων.

→ Έγινε χρήση της συνάρτησης Correl(correlation) του excel για να προσδιορίσουμε στο βαθμό του εφικτού , πόσο έντονα οι μεταβλητές σχετίζονται μεταξύ τους. Ειδικότερα αυτό επιτυγχάνεται μέσω χρήσης πινάκων με τα αριθμητικά δεδομένα(εκφρασμένα ποσοστιαία) των περιόδων των δύο (2) μεταβλητών εκείνων που επιθυμούμε να αξιολογήσουμε τον βαθμό συσχέτισής τους.

Σημείωση: Όσο ο συντελεστής συσχέτισης είναι πιο κοντά στο +1 ή -1, υποδεικνύει θετική (+1) ή αρνητική (-1) συσχέτιση μεταξύ των πινάκων(άρα και των μεγεθών). Η θετική συσχέτιση σημαίνει ότι εάν οι τιμές σε έναν πίνακα αυξάνονται, οι τιμές στον άλλο πίνακα αυξάνονται επίσης. Ένας συντελεστής συσχέτισης που είναι πιο κοντά στο 0, υποδεικνύει καμία ή ασθενή συσχέτιση.

→Ανάλυση Τάσης:

Παρατηρούμε , ότι τα επιλεχθέντα μακροοικονομικά μεγέθη κατά κανόνα ακολουθούν αρνητικές διακυμάνσεις κατά την περίοδο της έντονη κρίσης για το διάστημα 2009-2014 ,ενώ ανακάμπτουν σταδιακά από τα επόμενα έτη , εκτός το μέγεθος του ΑΕΠ/Χρέος που παρουσιάζεται σχετικά αμετάβλητο.

Εξαίρεση αποτελεί το μέγεθος των μη εξυπηρετούμενων δανείων το οποίο βελτιώνεται από το 2017 και μετά , καθώς και ο δείκτης εξέλιξης των ιδιωτικών καταθέσεων ο οποίος επιδεινώθηκε ακραία το 2011 και το 2015 (λόγω των capital controls) , ενώ έκτοτε κινείται σταθερά ανοδικά(θετικά).

Ειδικότερα για την εξέλιξη των τραπεζικών μεγεθών της Τράπεζας Πειραιώς και πιθανής συσχέτισής τους (θετικής ή αρνητικής) με τα μακροοικονομικά μεγέθη παρατηρούμε τα εξής:

i) Ο αριθμοδείκτης χορηγήσεις/καταθέσεις, (Διάγραμμα Α) μεταβάλλεται διαχρονικά αντίθετα με τον ρυθμό μεταβολής του δείκτη των ιδιωτικών καταθέσεων (το εν λόγω μέγεθος με πιο ακραίες μεταβολές) με δεδομένο ότι ο αριθμοδείκτης αυξάνεται όταν μειώνονται οι καταθέσεις ή όταν αυξάνονται οι χορηγήσεις. Οι πιο έντονες διακυμάνσεις του αριθμοδείκτη σημειώθηκαν κατά τα έτη 2011 και 2015(κυρίως λόγω της έντονης μείωσης των καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα) όπου και παρατηρούνται και αντίστοιχα οι πιο ακραίες μεταβολές του σχετικού μακροοικονομικού δείκτη. Η συσχέτισή τους είναι προφανής και συνδέεται με το γεγονός ότι η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών οδηγεί αναπόφευκτα σε εκροή καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα με δεδομένο ότι τα νοικοκυριά επιδιώκουν να διατηρήσουν ένα σταθερό βιοτικό επίπεδο(αναγκαιότητα) ή να αποπληρώσουν υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει.

ii) Η διακύμανση των αριθμοδεικτών: α) κεφαλαιακής επάρκειας (Διάγραμμα Β) β) Ίδια Κεφάλαια /Ξένα Κεφάλαια (Διάγραμμα Γ), γ) Ίδια Κεφάλαια/Ενεργητικό (Διάγραμμα Δ) δ) Αποδοτικότητα Ενεργητικού (Διάγραμμα Ζ), ε) Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (Διάγραμμα Θ) είναι σχεδόν παρόμοια κατά την εξεταζόμενη περίοδο, με δεδομένο ότι επηρεάζονται κυρίως από το μέγεθος των ιδίων κεφαλαίων. Η συσχέτισή τους με τα μακροοικονομικά μεγέθη είναι πιο έμμεση σε σχέση με τον προηγούμενο αριθμοδείκτη. Ειδικότερα η ακραία (αρνητική)διακύμανση του δείκτη για το 2011, ανάγεται περισσότερα στην Δημόσια Κρίση Χρέους και στο Haircut των Κρατικών Ομολόγων που κατείχε η Τράπεζα (γνωστό ως PSI) στο πλαίσιο του 2^{ου} προγράμματος διάσωσης της ελληνικής οικονομίας και απομείωσης του Δημοσίου χρέους, το οποίο προκάλεσε σημαντική ζημία στην Τράπεζα και ήταν ο κύριος λόγος μετατροπής των ιδίων κεφαλαίων σε αρνητικά.

Αντίστοιχα η ακραία βελτίωση του δείκτη το 2013 οφείλεται κυρίως στην ανακεφαλαιοποίηση της Τράπεζας αλλά και στην «εξαργύρωση» των κερδών από τις Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

υπεραξίες των συγχωνεύσεων. Με δεδομένο όμως ότι οι καταθέσεις βρίσκονται στο παθητικό των Τραπεζών, η πορεία του(των) δεικτών επηρεάζεται έμμεσα και από τον δείκτη εξέλιξης των ιδιωτικών καταθέσεων. Παρατηρείται ότι η κλίση του δείκτη ομοιάζει(με λιγότερο ακραίες μεταβολές) με τον αντίστοιχο της Τράπεζας για τα έτη 2011-2012 , στοιχείο όμως που δεν συναντάται στην ακραία μεταβολή του 2015, με δεδομένο ότι η Τράπεζα την περίοδο εκείνη αντιστάθμισε τις απώλειες των καταθέσεων από το ευρωσύστημα(δανεισμός μέσω του ELA).

Τέλος, παρόλο που το διάγραμμα της εξέλιξης των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι ανόμοιο σε σχέση με το αντίστοιχο της Τράπεζας, ωστόσο εκτιμάται ότι συνέβαλλε καθοριστικά στην εξέλιξη του, με δεδομένο ότι η Τράπεζα αναγκάστηκε να αυξήσει τις προβλέψεις ως μέσω κάλυψης του κινδύνου των μη εξυπηρετούμενων δανείων επηρεάζοντας όμως αρνητικά τα αποτελέσματα χρήσης και κατ' επέκταση τα ίδια κεφάλαια της.

iii) Η διακύμανση του αριθμοδείκτη της μόχλευσης (Διάγραμμα Ε) εμφανίζεται εντελώς ανόμοια σε σχέση τους λοιπούς αριθμοδείκτες αλλά και την διακύμανση των μακροοικονομικών μεγεθών. Με δεδομένο όμως ότι η διαμόρφωση του δείκτη επηρεάζεται από την μείωση ή αύξηση των ιδίων κεφαλαίων ή την αύξηση ή μείωση των καταθέσεων(Ξένα Κεφάλαια) τότε κάνουμε την υπόθεση ότι επηρεάστηκε έμμεσα από το μακροοικονομικό μέγεθος της εξέλιξης των καταθέσεων και των μη εξυπηρετούμενων δανείων για τους ίδιους λόγους που αναφερθήκαμε ανωτέρω.(περίπτωση β).

iv) Η διακύμανση του αριθμοδείκτη του καθαρού περιθωρίου κέρδους (Διάγραμμα ΣΤ) είναι παρόμοια με των αριθμοδεικτών που αναλύσαμε στην περίπτωση β) χωρίς να εμπεριέχεται στον αριθμητή ή τον παρονομαστή το μέγεθος των ιδίων κεφαλαίων, όπως συμβαίνει με τους υπόλοιπους αριθμοδείκτες. Παρόλα αυτά υποθέτουμε ότι επηρεάστηκε εξίσου από τα ίδια μακροοικονομικά μεγέθη που αναφέραμε ως άνω, με δεδομένο ότι τα καθαρά κέρδη επηρεάζονται εξίσου αρνητικά από την αύξηση των προβλέψεων προς κάλυψη των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, ενώ η μείωση των ιδιωτικών καταθέσεων(κατ' επέκταση μείωση των καταθέσεων των τραπεζών) επιδρά αρνητικά στο κέρδος, με δεδομένο ότι οι

τράπεζα αντικατέστησε την απώλεια των καταθέσεων με πιο κοστοβόρα πηγή ρευστότητας (διατραπεζικός δανεισμός ή δανεισμός μέσω του ELA) το οποίο τελικά επιδρά αρνητικά στα λειτουργικά της κέρδη.

Για τους ίδιους λόγους(με την περίπτωση iv) αλληλοεπιδρά με τα ανωτέρω μακροοικονομικά μεγέθη και ο αριθμοδείκτης Κόστος/Εσοδα, (διάγραμμα I) λόγω του κοινού παρονομαστή του κλάσματος(με τα λειτουργικά κέρδη).

ν) Τέλος, η διακύμανση του αριθμοδείκτη Προβλέψεις/Σύνολο Δανείων, δεν παρουσιάζει ομοιότητες με την διακύμανση των λοιπών τραπεζικών και μακροοικονομικών μεγεθών, όμως εκτιμάται ότι επηρεάζεται καθοριστικά από την κατακόρυφη αύξηση των επισφαλών απαιτήσεων (δείκτης μεταβολής μη εξυπηρετούμενων δανείων) οι οποίες προέρχονται κυρίως από την δανειοδότηση νοικοκυριών και επιχειρήσεων, λόγω της γενικότερης οικονομικής δυσπραγίας (πτώση εισοδημάτων, αύξηση ανεργίας). Εκτιμάται ότι ο δείκτης επηρεάστηκε εξίσου και από τις ενδοτραπεζικές εξελίξεις αφού ο παρονομαστής(δάνεια) αυξήθηκε κατά περιόδους σημαντικά λόγω των Συγχωνεύσεων και των Εξαγορών ή και μειώθηκε σε 2^ο χρόνο σημαντικά λόγω της έντονης απομόχλευσης του ισολογισμού της που ακολούθησε(αποεπενδύσεις-πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων).

Εξέταση βαθμού συσχέτισης των μεγεθών μέσω χρήσης συνάρτησης correl:

Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται τα αποτελέσματα της συνάρτησης correl (μέσω χρήσης του excel) αναφορικά με τον βαθμό συσχέτισης των τραπεζικών αριθμοδεικτών που αναλύσαμε (10 συνολικά) σε σχέση με τα μακροοικονομικά μεγέθη (6 συνολικά) στα οποία αναφερθήκαμε.

Πίνακας 9.4 Βαθμός συσχέτισης (συνάρτηση correl) Μακροοικονομικών μεγεθών & Αριθμοδεικτών Τράπεζας Πειραιώς												
Μακροοικονομικό μέγεθος			Αριθμοδείκτες Τράπεζας Πειραιώς									
Μακροοικονομικά Μεγέθη	Συνάρτηση correl		Δείκτης Χορηγήσεις/ Καταθέσεις	Δείκτης κεφ. επάρκειας	Δείκτης ιδίων/ Ξένων	Δείκτης ίδια/ συνολικά	Μόχλευση	Καθαρό περιθώριο Κέρδους	R.O.A	R.O.E	Κόστος/ έσοδα	Προβλέψεις / σύνολο δανείων
1 Εξέλιξη καταθέσεων ιδιωτικού τομέα	result		-0,797	0,357	0,439	0,433	-0,272	0,514	0,496	0,216	-0,220	-0,656
2 Α.Ε.Π	result		-0,301	0,145	0,449	0,424	-0,770	-0,174	-0,187	-0,178	0,227	0,152
3 Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	result		-0,525	0,669	0,636	0,612	-0,889	0,246	0,237	-0,255	-0,075	0,058
4 Τελική Κατανάλωση	result		-0,606	0,392	0,640	0,634	-0,182	0,428	0,372	-0,070	0,285	-0,699
5 Δείκτης Ανεργίας	result		-0,410	0,743	0,606	0,606	-0,641	0,397	0,396	-0,241	-0,161	-0,012
6 Δείκτης Χρέος/ΑΕΠ	result		-0,486	0,430	0,401	0,374	-0,906	0,117	0,083	-0,278	-0,027	0,068

Παρατηρήσεις : Από τα αποτελέσματα του πίνακα εξάγονται :

Η εξέλιξη του μεγέθους των ιδιωτικών καταθέσεων εμφανίζεται να έχει (σχετικά έντονη) αρνητική συσχέτιση με τον αριθμοδείκτη Χορηγήσεις/Καταθέσεις, το οποίο κρίνεται εύλογο, λαμβάνοντας υπόψη ότι η μείωση του μεγέθους των ιδιωτικών καταθέσεων, επιφέρει μείωση στον παρονομαστή του κλάσματος του αριθμοδείκτη, (άρα το μέγεθος θα αυξηθεί) ή και το αντίστροφο.

Αντίστοιχα (σε μικρότερο όμως βαθμό) διαφαίνεται να συσχετίζεται αρνητικά με τον αριθμοδείκτη Προβλέψεις/Σύνολο δανείων. Μία πιθανή ερμηνεία(υπόθεση) για αυτό είναι ότι η αύξηση των ιδιωτικών καταθέσεων →αυξάνει τις τραπεζικές καταθέσεις→άρα αυξάνει την ικανότητα των τραπεζών να παρέχουν δάνεια →άρα αυξάνει τον παρονομαστή του κλάσματος,→ άρα μειώνει το μέγεθος του δείκτη.

Η εξέλιξη του μεγέθους του ΑΕΠ, φαίνεται να συσχετίζεται αρνητικά μόνο με τον αριθμοδείκτη της Μόχλευσης. Μία πιθανή ερμηνεία (υπόθεση) είναι ότι η αύξηση του Α.Ε.Π συμβάλλει ,πιθανώς σε 2^ο χρόνο στην αύξηση των κερδών της Τράπεζας →άρα στην αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της(εφόσον αυτά αποθεματοποιούνται) →άρα και στην μείωση του μεγέθους του αριθμοδείκτη.

Το μέγεθος των μη εξυπηρετούμενων δανείων εμφανίζεται να έχει (σχετικά έντονη) αρνητική συσχέτιση με τον αριθμοδείκτη της Μόχλευσης. Μία από τις υποθέσεις που μπορούμε να κάνουμε είναι ότι : Σε περίοδο μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων(άρα και πιθανής βελτίωσης του οικονομικού περιβάλλοντος) , οι τράπεζες αναζητούν επιπλέον (Ξένα) κεφάλαια για να δανείσουν(π.χ. μέσω προσέλκυσης καταθέσεων) →άρα συνεπάγεται αύξηση του αριθμητή του κλάσματος→άρα αύξηση του μεγέθους του αριθμοδείκτη.

Αντίθετα -σε μικρότερο όμως βαθμό- φαίνεται να έχει θετική συσχέτιση με τους αριθμοδείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας, του δείκτη Ιδίων/Ξένων & Ιδίων/Συνολικών Κεφαλαίων.

Μία από τις πιθανές εκδοχές της μεταξύ τους συσχέτισης θα μπορούσε να είναι ότι : π.χ. η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων →επιφέρει πιθανή αντιστροφή (reverse) των προβλέψεων της τράπεζας →άρα και αύξηση κερδών(έκτακτα) →άρα και βελτίωση(αύξηση) των ιδίων κεφαλαίων →άρα και αύξηση του μεγέθους του αριθμοδείκτη.

Το μέγεθος της τελικής κατανάλωσης εμφανίζεται να έχει αρνητική συσχέτιση (σε μικρότερο όμως βαθμό) με τον αριθμοδείκτη Χορηγήσεις/Καταθέσεις. Η μεταξύ τους συσχέτιση (υπόθεση) μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι π.χ. μία αύξηση της τελικής κατανάλωσης→ενδεχομένως να προκαλεί μείωση των τραπεζικών καταθέσεων(ανάληψη καταθέσεων από τις οικονομικές μονάδες εν προκειμένου να αυξηθεί η κατανάλωση)→άρα μείωση του παρονομαστή του κλάσματος →και κατά συνέπεια αύξηση του εν λόγω μεγέθους.

Ομοίως και ο βαθμός (αρνητικής) συσχέτισης της τελικής κατανάλωσης με τον αριθμοδείκτη Προβλέψεις/Σύνολο δανείων , μπορεί να οφείλεται (υπόθεση) π.χ. ότι μία μείωση της κατανάλωσης μπορεί να είναι αποτέλεσμα της μείωσης των προσφερόμενων δανείων εκ μέρους της Τράπεζας,→άρα μείωση του παρονομαστή→άρα αύξηση του μεγέθους.

Αντίστοιχα μερική θετική συσχέτιση προκύπτει ότι έχει με τον δείκτη των Ιδίων/Ξένων κεφαλαίων και των Ίδιων/Συνολικών. Μία πιθανή ερμηνεία της (έμμεσης) συσχέτισης των μεγεθών αυτών(υπόθεση) μπορεί να είναι ότι η αύξηση της τελικής κατανάλωσης , μπορεί να οφείλεται σε αυξημένη παροχή δανείων από την τράπεζα →άρα και πιθανή αύξηση κερδών από το περιθώριο επιτοκίου →άρα αύξηση του αριθμητή λόγω αποθεματοποίησης κερδών- →που συνεπάγεται αύξηση του εν λόγω μεγέθους.

Ο δείκτης της ανεργίας εμφανίζεται να έχει θετική(μικρότερου βαθμού) συσχέτιση με τους αριθμοδείκτες της Κεφαλαιακής Επάρκειας αλλά και των Ιδίων/Ξένων και των Ιδίων/Συνολικών Κεφαλαίων. Μία πιθανή ερμηνεία (υπόθεση) της μεταξύ τους συσχέτισης θα μπορούσε να είναι π.χ. : όταν η ανεργία αυξάνεται→ η τράπεζα διακρατά αποθεματοποιημένα κέρδη και δεν τα επανεπενδύει (π.χ. μέσω παροχής νέων δανείων) λόγω του αυξημένου πιστωτικού κινδύνου της αγοράς →άρα ο αριθμητής αυξάνεται→οπότε και το μέγεθος αυξάνεται.

Αντίθετα, αρνητική είναι η συσχέτιση του δείκτη της ανεργίας με τον δείκτη της μόχλευσης , για τους ίδιους λόγους που αναφερθήκαμε ως ανωτέρω , με την διαφορά ότι τα ίδια κεφάλαια είναι στον παρονομαστή της σχέσης.(άρα όταν αυξάνεται το ένα μέγεθος , μειώνεται το άλλο αντίστοιχα).

Τέλος, ο δείκτης της σχέσης Χρέος/ΑΕΠ, εμφανίζεται να έχει έντονα αρνητική συσχέτιση με τον δείκτη της Μόχλευσης. Μία υπόθεση για την αλληλεπίδραση των μεγεθών είναι π.χ. : όταν ο μακροοικονομικός δείκτης αυξάνεται (είτε μέσω αύξησης του Κρατικού Χρέους ή εναλλακτικά μέσω μείωσης του ΑΕΠ), τότε αυτό ενδεχομένως θα μπορούσε να επιφέρει μείωση των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας. Η περίπτωση της μείωσης των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας λόγω (έκτακτων) ζημιών από την εφαρμογή του Psi -στην προσπάθεια μείωσης του διογκωμένου δημοσίου χρέους, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του βαθμού συσχέτισης των μεγεθών αυτών.

Κεφάλαιο 10^ο Σύνοψη-Συμπεράσματα:

10.1 Σύνοψη :

Στη συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε μια παρουσίαση και ανάλυση των κυριότερων γεγονότων που έλαβαν χώρα στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα κατά την προηγούμενη 10ετία και ειδικότερα των Συγχωνεύσεων και Εξαγορών, του Προγράμματος Απομείωσης Κρατικών Ομολόγων και Δανείων (PSI) που κατείχαν οι Τράπεζες και τέλος των τριών(3) Ανακεφαλαιοποιήσεων(μέσω Τ.ΧΣ) που ακολούθησαν, με ειδικότερη βαρύτητα στην Τράπεζα Πειραιώς. Εξίσου σημαντικό γεγονός για τον τραπεζικό τομέα, ήταν και η μετέπειτα επιβολή των κεφαλαιακών ελέγχων(capital controls) απόρροια της μεγάλης εκροής καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα κατά το διάστημα 12^{ος}/2014-6^{ος}/2015, στην οποία αναφερθήκαμε επιγραμματικά.

Η παρούσα μελέτη έγκειται ειδικότερα στην ανάλυση της επίδρασης των γεγονότων αυτών στην αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και ρευστότητα των τραπεζών,(ειδικότερα στην Τρ. Πειραιώς) μέσω της χρηματοοικονομικής ανάλυσης και της χρήσης των κατάλληλων αριθμοδεικτών. Ταυτόχρονα επιχειρήθηκε μέσω της ανάλυσης της τάσης των διαγραμμάτων των μακροοικονομικών μεγεθών(θεωρητική προσέγγιση) αλλά και βάσει ορισμένων παραδοχών να εκτιμηθεί ο βαθμός επίδρασής στην εξέλιξη των δεικτών της Τράπεζας. Επιπροσθέτως προβήκαμε σε χρήση της συνάρτησης correl του excel , εν προκειμένου να επιμετρήσουμε τον βαθμό συσχέτισης των μακροοικονομικών μεγεθών σε σχέση με την εξέλιξη των τραπεζικών αριθμοδεικτών της εν λόγω Τράπεζας.

Αρχικά παρουσιάστηκαν οι γενικότερες εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα τόσο πριν όσο και μετά τη χρηματοοικονομική κρίση, καταλήγοντας με το πως διαμορφώνεται το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα σήμερα λόγω των ραγδαίων αλλαγών που επήλθαν. Στην συνέχεια εξειδικεύοντας προβήκαμε στην παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής και της πορείας της Τράπεζας Πειραιώς, εκτιμώντας ότι πρόκειται για το αντιπροσωπευτικότερο δείγμα αναδιάρθρωσης τράπεζας κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Πρόκειται για το

τραπεζικό ίδρυμα που καταρχάς συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέγεθος συγχωνεύσεων και εξαγορών της περιόδου(κύριος παράγοντας αναμόρφωσης του τραπεζικού τοπίου) , ενώ εξίσου καθοριστικά στην σημερινή της μορφή συνέβαλλε το PSI των Κρατικών Ομολόγων και οι Ανακεφαλαιοποιήσεις που ακολούθησαν. Για τους ίδιους λόγους στην εμπειρική ανάλυση, εξειδικεύσαμε περισσότερο στην εν λόγω Τράπεζα για το διάστημα 2009-2019 όπου και έλαβαν χώρα τα γεγονότα που περιγράψαμε.

10.2 Συμπεράσματα Ανάλυσης Αριθμοδεικτών(Τράπεζα Πειραιώς) :

Αναμφίβολα η έναρξη της οικονομικής κρίσης επίδρασε καταλυτικά στην πορεία αλλά και στην διαμόρφωση των τραπεζικών μεγεθών. Από την επιμέρους ανάλυση των στοιχείων προκύπτει ότι οι σχετικοί αριθμοδείκτες για την πλειοψηφία των Τραπεζών εμφανίζουν την εντονότερη διακύμανση(κατά βάσει αρνητική) την περίοδο 2011-2013 αλλά και το 2015 λόγω των οικονομικών και πολιτικών γεγονότων που συνέβησαν ως έτη ορόσημα για την εξέλιξη της κρίσης.

Σε σχέση με το ενδιαμέσο διάστημα παρατηρείται ότι οι δείκτες κατά την έναρξη της κρίσης, ήτοι το διάστημα 2009-2010 εμφάνισαν ηπιότερη καθοδική πορεία , ενώ σαφείς ανοδικές τάσεις εμφάνισαν για το διάστημα 2013-2014 και από το 2015 έως σήμερα. Προφανώς νοείται ότι στην τελική διαμόρφωση των δεικτών συνέβαλλαν επιπλέον ενδογενείς παράγοντες (π.χ. αποφάσεις των Διοικήσεων των Τραπεζών), ενώ εξίσου καταλυτικά επέδρασε και το μακροοικονομικό περιβάλλον όπου δραστηριοποιούνται οι Τράπεζες.

Αντίκτυπος Εξαγορών -Συγχωνεύσεων:

Από την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτει ότι κατά βάσει οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις της περιόδου είχαν θετική συμβολή στην διαμόρφωση των περισσότερων δεικτών, με εξαίρεση:

α) Τον δείκτη Μόχλευσης ο οποίος προφανώς επηρεάστηκε θετικά από την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων , λόγω εξαργύρωσης των υψηλών κερδών από τις υπεραξίες των εξαγορών, αλλά

επηρεάστηκε εξίσου αρνητικά από την ραγδαία αύξηση του ενεργητικού(Ξένα Κεφάλαια) κατά την περίοδο αυτή , λόγω της ενσωμάτωσης των υποχρεώσεων των εξαγοραζόμενων τραπεζών.

β) Τον Δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους, ο οποίος εκτός από την θετική επίδραση των εξαγορών(υπεραξίες) στα κέρδη, προκύπτει και σε αυτήν την περίπτωση ότι κυρίως έμμεσα επηρεάστηκε αρνητικά , από τις αυξημένες προβλέψεις που διενήργησε η Τράπεζα, στα πλαίσια αντιστάθμισης των αυξημένων επισφαλειών από τη ανάληψη των νέων δανείων.

Αντίκτυπος PSI:

Αντίστοιχα ιδιαίτερη αρνητική επίδραση στους δείκτες είχε το PSI των Κρατικών Ομολόγων, το οποίο ενσωμάτωσαν οι τράπεζες στους ισολογισμούς τους το 2011, με εξαίρεση τον δείκτη Κόστος/Εξοδα ο οποίος δεν φαίνεται να επηρεάστηκε άμεσα από το PSI.

Αντίκτυπος Ανακεφαλαιοποιήσεων:

Αναμφίβολα θετική συμβολή στην διαμόρφωση των αριθμοδεικτών εκείνων οι οποίοι σχετίζονται με τα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας και αντίστοιχα ουδέτερη συμβολή στους λοιπούς αριθμοδείκτες.

10.3 Συμπεράσματα συσχέτισης Αριθμοδεικτών με τα Μακροοικονομικά Μεγέθη:

α) Συμπεράσματα μέσω της μεθόδου ανάλυσης της Τάσης των διαγραμμάτων :

Όπως αναφέρθηκε τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη που εξετάσαμε ακολουθούν κατά βάση την ίδια πορεία (αρνητική μεν όχι όμως με τις ίδιες διακυμάνσεις ανά περίοδο) με τα τραπεζικά μεγέθη κατά τα έτη της βαθιάς οικονομικής ύφεσης 2009-2014, ενώ αντίστοιχα εμφανίζουν ανοδικές τάσεις (θετική διακύμανση) από το 2015 και μεταγενέστερα, στοιχείο που δείχνει την μεταξύ τους αλληλεπίδραση. Εξαίρεση αποτελεί το μέγεθος Χρέος/ΑΕΠ, το

οποίο ακολουθεί μία πιο ήπια (σταθερή) πορεία , με εξαίρεση την μεταβολή(θετική-απομείωση χρέους) τους έτους 2012, λόγω της εφαρμογής του PSI στα Κρατικά Ομόλογα. Βάσει υποθέσεων, καταλήξαμε ότι τα μακροοικονομικά μεγέθη του ρυθμού μεταβολής των μη εξυπηρετούμενων δανείων αλλά και του ρυθμού μεταβολής των ιδιωτικών καταθέσεων , επηρεάζουν σημαντικά τους τραπεζικούς αριθμοδείκτες.

β) Συμπεράσματα μέσω χρήσης της συνάρτησης Correl:

Διαπιστώθηκε αρνητική συσχέτιση του δείκτη Χορηγήσεων/Καταθέσεις και του δείκτη Προβλέψεις/Σύνολο Δανείων της Τράπεζας σε σχέση με την εξέλιξη των Ιδιωτικών Καταθέσεων και του δείκτη της Τελικής Κατανάλωσης.

Αρνητική συσχέτιση διαπιστώθηκε του δείκτη Μόχλευσης της Τράπεζας σε σχέση με το μέγεθος του ΑΕΠ, των μη Εξυπηρετούμενων Δανείων και τον δείκτη Χρέος/ΑΕΠ

Αντίθετα θετική συσχέτιση διαπιστώνεται του δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας, Ιδίων/Ξένων και Ιδίων/Συνολικών Κεφαλαίων σε σχέση με τον δείκτη των μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, της Τελικής Κατανάλωσης (εκτός του δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας) , αλλά και του δείκτη της Ανεργίας.

Τέλος οι αριθμοδείκτες εκείνοι που σχετίζονται με την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της Τράπεζας(R.O.E, R.O.A, Καθαρό Περιθώριο Κέρδους & Κόστος/έσοδα) , παρατηρείται ότι εμφανίζουν ασθενή ή και καμία συσχέτιση με τα μακροοικονομικά μεγέθη που αναλύσαμε.

10.4 Περιορισμοί & Αδυναμίες Ανάλυσης:

Η μέθοδος της ανάλυσης μέσω αριθμοδεικτών λόγω της απλότητάς της χρησιμοποιείται ευρύτατα από πολλούς αναλυτές εν προκειμένου να αξιολογηθεί η παρούσα, η παρελθοντική αλλά και η μελλοντική πορεία και χρηματοοικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων(των Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

τραπεζών στην περίπτωση μας) , ωστόσο θα πρέπει να επισημανθεί ότι η χρήση της έχει και ορισμένες αδυναμίες και περιορισμούς.

Καταρχήν οι δείκτες δεν λαμβάνουν υπόψη ποιοτικά στοιχεία της Τράπεζας(π.χ. όπως το Management, φήμη και πελατεία κ.λπ.) παρά μόνο ποσοτικά, τα οποία όμως επιδρούν εξίσου καθοριστικά στην λειτουργία τους. Σημαντική αδυναμία είναι ότι η ένδειξη (η τάση) του αριθμοδείκτη είναι ετεροχρονισμένη(παρελθοντική) με δεδομένο ότι εξάγεται από οικονομικές καταστάσεις που παρέχουν ιστορική πληροφόρηση και δεν αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες συνθήκες. Ως εκ τούτου η πρόβλεψη της μελλοντικής τάσης του αριθμοδείκτη είναι ιδιαίτερα επισφαλής.

Ακόμη, με δεδομένο ότι ο κάθε δείκτης αντιπροσωπεύει στην ουσία μία μεταβλητή, δεν παρέχει πάντα ολοκληρωμένη εικόνα καθώς αρκετές άλλες μεταβλητές , όπως η κυβερνητική πολιτική, οι οικονομικές συνθήκες, η διαθεσιμότητα των πόρων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την ερμηνεία των δεικτών(www.yourarticlelibrary.com. Ratio analysis)

Επιπλέον, περιοριστικά στην χρήση των αριθμοδεικτών λειτουργεί η διαφορετική λογιστική προσέγγιση της κάθε επιχείρησης σχετικά με την αποτίμηση των αποθεμάτων, τη χρέωση απόσβεσης κ.λπ., η οποία καθιστά τελικώς ανόμοια τα λογιστικά δεδομένα που λαμβάνονται για την εξαγωγή των δεικτών, άρα και επισφαλής την όποια συγκρισιμότητα των ίδιων δεικτών , π.χ. μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων.

Επίσης, δυσκολία παρουσιάζει πολλές φορές και η ερμηνεία ενός αριθμοδείκτη , ιδιαίτερα όταν αυτοί διαμορφώνονται σε ιδιαίτερα υψηλά ή και χαμηλά επίπεδα. π.χ. στην περίπτωση των τραπεζικών αριθμοδεικτών, ένας ιδιαίτερα υψηλός δείκτης Προβλέψεων/Δάνεια , υποδηλώνει ότι η Τράπεζα έχει λάβει τα κατάλληλα μέτρα «θωράκισης» έναντι των επισφαλών απαιτήσεων, όμως θα πρέπει να συνεξετάζονται και οι αντίστοιχοι δείκτες αποδοτικότητας με δεδομένο ότι ο σχηματισμός υψηλών προβλέψεων επηρεάζει τα κέρδη και τα ίδια κεφάλαια της τράπεζας.(άρα οι εν λόγω δείκτες θα διαμορφώνονται σε αντίστοιχα χαμηλά επίπεδα).

Επιπρόσθετα η πρόβλεψη της μελλοντικής διακύμανσης των αριθμοδεικτών αλλά και η ερμηνεία του βαθμού συσχέτισης με τα μακροοικονομικά μεγέθη μέσω της ανάλυσης της τάσης των διαγραμμάτων μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένα συμπεράσματα.

Τέλος, η χρήση της συνάρτησης *correl* για την αξιολόγηση του βαθμού συσχέτισης μεταξύ των αριθμοδεικτών της Τράπεζας και των μακροοικονομικών μεταβλητών της Ελληνικής Οικονομίας, σαφώς μας δεικνύει την σχέση των μεγεθών, όμως ο βαθμός και η ένταση της συσχέτισης πιθανώς δεν απεικονίζεται με ασφάλεια με δεδομένο το μικρό μέγεθος των περιόδων (έτη 2009-2019) -μεταβλητών της συνάρτησης- που ελήφθησαν υπόψη στους υπολογισμούς.

10.5 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα:

Εναλλακτικά της Τράπεζας Πειραιώς, θα μπορούσε για λόγους συγκρισιμότητας των επιπτώσεων των γεγονότων που εστιάσαμε, να γίνουν αντίστοιχες μελέτες και για τις λοιπές συστημικές Τράπεζες. Επίσης ακόμα και στην ίδια μελέτη θα μπορούσε μέσω συγκέντρωσης περισσότερων παρατηρήσεων (είτε ισολογισμών, είτε προσθήκης ενδιάμεσων ισολογισμών, π.χ. τριμηνιαίων αποτελεσμάτων) να διερευνηθεί η συσχέτιση των αριθμοδεικτών σε στατιστικό επίπεδο, ή ακόμη και η συσχέτιση αυτών με βασικά οικονομικά μεγέθη ή ακόμη και μακροοικονομικά.

Τέλος, ενδιαφέρον θα είχε η μελέτη επίδρασης στα τραπεζικά μεγέθη πριν και μετά την επιβολή των *capital controls* είτε μέσω χρηματοοικονομικής ανάλυσης και χρήσης αριθμοδεικτών είτε μέσω χρήσης στατιστικών μοντέλων, έχοντας διαπιστώσει ότι στην υφιστάμενη βιβλιογραφία υφίσταται μόνο η θεωρητική προσέγγιση του θέματος και όχι η ποσοτική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Alexiou K. Voyzas S. (2009). *Determinants of Bank Profitability: Evidence from the Greek Banking Sector*. Article published on Economic Annals (Volume LIV. July-September 2009).

Andruszkiewicz O.Mathis J.Vassiliadis M. Peppas K. Gatopoulos G. (2020). *Study on the financial sector in Greece during the economic adjustment programs: 2010-2018*. European Commission Final Report.

Bansal R. (2017). *A Comparative Analysis of the Financial Ratios of Selected Banks in the India for the period of 2011-2014*. Research Journal of Finance and Accounting www.iiste.org ISSN 2222-1697 (Paper) ISSN 2222-2847 (Online) Vol.5, No.19, 2014.

Brown S. & Demetriou D. & Theodosiou P. (2018). *Banking Crisis in Cyprus: Causes, Consequences and recent Developments*. Multinational Finance Journal.

Erdogan B.(2008). *Bankruptcy prediction of Turkish Commercial Banks Using Financial ratios* . Applied Mathematical Sciences, Vol. 2, 2008, no. 60, 2973 – 2982. Marmara University, Art and Science Faculty Department of Mathematics, Goztepe, Istanbul, Turkey.

Gong Cheng (2020).*The 2012 private sector involvement in Greece*. Discussion paper Series No11 of European Stability Mechanism (ESM).

Gourinchas Pierre O. Philippon T. Vayanos D. (2017). *The analytics of the Greek Crisis*. Article by the National Bureau of Economic Research. London School of Economics & Political Science.

Grund S. (2017) *Restructuring government debt under local law: the Greek case and implications for investor protection in Europe*. Capital Market Law Journal Vol.12.

Hawaladar, Lokesh, Kumar, Pinto, Simon(2017). *Performance Analysis of Commercial Banks in the Kingdom of Bahrain (2001-2015)* International Journal of Economics and Financial Issues (July,2017) Vol. 7, No.3, pp.729-737.

Hyz.Alina (2019). *State of Greek Banking Sector*. Available at:
https://www.researchgate.net/publication/333351537_State_of_Greek_banking_sector#read.
(Assessed: 06/04/2021).

Karafolas S. (2019). *Consequences of the Greek Economic Crisis and the structure of the Greek Banking System*. Financial Studies. Romanian Academy.

Kolliopoulos A. (2020). *Bank Recapitalization in Greece: From State led bailouts to the ownership transfer of banks to foreign hands*. Hellenic Foundation for European & Foreign Policy (ELIAMEP).

Kollios S. (2015). *Haircut of Greek government bonds (psi) and the loss to the banking sector of Cyprus as a result of losing their subsidiaries in Greece*. Banking & Finance University of Neapolis Pafos.

Kosmidou K. Moutsianas K. (2015). *Stress Testing the Greek Banking System*. Article of Journal of Finance & Economics, submitted on 30/5/2017. Published by science & educational Centre of North American.

Migiakis P. Louri H. (2019). *Financing economic activity in Greece: Past Challenges & Future prospects*. Hellenic Observatory Discussion Paper on Greece & Southern Europe. London School of Economics & Political Science.

Monokroussos P., Thomakos D., Alexopoulos T. (2016). *The Determinants of Loan Loss Provisions: An analysis of the Greek Banking System in light of the Sovereign Debt Crisis*. London School of Economics & Political Science.

Monokroussos, P., Thomakos, D., Alexopoulos, T. A., & Tsioli, E. L. (2017). The Determinants of Loan Loss Provisions: An Analysis of the Greek Banking System in Light of the Sovereign Debt Crisis. In *Non-Performing Loans and Resolving Private Sector Insolvency* (pp. 181-225). Palgrave Macmillan, Cham

Munevar D. (2017). *Greece: The PSI & the process of bank recapitalization (2012-2016)*. Article published on 24/01/2017. Available at https://www.cadtm.org/spip.php?page=imprimer&id_article=14455 (Assessed : 15/02/2021).

Piraeus Bank Presentation (2019). *Strategic Partnership for NPE Management*. Available at : <https://www.piraeusholdings.gr/annual-reports/> (Assessed: 14/02/2021).

Pitoska E. & Lazarides The. (2013) *Bank Mergers & Acquisitions in Greece & the state of employees during the economic crisis*. International conference "Governance & Control in Finance & Banking: A New Paradigm for Risk & Performance "Paris.

Sompolos Z., Mavri M. (2017). *Estimating the efficiency of the Greek Banking system during the last decade of world economic crisis*. Article from Emerald Insight. Available on www.emeraldinsight.com/1463-5771.htm (Assessed on 16/2/2021).

Stournaras Y. (2018). *Lessons from the financial crisis and challenges for the Greek Banking Sector*. Lecture On International Center for Monetary & Banking Studies. Geneva 13/11/2018. Available at: https://www.cimb.ch/uploads/1/1/5/4/115414161/lessons_from_the_financial_crisis_and_challenges_for_the_greek_banking_sector.pdf. (Assessed 16/2/2021).

Vousinas G. (2015). *Recapitalization of the Greek Banking System & the fallacy of PSI*. Case Studies Journal. Available at: <http://www.casestudiesjournal.com>. (Assessed: 14/02/2021).

Vaimpi I. (2020). *The most important macroeconomic and microeconomic factors that affect the non-performing loans*. Πάτρα.ΕΑΠ.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία :

Αδαμίδη Α.(1988). *Λογιστική IV. (Ανάλυση Ισολογισμών)*.ΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας. Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.

Αλεξάκης, Π. (2008). *Τραπεζικό Περιβάλλον : Το Χρηματοπιστωτικό σύστημα*. Πάτρα. ΕΑΠ.

Βαρουφάκης Γ. Πατωκός Τ. Τσερκεζής Α. Κουτσόπετρος Κ.(2011).*Η οικονομική Κρίση στην Ελλάδα και την Ευρώπη του 2011*. Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ. Ερευνητική Μονάδα Οικονομικής Κρίσης.

Βασιλείου, Δ. (2008). *Τραπεζική Διοίκηση. Τόμος Α΄. Χρηματοοικονομική Διοίκηση*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Βασιλείου Δ. Αλεξάκης Χ.(2008). *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων*. Αθήνα. Ανακτήθηκε από : http://annxyd.files.wordpress.com/2009/04/xrhmatοikονομikh_analysi_pdf.pdf.

Βλάχου Α. (2017). *Ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών. Η εμπειρία της Ελλάδος*. Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Τμήμα Χρηματοοικονομικής & Τραπεζικής Διοικητικής.

Γάτσος Σ.(2014). *Αναδιάρθρωση, Ανταγωνιστικότητα & Συστημική Σταθερότητα του Τραπεζικού Συστήματος*. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Γεώργια Μ. (2017). *Συγχωνεύσεις & Εξαγορές : Περίπτωση Οργανισμού* .Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

Γιαννάκης Χ.(2020). *Συγχωνεύσεις & Εξαγορές του Τραπεζικού Κλάδου κατά την τελευταία 20ετία*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Γεροδημήτρη Μ.(2020). *Εξαγορές και Συγχωνεύσεις στον Τραπεζικό Κλάδο την τελευταία 10ετία. Η περίπτωση της Τράπεζας Πειραιώς*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Δερέτζης Ν.(2012). *PSI & Επίδραση στο Τραπεζικό Σύστημα*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής.

Διακομιχάλης Μ.(2012). *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων με Αριθμοδείκτες*. ΤΕΙ Ηπείρου. Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα.

Δρακουλάκη Ε.Τσομπανάκη Α. Φουντουλάκη Σ.(2011). *Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων, αξιολόγηση αποτελεσμάτων και εταιρική κοινωνική ευθύνη Α.Β.Ε μη εισηγμένης στο Χ.Α.Α*. ΤΕΙ Κρήτης. Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας .Τμήμα Λογιστικής.

Ελληνική Ένωση Τραπεζών(2017). *Στοιχεία Τεκμηρίωσης σχετικά με την λειτουργία του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος*.

European Commission (2017). *Θεματικό Ενημερωτικό Δελτίο: Τραπεζικός Τομέας & Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα*.

Ζαρουχλιώτη Μ.(2017). *Η οικονομική Κρίση & οι επιπτώσεις της στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*. ΤΕΙ Καλαμάτας. Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής.

Ιγνατιάδης Α.(1990). *Χρηματοοικονομική Λογιστική. Τεύχος Ι*. Θεσσαλονίκη. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Κάντζος Κ.(2002). *Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων*. Αθήνα: Interbooks.

Κεφαλάς Σ.(2019). *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος για τα έτη 2005-2015*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Μηχανικών Οικονομίας & Διοίκησης.

Κούρος,Χ.Κατσαρός Γ.Λεμποτέσης(2016). Π. *Χρηματοοικονομική ανάλυση οικονομικών καταστάσεων εμπορικών εταιρειών πληροφορικής*. ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Τμήμα Λογιστικής.

Ανακτήθηκε την 10/02/2021 από
<http://repository.library.teimes.gr/xmlui/handle/123456789/4379>

Κυριαζόπουλος Γ.(2015). *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων.3.Ανάλυση Νεκρού Σημείου*. Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα .ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας. Ανακτήθηκε την 15/02/2021 από : <https://openclass.teiwm.gr/modules/video/?course=BA-K119>

Μανδράλης Δ.(2019). *Η πορεία των ελληνικών τραπεζών μέσα από την χρηματοοικονομική ανάλυση των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Μουρατίδης Ι. (2019). *Η αναδιάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και η αποεπένδυσή του από τις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές. Η περίπτωση της Τράπεζας Πειραιώς*. Πάτρα. ΕΑΠ.

Μπακέρτζης Γ. (2019). *Συγχωνεύσεις & Εξαγορές στον Ελληνικό Τραπεζικό Κλάδο. Μελέτη περίπτωσης της Συγχώνευσης της Marfin Bank με την Τράπεζα Πειραιώς*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Μπαλαμπάνος Κ.(2020).*Οι επιπτώσεις στην ρευστότητα των Ελληνικών Τραπεζών από την χρηματοπιστωτική κρίση. Μελέτη Περίπτωσης : Εθνική Τράπεζα*. Πάτρα. ΕΑΠ.

Μπάλλος Ν. (2020). *Οι επιπτώσεις του PSI στην Ελληνική Οικονομία & το Τραπεζικό Σύστημα*. Πάτρα. ΕΑΠ.

Νιάρχος, Ν.(1994). *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων*. Αθήνα – Πειραιάς : Εκδόσεις Α. Σταμούλης.

Ξανθάκης, Μ. & Αλεξιάκης,Χ.(2007).*Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Αθ.Σταμούλης.

Πανουσιάδης Α.(2016). *Ανάλυση Βασικών Αριθμοδεικτών Τράπεζας Πειραιώς*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας .ΠΜΣ Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής.

Παπαθανασίου Σ.(2017). *Συγχωνεύσεις και Εξαγορές. Τα αίτια και οι επιπτώσεις τους.Μελέτη εξαγοράς στον τραπεζικό κλάδο: Η περίπτωση εξαγοράς της ATEBANK από την Τράπεζα Πειραιώς*.

Παπαντωνίου Γ. Σαρδελής Χ.(2013). *Κρίση & Προοπτικές Ανάπτυξης : Ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών & Χρηματοδότηση της Οικονομίας*. Κέντρο Μελετών & Έρευνας Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών.

Παπαχριστούδης Α.(2020). *Προσδιοριστικοί Παράγοντες μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Ελλάδα κατά την περίοδο της κρίσης*. Πάτρα .ΕΑΠ.

Πρωτόπαπας Χ,(2016). *Το PSI & η επίδραση του στο Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*. Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης.

Πύρρης Α.(2018). *Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα πριν & μετά την οικονομική κρίση του 2008-2009*. Πάτρα.ΕΑΠ.

Συριόπουλος Θ. (2017). *Συγχωνεύσεις & Εξαγορές . Τα αίτια και οι Επιπτώσεις τους. Μελέτη εξαγοράς στην Τραπεζικό Κλάδο : Η περίπτωση Εξαγοράς της ΑΤΕ Bank από την Τράπεζα Πειραιώς*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Ταπεινού Τρ.(2020). *Η επίδραση των Συγχωνεύσεων & Εξαγορών στην Αποδοτικότητα του Τραπεζικού Συστήματος στην Ελλάδα. Η Περίπτωση της Τράπεζας Πειραιώς*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Τράπεζα της Ελλάδος.(2008). *Οικονομικό Δελτίο. Η αποτελεσματικότητα του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος & οι προσδιοριστικοί της παράγοντες*.

Τράπεζα της Ελλάδος (2012) *Δελτίο Τύπου: Απορρόφηση από την Τράπεζα Πειραιώς του υγιούς τμήματος της Αγροτικής Τράπεζας*. Ανακτήθηκε 2/4/2021: <https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-typoy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=03e6d20d-ee79-49ed-8e70-a217ad540836>

Τράπεζα της Ελλάδος.(2012). *Έκθεση για την Ανακεφαλαιοποίηση και Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Τομέα*.

Τράπεζα της Ελλάδος (2013). *Απόφαση Επιτροπής Μέτρων Εξυγίανσης για την μεταβίβαση της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ*. Συνεδρίαση Επιτροπής της 24.01.2013.

Τράπεζα της Ελλάδος (2013). *Απόφαση Επιτροπής Μέτρων Εξυγίανσης για τον καθορισμό της διαφοράς αξίας στοιχείων ενεργητικού & παθητικού της Αγροτικής Τράπεζας προς την Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ*. Συνεδρίαση Επιτροπής της 28.01.2013.

Τράπεζα της Ελλάδος (2013). Απόφαση Επιτροπής Μέτρων Εξυγίανσης *Εντολή Μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος προς την Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ*. Συνεδρίαση Επιτροπής της 27.07.2013.

Τράπεζα της Ελλάδος.(2020). *Νομισματική Πολιτική. Ενδιάμεση Έκθεση 2020*.

Τράπεζα Πειραιώς(2019). *Έκθεση βιώσιμης Ανάπτυξης & Δραστηριοτήτων*. Αντλήθηκε από : https://www.Piraeus_holdings.gr.annual_reports.(Assessed: 11/04/2021)

Τράπεζα Πειραιώς(2019). *Corporate Profile*. Αντλήθηκε από : https://www.piraeusholdings.gr.annual_reports.(Assessed: 11/04/2021)

Τσουμαρίκα Ε.(2011).*Προσδιοριστικοί Παράγοντες αποτελεσματικότητας στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Τμήμα Πληροφορικής & Οικονομικών Επιστημών.

Χατζηγεωργίου Χρ.(2016). *Χρηματοοικονομική Ανάλυση της εταιρείας BS A.B.E. TEI Πειραιά*.

Χαρδούβελης Γ.(2016). *Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα στα Χρόνια της Κρίσης*. Διάλεξη από Συνέδριο Εταιρείας Μελέτης Εμπορικού & Οικονομικού Δικαίου. Ανακτήθηκε την 16/3/2021 από <https://hardouvelis.gr/el/to-elliniko-trapeziko-systima-sta-xronia-tis-krisis/>.

Ψαρράς Ι.(2012). *4^η διάλεξη: Χρηματοοικονομική Ανάλυση & Αριθμοδείκτες*. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Συστήματα Χρηματοοικονομικής Διοίκησης.

Διαδίκτυο:

Εθνική Τράπεζα. Οικονομικές εκθέσεις ετών 2009 έως 2019. Ανακτήθηκε 8 Φεβρουαρίου 2021, από <https://www.nbg.gr/el/the-group/investor-relations/financial-information/annual-interim-financial-statements>.

Τράπεζα Πειραιώς. Οικονομικές εκθέσεις ετών 2009 έως 2019. Ανακτήθηκε 29 Ιανουαρίου 2021 από <https://www.piraeusholdings.gr/el/investors/financials/financial-results-categories>

Alpha Bank. Οικονομικές εκθέσεις ετών 2009 έως 2019. Ανακτήθηκε 8 Φεβρουαρίου 2021, από <https://www.alpha.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-stoixeia/oikonomikes-katastaseis-trapezis-kai-omilou>

Eurobank. Οικονομικές εκθέσεις των ετών 2009 έως 2019. Ανακτήθηκε 8 Φεβρουαρίου 2021 από <https://www.eurobank.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-apotelesmata>

<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SEL84/->

<http://www.pdma.gr/el/debt-strategy-gr/public-debt-gr/level-of-debt-gr>

<https://www.economicshelp.org/blog/glossary/banks/>

<https://www.frbsf.org/education/publications/doctor-econ/2001/july/bank-economic-function/>

<https://www.economia.gr/en/banks-mergers-profitability-the-case-of-greece/>

<https://www.ebf.eu/greece/>

<https://hfsf.gr/en/our-portfolio/piraeus-bank/>

http://annualreport.piraeusbankgroup.com/2019/?_ga=2.216522079.819033771.1618137808-1357931810.1611907906

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015D0455&from=MT>

https://ec.europa.eu/αθτο/competition/state_aid/cases/258024/258024_1680824_119_2.pdf

<https://geopolitics.iisca.eu/?p=4922>

<https://repository.kallipos.gr/>

<https://www.bankofgreece.gr/statistika/ekseliksh-daneiwn-kai-kathysterhsewn>

https://www.hba.gr/UplDocs/90yearsEET/apologiamos_eet_GR_F_onepage_web.pdf

<https://www.greeceinvestorguide.com/sectors/banking/>

<https://emea.gr/epilogi-syntakton/626973/poy-vrisketai-simera-to-elliniko-trapeziko-systima-analytika/>

<https://www.taxlaw.gr/wp->

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.